

ДАВАР

ГОДИНА 2003.

БРОЈ 27

ЕПАРХИЈА ДАБРОБОСАНСКА - БИЛТЕН МАНАСТИРА ДОБРУНА

Манастирски Нач. (Ава) Исидор

МУДРОСТ

Мудрост није у говору већ у томе да се зна време када треба говорити.

Паметно ћути, паметно и говори. Пре почетка говора промисли о томе шта ћеш рећи, да би дао одговор какав треба. Не хвали се својим разумом. Више од свих зна онај који говори: ништ не знам. Венац мудрости је - себе укоравати и ставити ниже од свих (ава Исидор).

Мудрост светитеља састоји се у познавању воље Божије. Човек је слика и прилика Божија, својом послушношћу истини он се узвишује изнад свега (ава Исидор, презвитер).

Обновљен храм Св. великомученика Георгија у Сопотници - Српско Горажде
7. септембра 2003. године у присуству великог броја вјерних

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КАНОНСКЕ ПОСЈЕТЕ И СЛУЖЕЊА ЊЕГОВОГ
ВИСОКОПРЕОСВЕЩЕНСТВА МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ ГОСПОДИНА НИКОЛАЈА

АПРИЛ

3. У Бањој Луци, учествовао на сједници Епископског савјета БиХ и на састанку између епископа и бискупа из Босне и Херцеговине;
4. У Сарајеву, примио групу интелектуалаца, који су сачинили и Његовом Високопреосвештенству представили програм обнове БиХ, под називом „Босна и Херцеговина-Трећа република“;
6. У храму Рођења Пресвете Богородице у Травнику, служио Св. Литургију
- присуствовао Духовној академији у храму Св. Саве у Блажују, на којој је пјевао камерни хор Музичке академије из Српског Сарајева, а проповиједао јереј Владимир Ступар из Србиња;
7. На празник Благовијести, служио Св. Литургију у капели у Бугојну;
20. На Цвјетну недељу, служио Св. Литургију у Горњем Милановцу и присуствовао прослави 150-годишњице града и православног храма;
21. На Велики Понедељак, служио Св. Литургију Пређеосвећених Дарова у Саборном храму Рођења Пресвете Богородице у Сарајеву;
- присуствовао пријему, којег је поводом Вакршњих празника уприличио Надбискуп врхбосански Винко кардинал Пулић;
22. На Велики Уторак служио Св. Литургију Пређеосвећених Дарова у капели Духовне Академије и Богословије у Србињу;
23. На Велику Сриједу служио Св. Литургију Пређеосвећених Дарова у манастиру Добруну;
24. На Велики Четвртак служио Св. Литургију у храму Рођења Пресвете Богородице у Вишеграду;
- у Саборној цркви у Сарајеву, служио Велико бденије са читањем 12 страсних Јеванђеља;
25. На Велики Петак у 16,00 часова, служио Вечерње са изношењем плаштанице у храму Успења Пресвете Богородице на Палама;
- у 18,00 часова, служио Вечерње са изношењем плаштанице у храму Св. Илије на Сокоцу;
27. На празник Васкрсења Христовог, служио Св. архијерејску Литургију у Саборној цркви у Сарајеву, уз саслужење свештеника и ђакана. Св. Литургију је директно преносило неколико радио и телевизијских кућа;
- служио Антипасхално Вечерње у храму Св. Апостола Петра и Павла у Рудом, са читањем Јеванђеља на пет језика;

28. На Васкршњи понедељак, служио Св. Литургију у храму Св. пророка Илије на Сокоцу;
29. На Васкршњи уторак, служио Св. Литургију у храму Успења Пресвете Богородице на Палама;

МАЈ

2. На Источни петак, служио Св. Литургију у цркви на Паштан-брду код Рудог;
 3. На Бденију у манастиру Добруну, замонашио Дејана Паунића, искушеника манастира Добруна, у чин мале схиме, давши му монашко име Данило;
 4. На Томину недељу, служио Св. Литургију у манастиру Добруну и рукоположио монаха Данила (Паунића) у чин јерођакона;
 6. На празник Св. великомуч. Георгија, служио Св. Литургију у храму Св. Георгија на Равној Романији;
 9. У Сарајеву, примио у куртоазну посјету Њ.Е. г-ђу Мелек Бајдур, Амбасадора Републике Турске у Сарајеву, примио у посјету г. Златка Хуртића, координатора Програма стратегије за смањење сиромаштва у БиХ, који је представио овај Програм;
 12. На празник Св. Василија Острошког, служио Св. Литургију у капели Духовне Академије и Богословије у Србињу и преломио славски колач поводом славе ових двију школа
- присуствовао духовној академији која је, поводом крсне славе Академије и Богословије у Србињу, одржана у амфитеатру школе и додјелило дипломе о завршеним студијама једанаесторици студената Духовне Академије и награде студентима и богословима за успјешно урађене светосавске теме;
 - 13-23. У Патријаршијском двору у Београду, узео учешћа на редовном засједању Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве;
 22. На празник Преноса моштију Св. Николе, поводом славе градског храма и града Србиња, служио Св. Литургију и преломио славски колач;
 24. На празник Св. Браће Ђирила и Методија, у Храму Св. Саве на Врачару, са свима члановима Светог Архијерејског Сабора СПЦ, служио Свечану саборску архијерејску Литургију у част новојављеног Светитеља Николаја Охридског и Жичког;
- ЈУН**
4. У Сарајеву, примио у посјету др. Бранка Докића, Министра саобраћаја и веза Босне и Херцеговине у Сарајеву, примио Њ.Е. г. Герхарда Јандла, Ам-

- басадора Републике Аустрије и г. Гинтера Буркерт-Дотола, Директора Политичке Академије из Беча;
5. На празник Вознесења Господњег, поводом храмовне славе, служио Св. Литургију у Вардишту и преломио славски колач;
6. У Сарајеву, примио у посјету г. Борислава Паравца, Председавајућег предсједништва Босне и Херцеговине;
8. У манастиру Жичи код Краљева, присуствовао устоличењу епископа жичког г. Хризостома (Столића);
11. Поводом крсне славе Музичке Академије Универзитета у Српском Сарајеву, у храму Св. Василија Острошког на Вељинама, служио Св. Литургију, а на Музичкој Академији у Лукавици преломио славски колач;
12. У згради Предсједништва БиХ у Сарајеву, заједно са осталим члановима Међурелигијског вијећа БиХ, сусрео се с члановима Предсједништва БиХ - у Сарајеву, присуствовао пријему који је уприличила Амбасада Руске Федерације, поводом Дана државности Руске Федерације;
13. У Бијељини, учествовао на сједници Епископског савјета БиХ;
14. У Саборној цркви у Сарајеву, присуствовао концерту Камерног хора Одсека за црквену музику и појање Музичке академије у С. Сарајеву, којим диригирао проф. мр Раде Радовић и уручио им епископску Грамату захвалности због несебичне духовне помоћи Српској цркви;
15. На празник силаска Св. Духа на Апостоле, осветио темеље новог храма у Благају код Купреса и служио Св. Литургију;
16. На други дан Духова, служио Св. Литургију у цркви-брвнари, храму преп. мајке Параскеве, на Бијелом Брду;
22. У манастиру Глогоvcу код Шипова, у Недељу Свих Светих, служио Св. Литургију и присуствовао традиционалном Јањском сабору;
29. У Романијској Лазарици - храму Св. пророка Илије на Сокоцу, поводом 11. Видовданског сабора на Романијском Косову, служио Св. Литургију, преломио славски колач и присуствовао духовној академији;
30. У Сарајеву, учествовао на сједници Међурелигијског вијећа БиХ;

ЈУЛ

2. У Сарајеву, примио у посјету делегацију Парламента Републике Аустрије, на челу с Предсједником Парламента др Андреасом Колом и Амбасадором Аустрије у БиХ г. Герхардом Јандлом;
3. Служио Св. Литургију у храму Пресвете Богородице у Вишеграду, на којој су се исповједили и причестили сви свештеници Митрополије дабробосанске, а потом је у Светосавском дому одржан братски састанак свештеника Митрополије;
12. На дан Св. Апостола Петра и Павла, а поводом храмовне славе, у Какњу служио Св. Литургију и преломио славски колач;
13. Извршио мало освећење обновљеног храма Св. Саве у Завидовићима, а потом одслужио Св. Литургију;
20. У Саборној цркви у Београду, заједно са Његовом Светошћу Патријархом српским г. Павлом и другим архијерејима СПЦ, служио Св. Литургију на којој је хиротонисан Епископ аустралијско-новозеландски Милутин (Кнежевић);
21. На дан Св. великомученика Прокопија, а поводом храмовне славе, у Брзи служио Св. Литургију и преломио славски колач -на Палама, поводом Крсне славе СОД „Јахорина“, преломио славски колач;
25. У манастиру Куманици код Пријепоља, служио празнично Ђденије учич храмовне славе Сабора св. архангела Гаврила;
27. Извршио велико освећење обновљеног храма Рођења Св. Јована Крститеља у Биљешеву;

АВГУСТ

2. На дан Св. пророка Илије, а поводом храмовне славе, у Витовљу на Влашићу извршио освећење обновљеног храма и новог звона, служио Св. Литургију и преломио славски колач;
3. У Аранђеловцу, у Епархији шумадијској, са Епископом шумадијским г. Јованом, извршио освећење нових звона и служио Св. Литургију;
4. У Саборној цркви у Крагујевцу, служио помен благоупокојеним епископима шумадијским Валеријану и Сави и жичком Стефану;
9. На дан Св. великомученика Пантелејмона, а поводом храмовне славе, у Вучијој Луци служио Св. Литургију и преломио славски колач;
10. У Саставцима код Пљеваља, у Епархији милешевској, са Епископом милешевским г. Филаретом, извршио освећење темеља новог храма и служио Св. Литургију;
11. У храму Св. великомученика Георгија на Равној Романји, уз саслужење Епископа милешевског

г. Филарета, служио Св. Литургију и извршио освећење спомен плоча са именима 3700 погинулих бораца сарајевске регије;

19. На празник Преображења Господњег, у Преображењском храму у Сарајеву, служио Св. Литургију, извршио освећење грождја и преломио славски колач
- у Сарајеву, примио у посјету г. Конрада Менија, Директора регионалног центра ОСЦЕ-а;
28. У манастиру Пиви, у Епархији будимљанско-никшићкој, на празник Успења Пресвете Богородице, служио Св. Литургију с Његовом Светошћу Патријархом српским г. Павлом који се налазио у званичној посјети овој Епархији, и са Епископима милешевским г. Филаретом и будимљанско-никшићким г. Јоаникијем;
31. У капели Духовне Академије и Богословије у Србињу, служио Св. Литургију и Призив Св. Духа на почетку нове школске године;

СЕПТЕМБАР

7. У Копачима (Српско Горажде), извршио освећење обновљеног храма Св. великомученика Георгија и служио Св. Литургију;

11. У храму Св. свештеномученика Петра Дабробосанског у Војковићима, служио Св. Литургију;
14. У Саборном храму Рођења Пресвете Богородице у Сарајеву, служио Св. Литургију, уз саслужење Митрополита велешко-повардарског г. Јована, Епископа б. захумско-херцеговачког г. Атанасија, Епископа бихаћко-петровачког г. Хризостома, Епископа осјечко-пољског и барањског г. Лукијана, Епископа далматинског г. Фотија, Епископа будимљанско-никшићког г. Јоаникија, 24 свештеника и 7 ђакона. Послије Св. Литургије Митрополит загребачко-љубљански г. Јован, изасланик Свето архијерејског синода, извршио је устоличење Митрополита Николаја, увођењем у трон Митрополита дабробосанских. У исто вријеме, обиљежена је и 30-годишњица његовог архијерејског служења
- у мотелу Караван на Сокоцу, поздравио госте на свечаном ручку, организованом поводом устоличења и 30-годишњице архијерејског служења
- у резиденцији Митрополита у Сарајеву, поздравио госте на свечаном пријему, организованом поводом устоличења и 30-годишњице архијерејског служења;
16. У Сарајеву, примио у посјету г-ђу Емили Кофман-Крунић, Координатора канцеларије Свјетске конференције религија за мир у Сарајеву;
20. У храму Рођења Пресвете Богородице у Бугојну, који је у изградњи, служио Св. Литургију;
21. У Саборном храму Рођења Пресвете Богородице у Сарајеву, поводом храмовне славе, служио Св. Литургију и преломио славски колач;
28. У храму Св. Саве у Блажују, поводом храма цркве, служио Св. Литургију и преломио славски колач
- у Сарајеву, примио у посјету г. Вилијама Вендлија, Директора Свјетске конференције религија за мир;
29. Дао интервју за Радио-телевизију Србије, у оквиру циклуса емисија „Мостови“
- примио у посјету православне учеснике на Другом самиту европских вјерских вођа, који се одржава у Сарајеву: Митрополита француске г. Имануела, из Васељенске патријаршије, протојереја Всеволода Чаплина, Замјеника предсједника Одјела спољних црквених послова Московске патријаршије, и протојереја Леонида Кишковског из Америчке православне цркве
- присуствовао свечаној вечери за учеснике Другог самита европских вјерских вођа, који се одржава у Сарајеву.

Еванђеље по Св. Јовану почиње са мистеријом Сина Којега назива *Λογος*. Превести то име са *Реч* или *Глагол* значи осиромашити смисао тога израза на грчком који је, уствари, бескрајно богатији. **ДАБАР** - јеврејска реч - је по смислу блиска појму Мудрости, $\square$ ивота Присуства $\square$ јег и које избија у Прологу четвртога Еванђеља као Светлост и $\square$ ивот.

Гласник СПЦ (бр. 11, новембар 1970.)

МУДРОСТ

Спаситељеве речи: „Будите мудри као змије и безазлени као голубови“ (Мт. 10,16) - свети Варсануфије овако тумачи: „Ко мудрост змије, у односу према злу, удружује са незлобивошћу према добру, тај неће допустити својој мудрости да се помеша са лукавством, нити простоти својој да буде бесмислена“.

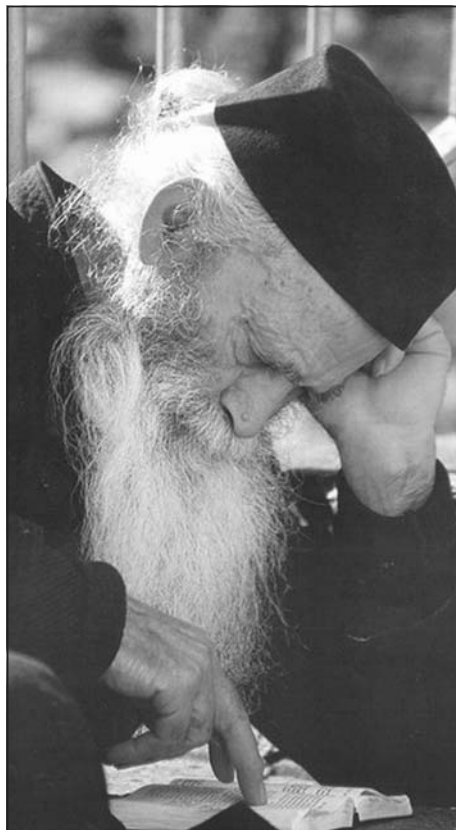
Мудрост-права и једина, у чему је

Ја знам једну мудрост - бојати се Бога. Јер, почетак премудрости је страх Божији (Приче 1,1), и: крај речи све слушај, Бога се бој (Пропов. 12,13). Тако је рекао премудри Соломон... А што се тиче друге мудрости, ја сам је делом сам оставио, полажући наду на Духа Светога...

Прво је мудрост презирати ону мудрост која се састоји само у беседама и обртима речи, у преварљивим и изливним противностима... Ја хвалим и целивам ону мудрост, којом су се прославили незнатни, ради које су одликовани унижени, којом су рибари уловили у мрежу еванђеља сву васиону, победили одбачену мудрост речју... Није за мене мудрац онај који је мудар на речима, чији је језик покретан а душа не обучена... већ онај који иако мало говори о добродетељи, ипак много показује на делу и животом потврђује реч (Григорије Богослов).

Велика је мудрост у томе, да свет сматрамо мртвим; али још већа и важнија у томе, да и сами будемо као умрли за њега... Апостол Павле кретао се по градовима, али он је био толико далеко од свега овоземаљског, колико се ми разликујемо од мртвих тела. Тако кад он говори: мени се свет распе (Гал. 6,14), он разуме ону неосетљивост према земаљском, и чак не само њу једну, него и другу

исто такву, тако да је она у њему била двојака. Он није рекао само: мени се свет распе, и - ућутао; него је следећим речима указао и на другу неосетљивост, рекавши: и ја свету... На тај начин изрека Павлова значи следеће: он је, по његовим речима, био

далеко од овоземаљског не толико колико су далеко живи од мртвих, него колико су далеко мртви од мртвих. Жив, разуме се, не осећа привлачност према умрломе, али има друго какво осећање - или се још див лепоти покојника, или жали и плаче за њим; а мртав према мртвоме нема у себи ни таквог осећања и расположења. Желећи да то изрази, он је речима - мени се свет распе, додао: и ја свету... (Златоуст).

Мудрост хришћанска - у чему је

- Знати Бога и поштовати Га
- Држати у себи да је Он - Бог свих.

- Да свим заповеда: уклони се од зла и чини добро.

- Слушати Га као Цара и Господа свога и вољу Његову испуњавати.

- Ходити пред Њим са страхом, јер Он све види, на све гледа, и испитује срца и утробе, испитује праведника и грешника. Ходите пред Њим тако како ходи ученици пред учитељом, деца пред родитељима, слуге пред господарима, подчињени пред властима.

- Живети у овом свету а понашати се као странац, дошљак и путник.

- Чувати се од свега, као што птица стоји на грани и чува се, бацајући поглед на све стране, да не би била ухваћена или устрељена. Јер нас окружују многи непријатељи, и хоће да нас улове у своју мрежу.

- Ни према чему у овом свету не пријањати срцем, ни према богатству, ни према части, ни према слави, ни према раскоши, не тражити много од овога.

- Задовољити се тиме што Бог даје и захвалити Му зато. Кад имамо храну и одећу, овим да будемо задовољни (1 Тим. 6,8).

- Докле имамо времена, да чинимо свима добро (Гал. 6,10).

- Говорити што је потребно и нужно, и кад треба; и ћутати о томе што не треба говорити, и кад не треба.

- У свету живети телом, али умом уздизати се вечности; често се сећати смрти, суда Христовог, вечне смрти и вечног живота.

- Никад не бити без посла, него нешто радити корисно, а уздржавати се од злих дела, речи, помисли. Једино овај нерад нам је од користи.

- Чувати се што строжије да се не пружи саблазан ближњему.

Ово је хришћанска и права мудрост. А почетак мудрости је страх Господњи (Тихон Задонски).

ЖИТИЈЕ И СТРАДАЊЕ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ЕВСТАТИЈА ПЛАКИДЕ, његове супруге ТЕОПИСТИЈЕ и деце му: АГАПИЈА и ТЕОПИСТА

У време цара Трајана (царовао од 98. до 117. године) живљаше у Риму војвода по имену Плакида, човек високог и змненитог рода, веома богат, и у рату толико храбар да само име његово изазиваше страх код непријатеља. Још за време ратовања римског цара Тита у Јудејској земљи (Тиш - цар римски син и наследник цара Веспасијана, царовао од 79. до 81. године. За царовања свога оца Тиш би послан са огромном војском у Јудеју да казни Јевреје због њихових римске властима. Тај рајш се овде сачувао. Рајш се завршио у 70. години разорењем Јерусалима и Соломоновог храма) Плакида беше веома истакнут у војсковођа римски и у свима биткама одликовао се неустрашивом храброшћу.

По вери Плакида беше идолопоклоник, али у своме животу чинише много добрих, хришћанских дела: гладне је хранио, наге одевао, угрожене помагао, многе окова и тамнице ослобађао. Он се више радовао када је коме невољнику указивао помоћ, него ли својим славним победама над непријатељима. Као некада Корнилије кога спомињу Дела Апостола (Дап. 10, 1-48), Плакида беше савршен у свима добрима делима, само не имао свете вере у Господа нашег Исуса Христа, без које су добра дела мртва (ср. Јак. 2, 17). Плакида имао је супругу, исто тако добродетелну као и он сам, и са њом роди два сина. И беше Плакида са женом својом веома добар и милостив према свима; само њему недостајаше то што није познавао јединог истинитог Бога, кога не знајући почитовао добрима делима својим. Но човекољубиви Господ који жели да се сви спасу и преврне оне који чине добро: него Му је у сваком народу мио онај који се боји Бога и твори правду (Дап. 10, 35), не превиде и овог добродетелног мужа, и не остави га да погине у тами идолопоклоничке заблуде, већ му показа пут спасења на следећи начин.

Једном Плакида, по обичају свом, изиђе са слугама својим у лов. Откривши стадо јелена, он распореди коњанике и удари у потеру за јеленима. Ускоро он примети највећег јелена у целом стаду, појури за њим, и јелен се одвоји од стада, а одвоји се и Плакида од својих војника са малом дружином јурећи за јеленом. Сапутници Плакидини брзо малаксаше и изостае далеко иза њега. А Плакида, имајући врло јаког и веома брзог коња настави сам гонити јелена све док овај не истрча на једну високу стену и заустави се на њој. Плакида дођах до подножја стене, и посматрајући јелена размишљаше на који би га начин уловио. Али свеблаг Бог, који разним средствима приводи људе спасењу и чудесним судбама изводи на пут истине, улови самог ловца, јавивши се Плакиди као некада апостолу Павлу.

Јер док Плакида стајаше и дуго посматраше јелена, њему се јави Господ Христос на следећи начин: веома светла крст показа се међу роговима јелена, и на крсту виде подобје тела распетог за нас Господа Исуса Христа. И док се Плакида чуђаше овом необичном виђењу, њему дође глас с неба који говораше: „Зашто Ме гониш, Плакидо?“ И упоредо са овим Божанственим гласом Плакиду спопаде страх, и он паде с коња и лежаше на земљи као мртав. Но једва дошавши себи, Плакида упита: Ко си Ти, Господе, који говориш мени?

Господ му рече: „Ја сам Исус Христос, Бог, који се ради спасења људи оваплотих, добровољно претрпех страдања и крсту

смрт, и кога ти, не знајући, поштујеш. Твоја добра дела и многе милостиње изиђоше преда ме, и ја зажедох да те спасем. И ево ти се јавих, да те уловим у моје познање и присајединим верним слугама мојим; јер ја нећу да човек који твори праведна дела погине у мрежама ђавољим“.

Уставши са земље и више не видећи никога пред собом, Плакида рече: Сада верујем, Господе, да си Ти Бог неба и земље, и Творац свих твари; стога се Теби јединоме поклањам, и другога Бога осим Тебе одсада нећу да знам. Молим Те, Господе, научи ме шта да радим. -И дође му глас који говораше: „Иди свештенику хришћанском, прими од њега крштење, и он ће те научити путу спасења“.

Чувши то Плакида се испуни радости и умилења, па павши на земљу са сузама покљони се Господу који му се јавио. И секираше се што досад, не знајући истину, није знао Бога истинита; али се у исто време и радоваше духом што се удостоји такве благодати која га привде познању истине и упути на прави пут. Усевши на коња он се весела срца врати к својим сапутницима, не причајући никоме шта се догодило.

А када се из лова врати дому свом, Плакида изава своју жену и насамом јој исприча све што виде и чу. Жена му пак са своје стране каза ово: Прошле ноћи чух где ми неко говори ове речи: „Ти, твој муж и твоји синови сутра ћете доћи к мени и познаћете мене, Исуса Христа, истинитог Бога, који дајем спасење онима који ме љубе“. Стога немојмо одлагати, већ брзо извршимо што нам је наређено.

Када паде ноћ, Плакида посла да потраже где живи хришћански свештеник. Дознавши где му је дом, Плакида узне са собом жену, децу и неке од верних слугу својих, и отиде к свештенику коме беше име Јован. Дошавши к њему они му подрбно испричаше

све о јављењу Господа, и мољаху да их крсти. Саслушавши их, свештеник прослави Бога, који и из незнабожаца сабира људе угодне Њему, па научивши их светој вери каза им све заповести Господње. Потом сатвори молитву и крсти их у име Оца и Сина и Светога Духа. И на светом крштењу дата им бише имена: Плакиди - Евстатије, супруги његовој Теописији, а синовима њиховим: Агапије и Теопис. После крштења свештеник их причести Божанственим Тајнама, па их отпусти с миром, рекавши им: „Бог који вас просвети светлошћу познања Свог и призва у наслеђе вечного живота, нека је увек с вама! А када се у оном животу удостојите сладосног гледања лица Божија, помените и мене, вашег духовног оца“.

Тако препоручени светим крштењем, они се вратише у свој дом, препуни неисказане радости: јер благодат Божија озари њихове душе и испуни њихова срца таким блаженством, да им се чинило да су на небу, а не на земљи.

Сутрадан Евстатије уседе на коња, узне са собом неколико слугу, па крену, тобож у лов, на оно место где му се јави Господ, да Му тамо узнесе благодарност за Његове неисказане дарове. Стигавши на то место он разасла слуге да траже дивљачи. Сам пак, сившавши с коња, паде лицем на земљу и с плачем се мољаше и благодараше Бога за Његову неизрециву милост што благоволи просветити светлошћу вере њега и дом његов. У овој молитви он предаваше себе Господу своме, поверавајући себе потпуно Његовој благој и савршеној вољи, да Он по Својој доброту уређује све, односно њега на корист, како Сам зна и хоће. И доби ту Евстатије откривење о напастима и невољама који га имају снаћи, јер он чу Господа који му говораше:

Евстатије, ваља да на делу покажеш твоју веру, тврду наду и усрдну љубав према мени. А све се то познаје не у привременом богатству и сујетном благостању, него у сиромаштву и у напастима. Стога те би, као другом Јову, предстоји да претрпиш многе невоље и искусиш многе несреће, да би се ти, прекаљен као злато у огњу, показао достојан мене и примио венац из мојих руку. -На то Евстатије рече: „Господе, ево мене пред Тобом, чини са мном шта хоћеш, готов сам са благодарношћу примити све из Твојих руку. Ја знам да си Ти благ и милостив, и као Отац милујући кажаваши, зар да не примим из Твојих милосрдних руку очинско наказане? Заста сам готов, као слуга носити и трпети све што се метне на мене, само нека Твоја свесилна помоћ буде са мном“. -И опет Евстатије чу глас: „Желиш ли сада претрпети невоље или у последње дане живота свога?“ -Евстатије одговори: „Господе, ако је немогуће мимоићи искушења, онда дај сада да претрим те беде; само пошаљи ми помоћ Своју, да не би победило зло и отргло ме од љубави Твоје“. - Господ му рече: „Буди храбар, Евстатије, јер ће благодат Моја бити с тобом и чувати те. Када те дубоко буду понижали, ја ћу те узвишати и прославити не само на небу пред анђелима мојим, него ћу ти и пред људима одати поштовање; јер ћу те после многих невоља утешити и пређашњи ти чин твој вратити. Но ти се немој радовати временом части, него томе што је име твоје записано у књизи вечного живота“.

Тако свети Евстатије, разговарајући с невидљивим Господом и примајући од Њега откривења, испуни се на том месту велике

духовне радости и благодати Божје. И врати се дому свом горећи божанском љубављу. Чесној супруги својој он исприча све што му би откривено Господом. Не затаји од ње он и то, да им предстоје многе напасти и невоље, које Господ ради ваља јуначки трпети; па ако их добро претрпе, Господ ће им све то обратити у вечно весеље и радост. Слушајући то ова благоразумна жена рече: „Нека Воља Господња буде с нама! Само нам се ваља усрдно молити Господу да нам подари трпљење.“

И живљаху они побожно и честито, подвизавајући се у посту и молитви, творећи милостију убогима обилније него раније, и упражњавајући све врлине усрдније него у свом пређашњем примерном животу. Но након не много времена, по попустињу Божјем, најбоље болести и смрт на дом њихов, и на људе и на стоку: поразобљаваше се сви домаћини њихови, и за кратко време помреше не само скоро све слуге њихове, него им и сва стока угину. А пошто они што осташе у животу лежаху болесни, те немаше ко да чува Евстатијева складишта, то лукежи по ноћи покрадоше његову имовину. И за кратко време овај славни и богати војвода осиромаша. Али се он не ожалости због тога, нити растужи: у свима тим искушењима Евстатије не сагреси пред Богом, него благодарехи Бога говораше као други Јов: Господ даде, Господ узме; како се Господу хтеде, тако и би; нека је благословено име Господње (ср. Јов 1,21). - И тешаше Евстатије супругу своју да не тугује због онога што се збива с њима, а она опет тешаше њега, и тако обоје с благодарношћу трпљаху, ослонивши се на вољу Господа свог, и утешаваху се надом на милост Божију.

Видећи да је осиромашао, Евстатије намисли да се сакрије од свих својих познаника у некој далекој земљи, и да тамо, не откривајући своје знаменито порекло и високо звање, живи међу простим народом у сиромаштву и смерности, те да на тај начин не сметано и спокојно служи Господу Христу који ради спасења нашег осиромаша и понизи себе. Евстатије се посаветова о томе са својом супругом, и решише да ноћу отпутују. Тако и урадише: потајно од својих домаћиних којих беше остало врло мало, и то болесних, они узеше своја два детета, па место скупоцених хаљина обукавши подеротине, напустише ноћу свој дом. Бога ради остављајући све, славу и част и богатства, које је Евстатије, иако лишен тога, могао лако поново повратити себи, пошто је био знаменитог рода, високог звања, вољен од цара, и уважаван од свих. Али све то он одбаци као ђубре, да би Бога стекао себи за покровитеља. И странтоваше Евстатије по непознатим местима, кријући се да не буде препознат, и задржавајући се међу најпростијим и најнеписменијим људима. Тако, оставивши своје богате палате, туђиноваше овај подражавалац Христа, немајући где главе склонити. Међутим цар и сви великаши убрзо дознадоше да се њихов омиљени војвода Плакида сакрио незнано куда, и бежаху у недоумици и не знајући шта се то с њим десило: да ли га је неко убио, или је он сам на неки начин случајно погинуо. Сви га веома жалаху и трагаху за њим, али не могаху докучити тајне Божје које се збиваху са Евстатијем, јер: ко позна ум Господњи? или ко Му би саветник (Рм. 11,34).

У време када Евстатије с породицом пребиваше у једном непознатом месту, жена му његова рече: „Докле ћемо, господару мој, живети овде? Боље је да иђемо одавде у далеке земље, данас неко не препозна, и ми postanемо подсмех за наше познанике.“ - И уставши са децом они кренуше путем који води у Египат. После путовања од неколико дана они дођоше до мора: у пристаништу нађоше лађу, спремну да путује за Египат, сеђоше на њу и отпловише. Господар лађе беше странац, и човек врло суров. Саблаживши се лепотом Евстатијевог жене, он коваше у срцу свом

злу намеру, да је отме од овог убогог човека за себе. Када допловише до обале, где је требало да се Евстатије искрца из лађе, господар лађе узме себи Евстатијево жену као наплату за превоз лађом. Евстатије се стаде противити, али ништа не могаше учинити, јер свирепи и бесчовечни странац извуче мач и прећаше Евстатију да ће га убити и бацити у море. И не беше никога да притекне у помоћ Евстатију. Евстатије с плачем припаде к ногама тог злог човека, молећи да га не раздваја од омиљене супруге. Али његове молбе беху узалуд, и он чу коначну одлуку као одговор: Ако хоћеш да останеш жив, умукни и одлази одавде; иначе ћеш овог часа умрети од овог мача, и ово море биће ти гроб.

Ридајући, Евстатије са своје двоје деце изиђе из лађе, а господар лађе отисну лађу од обале, разаше једра и отплови. Како тежак бејаше растањак богоугодном човеку са целомудреном и верном супругом! Очима пуним суза и срцем које се кидало од бола они праћаху један другог. Ридаше Евстатије са децом стојећи на обали, ридаше на лађи жена његова, насилно отета од мужа и одвођена у непознату земљу. И ко ће исказати њихов бол, и тугу, и риданье? Евстатије стајаше на обали све док је очима могао видети лађу, па онда крену на пут водећи са собом своју малолетну де-

цу; и плакаше муж за женом, а деца плакаху за мајком. Једина утеха за праведну душу Евстатију беше то: што ово искушење он прима из руке Господа, без чије се воље не може ништа десити с њим, и што је за то и призван светом вери Христовој, да трпљењем хита ка не беској отаџбини. Но патњама Евстатијеви још не беше краја, јер наилажаху веће од досадашњих. Он још не беше заборавио свој први бол, а други се већ приближаваше: ту недавно он се лиши супруге, а већ и губитак деце не беше далеко од њега. Настављајући свој пут, Евстатије наиђе на многоводну и врло брзу реку, на којој не беше ни моста ни превоза, па се зато морала газити. Но пренети оба детета одједном на ону обалу, реке, беше немогуће. Стога Евстатије узме једно дете и на леђима га пренесе на супротну страну реке. Посадиши га тамо, он крену назад да прене и друго дете. Али кад беше на средини реке, одједном се разлиже јак детињ. Евстатије подиже очи и угледа лав како му дохвати сина и побегне с њим у пустињу. Ужаснут, Евстатије кукајући гледаше за звером, док се овај са својим пленом не сакри из његових очију. Евстатије онда похита да се врати к другоме свом детету; но он још не стиже до обале, а оно изненада

дотрча вук, зграби дете и однесе у шуму. Опкољен недаћама са свих страна, Евстатије стајаше усред реке давећи се у мору својих суза. И ко би могао исказати патње срца његовог, и плач, и риданье? Он се лиши супруге целомудрене, једноверне и свете; лиши се деце, која му беху утеха у невољама. И заиста је чудо што овај човек под теретом таквих мука не паде у воду и остаде жив. Нема сумње њега крепилаше у трпљењу десница Вишњег: јер само Онај који допусти на њега таква искушења, могао му је дати такво трпљење.

Изишавши на обалу, Евстатије плака дуго и горко, па тужан продужи свој пут. Он се утешаваше само једним Утешитељем - Богом, у кога он тврдо вероваше и ради кога све ово подносише. И не узропта Евстатије на Бога, и не рече: зар си ме зато призвао к познању Тебе, Господе, да се лишим и супруге и деце? таква ли је корист од вере у Тебе, да ја postanем најнесрећнији од свих људи? тако ли Ти волиш оне који верују у Тебе, да растављени један од другог изгину? - Ништа слично и не помисли овај праведни и трпеливи муж. Напротив, он у дубокој смирености узношаше благодарност Богу, што је Њему по вољи да слуге Своје види не у благом стању светском и сујетној утеси, већ у невољама и бедама, да би их у будућем животу утешао вечном радошћу и весељем.

Бог који све чини на корист и који допушта невоље на праведника, не кажњавајући га него кушајући његову веру и јунаштво; Бог који воли не праведникову жалост него тврдо трпљење његово и слуша благодарене његово, - као што Јону у утроби кита сачува неповређена, тако и оба Евстатијева детета, уграђена од зверова сачува читава и здрава. Јер када лав одношаше дете у пустињу, њега угледаше чобани и нададоше вику гонећи га, и лав испусти дете здраво, а сам побегне. Тако и вука, који ношаше друго дете, угледаше ратари, повикаше и појурише за њим, и он остави дете читаво, а сам утече. И чобани и ратари беху из истога села; они узеше децу и одгајаше их.

Међутим Евстатије ништа, не знашаше о томе. Идући путем он час благодараше Бога у трпљењу, час побеђиван природом људском плакаше и говораше: Авaj мени! некада бејаш богат, а сада сам убог и лишен свега. Авaj мени! некада бејаш слуга, а сада сам у срамоти! Авaj мени! некада бејаш имућан, а сада сам бескућник. Бејаш некада као дрво лиснато и родно, а сада сам као сасушена грана. Бејаш окружен у дому пријатељима, на улици - слугама, у рату - војницима, а сада остах сам у пустом месту. Но не остави ме Ти, Господе! не превиди ме Ти, Свевишњи! не заборави ме Ти, Свеблаг! Господе, не остави ме сасвим! Опомињем се, Господе, речи Твојих, које ми Ти рече на месту Твога јављења мени: „Предстоје ти многе невоље, као Јову“. Али ето, са мном се зби више него са Јовом: јер он, иако се лиши свога имања и славе, ипак лежаше на своме ђубрету, а ја сам у туђој земљи и не знам куда да идем; он имаћаше пријатеље који га тешаху, а моју утеху, милу децу моју, уграбише дивље звери и поједоше; он, мада би лишен своје деце, али могаше од супруге своје имати неку утеху и неку услугу, а моја добра супруга паде у руке безаконог туђинца, и ја се као трска у пустињи повијам олујом горких патњи мојих. Но немој се разгневити на мене, Господе, што Ти од туге срца говорим тако, јер говорим као човек. Међутим, ја се утврђујем на Теби, Промислитељу мој и Стројитељу пута мог, и на Тебе се надам, и Твојом љубављу као прохладном росом и лахорењем ветра расхлађујем огањ туге моје, и чежњом за Тобом као неком слашћу заслађујем горчину невоља мојих.

(наставак на 44. страни)

ГОРДОСТ

Садржина духовног живота углавном сачињава борба против гордости, блудничења, угађања стомаку, среброљубља, гњева, таштине, самохвалисања и других порока. Гордости се протуставља смерност, угађању стомаку и блудничењу - уздржљивост, среброљубљу - некористољубивост и нерасипништво, гњеву - кротост и великодушност. Ако хоћеш да победиш таштину, немој да волиш похвале, ни почести, ни лепе хаљине, ни главна места, нити преимућства. Ради веће доказне снаге као средство борбе са наведеним порацима живота, неопходно је навести ауторитативно мишљење и учења наших подвижника, који су цео свој живот посветили развиту у себи духовних снага у смислу самоусавршавања, а нама, имајући пред очима њихов лик, остаје да постепено примамо и усвајамо оно учење које они нама предлажу. Свети Јефрем Сирин, који је живео у IV веку, у својој раној младости није се одликовао моралношћу свога владања, па је због тога почео и да се колеба у вери у Бога, мислећи да се све у нашем животу дешава случајно. Али, по нарочитом промислу Божјем, он је био излечен од својих заблуда, јер се почео да вежба у подвизима побожности, проучавајући реч Божју и под утицајем тога изменио је своју нарав. Уместо раздражљивог и колебаљивог у вери, свети Јефрем постао је смирен и скрушен пустињак. Он се много трудио у циљу служења друштву и оставио нам своја многобројна поучна дела, која треба за нас да постану предмет испитивања и проучавања. О гордости, као једном од главних наших порока, свети Јефрем вели: „Горд не подноси, када га неко превазилази и при сусрету са њим или завиди, или постаје супарник. Супарништво и завист зависе једна од дру-

ге, и у коме постоји једна од ових страсти, у оном су оне обе (присутне)“. У овим кратким речима приказане су карактерне црте гордости, које нама треба да буду одвратне, зато што горд човек није никада способан да служи своме ближњем, тј. неспособан је да се приближи ка оном идеалу ради кога смо ми призвани у живот. Уместо моралне подршке и утехе свога ближњег горд човек се истиче у исмејавању и пецкању и често у томе показује велики таленат у свим танчинама своје моралне поқварености. Све ово он чини само зато, што не подноси да неко стане макар за један степен виши од њега, а зато је увек склон да унижава друге, сматрајући их конкурентима у свом животу. Никада не можемо чути од стране гордога човека речи искрености и добронамерности, њему увек припадају ласкања и лицемерство којима се он користи као средством ради стицања за себе симпатије средине, која га окружује и ради задобијања различитих материјалних користи. Сваки његов корак, свака акција, срачунати су на то да би истакао своје преимућство над другим. Он некад бива снисходљив и добар према онима који хвале његово достојанство и не одбацује оно лицемерство које му показују. Горд човек никада и ником не може да буде сапутник у животу, зато што у важном за њега моменту он ће увек изневерити и оне речи и обећања које је он дао за њега нису никада обавезне и са потпуно мирном савешћу он их се одриче ради својих користи или ради постизања извесних циљева. Гордост се додирује са завишћу која изазива у нама непријатна осећања. Она сматра туђу несрећу као своју срећу, а зато завидљив човек никада не може да буде користан члан друштва и да стане у ред градитеља духовног живота заснованог на начелима љубави. „Завидљив човек пати када посматра веће од себе, будући свестан

да њима није раван, тешко му је када посматра себи равне, желећи преимућство над њима; тугује бацајући поглед на ниже од себе, сматрајући да се они не би изравњавали са њим или чак, да га не превазиђу“. Овако карактерише завист Филарет архиепископ Черниговски истичући све црте и особености завидљивог човека. Савремено друштво веома малу пажњу посвећује овим пороцима и не воде борбу са њима, сматрајући поменуте појаве као нормалне и не примећује ону штету, која је неизбежно везана са њима. Ако ми дубље проникнемо у ово, онда морамо доћи до констатације да људи, препуштени сами себи, никада не могу уредити свој живот, зато што ће уништавати један другог, и само помоћ која долази од више божанске силе даје људима благост и ствара хармонију у животу. Због своје лакомислености ми ово не ценимо и нисмо свесни да Бог, Промислитељ, управља светом, у противном случају никакав живот на земљи не би био могућ. До таквог закључка долазе често прости људи, без образовања који нису угасили у себи божанску варницу и који се труде да усмере свој живот на пут Христове истине. Они који неће са тим да се сагласе, показују своју гордост и тврдоглавост која долази од нашег непријатеља - ђавола. Тако много доказа кроз практично посматрање ми имамо у животу о томе да у стварности ми не можемо градити живот својим снагама, док се Бог на сваком кораку стара да нам то разјасни и да нас укрепи у сазнању ове истине. Ако за многе није приступачно ово схватање и признање, онда то долази због тога, што су огласили себе за противнике Бога. Он ради поуке даје њима много тежи животни пут, да би они кроз страдања добровољно се вратили своме Творцу, слично ономе као што се блудни син враћа своме оцу после веселог и бучног живота који га је довео до пада и ништавности.

УОЧИ НОВЕ ГОДИНЕ

Понекад тешко пада човеку да се окрене уназад и погледа у свој минули период живота.

Пређен је кривудасти пут, а на човеком је срцу толико трагова од преживљених радости и жалости, злих и добрих дела, уништених нада, сломљене вере, изгубљеног мира, сујетних успеха... и од чега ли још не.

Прошлост, утиснута у нашу свест, представља заиста велико гробље са крстовима и без крстова, тужних и драгих споменика у зеленилу и цвећу поред гробова, сакривених трњем и заборавом. Човечији поглед често избегава ове тужне хумке и не жели да мисли о њима.

Благо ономе који је у спокојној прошлости, у дугој ноћи живота, запалио неугасиво кандило добрих дела пред вечношћу, и над својим животом подигао знамење светог крста Христовог - дело, које ће у будућности васкрснути и пламстати у царству вечне небеске светлости по свршетку земаљскога пута.

Благо онима, који су ма и у последњем тренутку живота, стекли благо које чини капитал за живот који почиње покривеном хумком са крстом. Они ће прекорачити праг вечности, и неће сагорети са грешном земљом, о којој свето Писмо говори.

Благо ономе, који помоћу учења Распетог победи у телу смрт и не буде на листи грешника осуђених на смрт, већ се у белој одори праведника појави у предворје преображенога света и сагледа невиђену лепоту новог неба и нове земље!

Благо ономе, који уђе у нови свет вечности, где не влада закон смрти и распаљивости, где сујета и грех немају моћи и бивају сахрањени са својим жртвама на гробљу. Тешко ономе, који не осети лепоту животворне снаге Васкрсења! Приближава се дан, и већ је пред нама, у коме ће

правда царевати. Приближавамо се крају где нема ни жалости, јер је жалост плод несавршенства, ни болести ни туге, јер су оне плодови распаљивости и смрти, праха земаљског.

Благо онима, који су у старој години од чистих дела изаткали белу хаљину за дане нове године. Нова година долази. Време не стоји, нити се пространство мења. Слушајте и радујте се, људи, чистог срца. Долази Нова година, коју припремају само чиста срца, испуњена вером у Распетог Господа.

Празник календарске Нове године примљен од свете Христове Цркве само је дан опомене да се приближује последњи час за позитивно смирење и стицање душевних блага, за дела љубави и милосрђа, за дела покајања и молитве.

Тај празник покајања и молитве празнује у духовној радости свака по-

божна душа, и то не једном у години, већ свакога дана и часа. Жива људска душа не престаје да страда од грехова својих и свакога тренутка тражи извор живота да се умије на њему. Сваки верни син Цркве слави бога, радује се Његовом савршенству и тражи помоћ Његову, кроз покајање и молитву.

Сазнање да је сваки од нас неплодна смоква, о којој говори свето Јеванђеље, која заслужује да буде посечена и у огањ бачена никад не напушта човека, који процењује правилно своје дане проживљене у гресима. И онај који себе сматра сличним неродној смокви, свакога часа и дана моли небеског Господара да му подари нови рок за поправљање; да га окрепи и помогне, да би и он могао дати добар плод, и да не буде посечен и бачен у огањ.

Празник Нове године, уствари, треба да буде прожет овим духом.

Сваки побожан и свестан хришћанин кад баци поглед на своју прошлост и види себе као бесплодну смокву у башти духовног живота, нека подигне свој покајни поглед тамо, где је безграничност и вечност, и нака моли помоћ од Онога, Који јединца Сина даде да се распне за нас, да би добио снагу и благодат, без којих ниједан смртни не донесе плод достојан покајања.

Свучимо са себе одећу нечистих својих дела и обуцимо се у одећу новог живота, по учењу Онога Који нас је створио.

Долази Нова година! Звона са нашег светог храма својим металним звуцима опомиње нас да затрепери-мо покајно као давно нестала харфа великог Псалмопевца:

„Учини ми, Боже, чисто срце, и дух прав обнови у утроби мојој“. - Са вером, покајањем и духовном радошћу: Срећна Нова година! Амин.

СВЕТИХ СЕДМОРО ДЕЦЕ (МЛАДИЋА) ИЗ ЕФЕСА

Успомену на седморо деце која су рођена у граду Ефесу у Малој Азији славио 04. августа. Било је време владавине цара Диоклецијана (249 - 251), познат по томе што је гонио хришћане. Тешке године за хришћане и цркву. Неки су се у мучилиштима одрицали Христа и вере и тако се спашавали. Многи су, међутим, јако желели да се удостоје мучеништва за веру. Тако су неки постајали мученици а неки издајници. Црква је предлагала народу да се не излаже опасности, да се чувају колико је то било могуће. Тако су многи одлазили у планине, крили се по брдима и пећинама или кућама у којима су били сигурни. Због истог разлога седам младих хришћана из Ефеса, отишли су у једну оближњу планину по ноћи и ушли у једну пећину да преноће. Тамо су се молили да се ослободе од тигла и телесних веза, да не би дошли у опасност и пали у руке цара. Њихове трагове међутим пратили су војници цара Диоклецијана. Када су стигли у пећину, млади хришћани су изгледали као да су умрли. Нису давали никакве знаке живота. У стварности били су утонули у вечни сан предајући душе своје у руке Божије. Тако су војници затрпали улаз пећине са камењем и отишли. Година овог догађаја била је 252. Од тога доба прошло је 194 године. Цар Диоклецијан и његови истомишљеници су помрли. Престало је гоњење хришћана и настало слободно време. Али пошто је фалило искушење гоњења, развило се једно погрешно мишљење које је било против црквено. То је јерес чије присталице нису прихватале васкрсење мртвих. Било је време хришћанског цара Теодосија Новог, који је владао од 408-450. године. Присталице горе наведене јереси завели су у заблуду много народа. Али

Бог никада не непушта своју цркву. Помутио је грешне планове јеретика, доказујући истину једним великим чудом. Које је било то чудо? Власник овог места, где се налазила пећина у којој су заспали вечним сном седам младих хришћана, желео је да сагради шталу за своје животиње и почео је да сакупља камење. Сакупљајући камење открио је улаз у пећину и видео седам младића како причају између себе. Васкрсли су оног тренутка. Пробудили су се из

смрти и личили као да су се пробудили из сна. Нити су се њихова тела променила, нити је њихова одећа сагинула од влаге која је владала у пећини и ако су прошла близу два века. Изненађени власник и посетилац пећине чуо је како разговарају о гоњењу хришћана. Пошто нису имали код себе хране, један од седморице, Јамвлихос, сишао је у Ефес са опрезношћу да купи што је било потребно за јело. Улазећи у град видео је много необичних ствари. Видео је храмове са крстовима и миран живот у граду,

који је некада био узнемирен. Ушао је у једну пекару, купио хлеб и платио. Када је пекар узео у руке новац изненадио се. Гледао је и видео старе новчанице и помислио како је купац негде нашао старо закопано благо. Други су га сматрали шпијуном. Ухватили су га и детаљно испитали. Младић је говорио да води порекло из Ефеса. Навео је име бившег цара Диоклецијана и других његових једномишљеника, који су их мучили. Дао је и податке родитеља и друге родбине. Тада су разумели испитивачи да се нешто необично збива. Наводећи ове старе податке и имена поверовали су да су то људи који су живели пре две стотине година. Када су шеф полиције и епископ града стигли до пећине, видели су да се ту збило велико чудо. У десном углу пећине стајао је сандук у коме су нашли 7 таблица са написаним именима седморице младића. Написали су их два војника хришћанина: Руфијан и Теодор, који су били тајни хришћани међу осталим војницима нехришћанима. Они су затрпали пећину камењем. Епископ и шеф полиције пали су пред ноге седморице младића и поклонили им се. Затим су сели поред њих питајући их за детаље. Желели су да сазнају нешто више о догађају који се збио. Младићи су их известили о ономе што су их питали. Али док су причали нешто као поспаност освојила је седморицу младића и сви су поново заспали. Сви који су били присутни славили су Бога због овог великог чуда. Ставили су их у седам сандука да их сахране. Међутим седморица младића јавили су се у сну цару Теодосију и затражили да их остави у пећини не закопавајући их: „Остави нас царе у пећини оној у којој смо васкрсли“. Тамо су их и оставили. Догма о васкрсењу мртвих доказана је овим чудом, објављена по целом граду и многи су поверовали и утврдили у вери.

*Са ѓрчкоџ ѓревео
Владан Барѓула*

ИСТИНСКА СЛУЖБА

(наставак из прошлог броја)

Ћирило је изашао од њега у великој забуни. На сваки начин неко је с владиком говорио о њему. Али ко је тај неко, који се види да је знао и његов живот у академији. Ко то може бити? Узме кола и повезе се у црквену кућу. Пред самим вратима, кад је већ био сишао с кола, испадне пред њега млади Межов, који дотрча и одмах каза:

- Поставили су ме, драги брате, наравно најпре да само отпављам дужност, а доцније ће и утврдити.

Ћирило се сети да говори о инспекторству. Межов погледа у њега, и настави:

- А ти си се већ запопио? Што тако брзо? Право да ти кажем, ја то у тебе никако не разумем.

- Е па шта да ти радим ја, кад ти не разумеш? - журно рече Ћирило.

- То јест, како да кажем... Ја разумем... Село... зближење с народом и друго... Тек све је то, опрости ми... лудорија!...

- У здрављу! Морам се журити! - прекиде га Ћирило и оде. Није он миловао разговарати с тим господином. Ма о чем да почну, излазило је да им се мисли не слажу. Уз то је Межов био брбљив, и радо је своје мисли одевао у крупне и дуге реченице.

„Овај то је надробио чики-ректору, а чика-ректор све испричао владици са потребним додацима и објашњењима, ето откуда је све;“ - помисли у себи Ћирило, и тада му одиста поста све јасно.

У среду, око два сата, поштанска кола, окружена густим облаком прашине, кроз коју је пробијао јек поштанскога звонца, уђоше у метев места Лугова. Чим се погледа, одмах се може домислити да је то село по неком неспоразуму могло постати паланчица. По некаком са свим случајном обележју, људи су помислили да је то место удесно и да ће напредовати, па навалили градити кућу до куће. А може бити да је пре туда и дерао велики трговачки пут, који је прибрао људе овде; а доцније, кад су се отворили нови, бољи путеви, место је ово остало на страни.

Лугово је било растркано без икаква реда, и заузимало је велику просторију. Куће су биле ниске, покривене старим, већ поцрнелим кровом, то су биле куће пређашњих газда, који су некад нешто имали. Те су куће гледале на главну улицу, близу узане речице, дуж које је растао шипраг, и коју је ивичио густ ред рогоза и трске. На тој улици била је и црква, мала и ниска, с једним, зеленим кубетом, а без звонаре. Звона су висила о гредама. Даље су у обе стране ишле узане улице, поднизане већином земуницама са зе-

мљаним покривачима на којима је по вољи растао бурјан и репушина. Из тога се јасно видело да се новији нараштаји одликују већ јавним сиромаштвом, и селе се у правце у земунице!

Баш на уласку у Лугово, с десне стране, пружао се велики сад, веома запуштен, с мноштвом сувих дрвета, зарастао у висок коров и свакојаки шиб и павит. У том је саду спахиска кућа, четвртаста, с црним и већ пропалим дрвеним кровом. Кућа није велика, и колико се могло с поља опазити није ни уређена како треба.

Поштанска кола упутише се ка цркви и уставише се пред чистом зиданом кућом са зеленим кровом. Кућа је била до саме црквене оградe. Пред кућом стајаше и весело се осмјехиваше устимевски ђакон. Он је био задовољан и весео, јер је стан у црквеној кући био удесан, пристојан, и простран.

- Само су људи овде сви дроњави! Све некаки голаћи! Сумњам да овде може бити добра прихода! - рече ђакон, кад млади домаћини уђоше у кућу, и скидоше са себе веома упрашене горње хаљине. Уосталом он исприча и понешто добро. Он је већ походио свештеника. Отац Родион Манускриптов већ је петнаест година у Лугову и, разуме се, знао је какви су овде приходи. С почетка је он примао ђакона суво.

- Ко сте ви? Ја вас не познајем. Ваш син - још младић а већ је скочио за настојатеља? А ја се овде мучим петнаест година!...

Али ђакон каже да се Ћирило није искао за настојатеља, него је то било зато, што је он први магистрант академије.

- Магистрант?! Тако ли је то? Е онда је друга ствар.

Реч „магистрант“ пред очима оца Родиона Манускриптова била је чаробна. Она је свом носиоцу давала право на првенство у сваком погледу. Он је сам до чина свештеничког дошао испод жита, дугим мољакањем, јер ни семинарије није свршио. Добивши тако значајно објашњење, он отвори своју душу устимевском ђакону и исповеди му да су приходи овде добри ако човек уме. Народ је го, то је истина, али има десетак кућа богатих; осем тога недељом долазе са станова или појата сељаци. То су вам такви људи, ако им данас дате чашу ракије, или чашу чаја, они ће вам друге недеље довући читаво око жита из амбара.

- Ми највише и живимо од тих појатара, - додаде отац Родион. А за право Лугово може се рећи: „велики глас а мала част!“ Од њега је мало вајде. Људи су сиромаси, а при том груби. Три су механе овде, и све три су пуне, а црква је свакога празника све празнија. И спаханица има овде, али је то неко чудно чељаде. У цркву не долази, и у опште не мари за попове... Теке свакојако... Може се живети.

Све то ђакон исприча Ћирилу, и још додаде од своје стране:

- Ти се договори с оцем Родионом. Спаханицу походи! Можда ће она према твојој учености бити пажљива. Свакојако биће ти од помоћи.

Сад се он пожур, напи се чаја, и оде у Устимевку рекавши: Срдите се отац настојатељу што сам тако дуго остао.

Уморан од пута, Ћирило тај дан не хте ништа ни отпочињати. Само је помагао Мури да ствари у собама намести. Дан бејаше врућ, августовски. Они отворише прозоре који гледе у малу баштицу у којој се беху расцветале георгинае и друго цвеће које је сadio који од њихових претходника. Кроз прозоре су се могле да виде сељачке куће и уза њих гумна, где су мрдали сељаци, опајала се у ваздуху млатила, и чули се звуци од њихових удараца - млатили су жито. Жене су одбирале сламу и згртале жито у гомилу. Мура је гледала све то као какво дете. Први пут у веку видела је како се жито сређује. Та лупа разбудила је у ње непојамни немир. Мисао да је она овде домаћица, у туђем месту, с непознатим људима и обичајима, није могла да се одомаћи у њеној глави. Њој се чинило да је она овде само путница, и да је ово што види тек једна ређа путна епизода.

Сунце беше нагло на мале заранке. Они сеђаху у спаваћој соби пред отвореним прозором, и одмараху се од дневнога умора. Њима се учини да у предњој соби, коју су они наменили за чекаоницу, шкринаше врата, и да је нешто зашумало. Марија се Гавриловна трже, устаде, и погледа на врата.

- Дobar вече „Матушка“! - рече, улазећи, једна жена и ниско се поклони. То беше жена не висока, снажна, и с испупчастим напред трбухом. Лице јој беше црвено као да је цео дан пијила у ватру; на том лицу јој је све било крупно, и као нарочито чврсто начињено. Густе црне веће, спојене

у једну пругу, дебео, прџаст нос, с изрезаним широким носдрвама, уста широка, с дебелим уснама малинске боје, масивна четвртаста брада, и кратак дебео врат. На глави је имала угасито пепељаву свилену мараму, два пута обавијену око врата, не гледајући што је топло и већ запара. Кошуља јој је бела, али запрљана, а сукоња од цица јако покепана, што је тој смешној слици давало изглед неке раднице.

- А шта сте ви ради? - збуњено упита Марија Гавриловна. Чудно јој се чинило то што се улази у туђу кућу без позива, и без пријаве. Она је знала да тако раде само просјаци и сумњиви људи.

- Добро нам дошли! - рече жена и опет се поклониласка као и пре. Глас у ње бејаше мушки и јаки. Она настави: - Можда треба да што помогнем?

Мура гледаше у њу сумњиво, и ништа јој не одговори. Изиђе Ђирило.

- Ко си ти? - упита он.

Жена се и њему поклониласка:

- Добар вече и вама, оче! Ја сам жена одавде; име ми је Текла а презиме Чапуриха. Сама сам удовица. Земунница ми је ту близу. Послуживала сам све свештенике. Служила сам код покојног оца Партенија, а служила сам и код оца Манојла који је пред вама овде био. Па и вас ћу служити, ако треба.

- Па што? - рече Ђирило, обрнувши се к Мури: - нека нас служи! Ми немамо никога.

Мура га позва у спаваћу собу, и упита:

- Да то није опасно? Можда она има какву злу намеру?

Ђирило се насмеја. Кака у ње може бити зла намера? Погледај је у лице, па ћеш видети да у њеној глави нема ни злих мисли нити рђавих намера.

- Лепо, Текла, примамо те! Слушај нас, и неће ти од нас бити криво.

- А како би мени и могло бити криво од вас? Та мени, сироти удовици, много и не треба.

И Текла отпоче „служити.“ То бејаше прва узица која веза овај пар младих људи с народом у Лугову. Текла је служила честито, бар у прво време. Она се журила, лупала у кујни карлицама и судима, размештала је све по угловима и зидовима, ребала је патосе, брисала прах, и у опште заслуживала да јој Марија Гавриловна рече хвала! Кад се смркло она рече да ће да иде да ноћи у својој земунци. Мура јој даде полутак, ком се Текла неописано обрадова. Она шчепа обе руке младе попадије, и стаде их тако цмакати да се весела млада јако збуну. Изишавши на улицу она, с узнемираним срцем, и главом пуном новина, за тренутак стаде да се размисли: куда да иде. Кући својој срце је није вукло: тамо нема нигде никога, те ни пред ким нема причати својих новина. Требало је наћи место где би било више жена, и куда би суседе, дознавши да је она већ била у новог попе, могле доћи. Речју - она је желела многобројне слушаоце, и

најпосле, смисли да иде ка црквењаку, у чијој је кући било мноштво жена. И оде онамо.

На скоро по одласку Теклином, врата на чекаоници скрипнуше, и чуше се кораци од тешких цокула. То је био црквени чувар. Он је хтео да се јави новом настојатељу, и да каже да му је име Ђирило.

- А вас, оче, како заповедате величати?

- И мени је име Ђирило! - одговори отац попа.

- Где то је добро! Лакше је запамтити! Већ своје крштено име човек никад неће заборавити! - рече црквени стражар, као какав философ, па додаде: - немојте се плашити какве опасности. Ја спавам на црквеним стубама, а кад се пробудим одмах у велико звоно звоним. А може бити је вама по вољи да не звоним? Да се млада матушка - попадија не би узнемиривала од мога звона?

Ђирило му рече да звони по пређашњем. Наста ноћ. Мура, уморна од путовања, од намештања ствари, и од нових утисака, заспа чим се спусти у постељу. А Ђирило не могаše заспати. Данас је он још свој човек, који стварно ничим није везан за нови живот који га чека, а сутра ће се почети његова служба. Он је и нехотице у својој памети омеравао своју спремност за ту службу. Он још није знао шта ће управо њему живот донети, и у каквим ће облицима он изразити своје утецање на живот. Примера није имао пред очима. Имало је примера, али са свим другојачи.

Традиција свештеничког чина, колико је њему било познато, сва се је састојала у непрекидној борби с парохиянима о приходима. Парохиянин утађа да плати што мање, а свештеник, слабо обезбеђен, приморан је да граби што више. Што више зграбити, побољше се заимати, породицу своју обезбедити - то су свештенику неизбежне задаће.

Ђирилу се душа мутила кад год би помислио о таквом програму. А хоће ли он моћи навршити свој програм? Хоће ли моћи изазвати у својих парохияна поверење према себи? Неће ли му се они подсмевати? За Бога, ова се данашња традиција израђивала и стварала кроз векове! Људи се на зло привикавају као и на добро. Утврђивали су њу заједничким напорима многи појасови, који су радили у разном време, и по разним местима, али сви у једном истом правцу. И сад он сам самцит хоће да дигне мач против све те безбројне војске, против онога што је она вековима стварала?

Кроз отворене прозоре у собу је падала бледа месечина; од села је допирао далеки лавез паса. Чувар се пробудио и ударио у звоно двадесет удара. Мура кроза сан упита Ђирилу што не спава.

- Ноћ је необично лепа. Не спава ми се! - одговори он и мисли његове пређоше на Муру.

Ето она спава, млада, без бриге, пуна живота и здравља. И она њега љуби истински, и срце има добро. И ето имајући уза се тако чељаде, може ли он рећи да није сам? Хоће ли она њега храбрити? Хоће ли му помагати? На та

питања која му у тако разговетном облику сад први пут дођоше у главу, он не могаše одговорити. Ружно је што се они нису раније договорили. Бог зна шта она чека, и шта се може случити.

- Лежи, спавај Ђирило, - проговори Марија Гавриловна са полуотвореним очима. И Ђирилу се учини, да је то као одговор на његове сумње. Не, с те стране се он нема чега бојати. Она њега воли. У њему су све њене радости. Онда ће она ићи с њим раме уз раме ма се што случило.

Други дан већ у 9 сата чувар им јави да у цркви ђак и ђакон чекају оца настојатеља.

- И татор је дошао, само оца Родиона још нема. Може бити изволићете заповедити да се и њима јави?

Али је Ђирило сматрао за дужност да лично походи оца Родиона. Обуче мантију, и заповеди чувару да му покаже кућу оца Родиона.

Отац Родион је био у врло тешкој прилици. По реду валао је он први да оде и да се јави настојатељу. Али како је настојатељ још тако млад, а он, отац Родион, већ петнаест година слави Господа у чину јерејском, и готово толико исто служио је у нижим чиновима, то му лична самољубивост није допуштала да оде први. А знао је, да мора отићи, ако настојатељ пошаље за њега, и опет се није могао да крене.

Долазак Ђирилов изведе га из те забуне.

- Дошао сам да вам се јавим, оче Родионе! Ја се зовем Ђирило, по роду Обновљенски! - рече Ђирило.

- Оно је требало да сам ја дошао к вама, оче Ђирило, јер сте ви настојатељ.

- Бога вам, какво настојатељство овде у селу? - простим, отвореним тоном рече Ђирило: - Узмите да сам вам друг - и то је све...

- Готово тако би и требало.

- Тако ће и бити! - потврди Ђирило. - Што ћу у настојатеље, кад још ни служити не умем како треба.

Отац Родион се владао уздржљиво, и говорио је развлачећи, процењујући сваку реч коју из уста пушта. Ко би знао каква је ово тица? Лепо говори, а кад доже до посла, ко зна како ће бити? Ради смотрености, за сваки случај, он је и мантију обукао мало изношену и улизану, и ако је имао нову, врло добру мантију. Да не помисли: а, овај се овде награтио пара, па, у зао час, може приходе и смањити.

Четврт сата говорили су о предметима општим. Отац Родион упита, је ли истина да је Ђирило свршио академију као прави магистрант? Ђирило му одговори да јесте.

- Па што вас је, ако допуштате упитати, приморало да дођете у село? То је за чудо!

- Моје здравље! - одговори Ђирило: - Моје је здравље слабо, и град ми уди! „Што да му се исповедам: а неће ме ни разумети,“ помисли он, гледајући у пуначко лице оца Родиона, са доста тупим изразом.

- Аха! То је истина да сеоски ваздух поправља здравље!
- рече отац Родион, а у себи помисли: "баш не бих рекао да је тако болестан."

Тек свакојако, после првога разговора, његово се неповерење према новом другу знатно смекшало. „Па шта, он може бити, и ако је особењак, добар човек, и, ето, не пући се.“ Али је у њега било спремно једно питање, које ће бити као најпоузданији пробни камен. И кад се дигоше да иду у цркву, он ће рећи:

- Знате шта, оче Ђирило, да не би било никаквих неспоразумљева, добро би било да се још с почетка договоримо о приходима.

- Па шта бисмо ту имали, оче Родионе?
- Да се договоримо о деоби. У нас је утврђено: две паре иду свештеницима, а трећа на све друге црквене служитеље.

- Е па ако је такав ту обичај, ја га кварити нећу.
- Врло добро! А што се тиче оне две паре које иду свештеницима... како ћемо с њима?

- С њима? Па, разуме се, делим их по пола!
„Не, не: ово је добар човек. Одста добар човек“, помисли отац Родион, „Отац Манојло је узимао себи више... Бог и душа, ово је крајњи човек“.

Од тога тренутка лице се ова Родиона засија, покрети му посташе слободнији, и говор потече живље.

- Сад ви мени опростите, оче Ђирило, а ћу вама своју породицу представити доцније.; у овај мах она је сва у послу, - рече он, и после тога они одоше у цркву.

Луговска је црква стара зграда. Њени ниски сводови били су црни од влаге и од кадинога дима, иконе су биле толико отрвене да су лица њихова могли разликовати само стари парохијани луговске цркве. Уз то је црква била доста тескобна: није у њој могло стати више од триста душа.

- И толика колика је већином је празна, - рече отац Родион.

На самом уласку, с десне стране, на узвишеном месту, за орманом стајаше татор, онизак, плећат сељак, с кратком проседом брадом, и са косом добро намазом црквеним уљем, и сачешљаном уз главу. Он бејаше у прслуку, у цицаној кошуљи, и у широким панталонама, варошкога кроја, а без капута.

- Карпо Мијаиловић Кулик, наш црквени татор, - препоручи га отац Родион - Један од најпоштенијих наших сељака. Човек газда. Има три стотине оваца, и друго.

Кулик приклони главу, и подметну шаке да прими благослов. Ђирило га благослови ћутећи.

- Тррре - тррр ... - поче Кулик, а никако не могаше довршити реченице...

- То јест, трећа је трогодница како он служи као татор, - објасни отац Родион: - он је тепав! - додаде даље, а Кулик диже свилену мараму, којом је био покривен орман, и пред

очима Ђириловим показа се ред систематски сложених воштаних свећа разне дужине, и дебљине од провлака до свадбених свећа. Било је јасно да је Кулик служећи тако дуго као татор, добро научио како треба држати у реду црквени орман за свеће.

Тек што Ђирило дође до половине цркве, а њему на сустрет иза певница изиђоше две слике, врло мало сличне једна с другом, али ипак с нечим заједничким у обе. Иза леве певнице иђаше слика невисока, у пепељавој мантији, и с масом кудраве црне косе на глави. Образи упали, нос шиљаст, и жута боја на лицу, на ком је избијала веома слаба редотач, као на земљишту врло неродном, што је све говорило да тога човека појједа нека изнутрица. Друга слика,

која је ишла иза десне певнице, беше високог раста и јуначке снаге. Узани полукафтан био је припио уз његове пуне и гипке удове. Слика је ступала трома и прорештани патос се улегао под њом. Сличност је међу овим двема сликама била у томе, што су обе ишле спутивши руке низа се, и боно лице оне прве слике било је тако смерно, као што је румено, набрекло од здравља, косматом било лице друге слике. Обе једнако су се приклониле пред настојатељем, и обе су подставиле своје дланове за благослов.

- Ја сам ђакон Симеун Стручак, боним гласом проговори омадени човек у мантији.

- Ђак Дементије Глушенко! - громовитим гласом представи се јуначина с десна.

И, добивши благослов они сташе као каква врата, кроз која прођоше Ђирило и отац Родион. Прегледаше олтар. Ђирило нађе да је зграда црквена у опасности, а да и утврђа захтевају да се што шта измени.

- Новаца немамо... А ми бисмо то давно!... - рече отац Родион, а право рећи њему до тога времена ни у главу нису долазиле такве мисли. Он је мислио овако: Богу је све једно где било да му ми служимо и на чем било да се служба врши. Свршивши преглед, Ђирило их све повезе к себи. Текла Чепуриха, не гледајући на то што је Мура још спавала, већ је давно била припремила самовар. Ђирило почастича јем цео причат луговске цркве.

На велико чудо оца Родиона, у недељу црква бејаше пуна чисто луговских парохијана. Било је и појатара, али ипак главни број богомољаца састављаху житељи самога места. Али чуђење оца Родиона дође до вршка када, у време док ђакон Стручак читаше јевангелије, у цркву дође и стаде с леве стране, испод певнице и сама спаханица, Нада Алексјејвна Крупејева.

А у том није било никаквога чуда, пошто је тој недељи претходила вредна агитација од стране црквенога причта, татора, чувара и, особито, Текле Чепурихе. Свако вече је Текла збирала гдегод на склоњену месту жене и описивала им новог попу, младу попадију, и како они живе, и што говоре. За Ђирилу је говорила да је то прекрасна душа, а за Муру - да је њу тешко разумети: некако је дивља, а у кући баш ништа не разуме. Из других извора знало се да је Ђирило веома учен човек. Татор Кулик је причао да тако учених људи нема више од дванаест у целој царству. Мора се мислити да је ученост Ђирилова покренула и саму спаханицу. Знате сви су надали да ће нови настојатељ говорити своју приступну беседу, у којој ће показати својим луговским парохијанима сву своју необичну научност. Надали су се такође да ће нови настојатељ и неку нову особито свечану богомољу уредити. А кад тамо, а оно ништа!

- Шта је ово? Какав је ово попа? Танак, ђосав, а по мишљењу парохијана, свештеник треба да је снажан, да има округлу браду, и јак глас. Није им било по вољи ни служење новог попе.

- Мрнца нешто себи у недра; ништа му се не може разумети. Већ отац Родион истина је о мало науке, али служи лепше. У њега чујеш сваку реч. Па у чем му је та велика ученост? А жене што су псовале!... То већ нема...

Кад се и служба сврши, а нови настојатељ никакве беседе не изговори, онда сви рекосе да он није ништа.

- Какав је то вајни учен попа?! Мора бити да је то каква малоумник па су га послали нама. Дванаест учених људи за сву Русију; али ја држим оваквих ће се и дванаест хиљада наћи, па се немају куда денути.

Отац Родион је за време целе службе стајао у олтару. Пред свршетак он приђе Ђирилу и тихо му рече:

- Оче Ђирило, овде у цркви је и спаханица. То бива врло ретко. Требао би јој изнети нафору.

(наставак на 50. страни)

РАД У БОРБИ ПРОТИВ СОПСТВЕНИХ ПОРОКА И ТЕЖЊА ЗА ДОБИЈАЊЕ ДУХОВНЕ ПРОСВЕЋЕНОСТИ

Свима је нама познато да штампана слова имају већи утицај на човека у смислу његовог васпитања, а зато ми увек користимо ово моћно средство. Тежња ка образовању има не само материјалну страну живота већ и васпитну, и захваљујући штампаним васпитање можемо управити у ову или ону страну, јер од нас зависи пут изабарања за себе наставника и руководиоца живота. Сви смо свесни да несугласице и раздори у животу у већини случајева проистичу од нашег духовног стања, због тога осећа се потреба у нашем унутрашњем уређивању, зато што само под овим условом живот добија прави карактер развика који потиче из љубави, без појаве ласкања и лицемерства којим обилује живот у данашњем времену. Историја нам показује, да је веома тешко борити се са својим порочним наклоностима, гордошћу, таштином, самохвалењем, честољубљем и тако даље. Веома многи ће дати поводом овога одређени одговор, да ово није могуће, зато што је борба изван наше снаге и трошити труд за ово посве је узалудно и бескорисно. Није бадава император Петар I, будући свестан несталности своје природе, говорио: „Умирио сам стрелце, укратио Софију, победио Карла, а без моћи сам над самим собом“. Полазећи од овога треба признати сву потешкоћу борбе са собом или са својим греховним наклоностима и многи одступају одмах од било каквих борби у овој области и престају да се интересују за ово питање, сматрајући бескорисним примену рада за ову толико важну појаву, од које зависи даље зидање нашег живота. За човека који није упознат са Јеванђељем, као весником нашег спасења, решење истакнутог питање остаје за цео живот неприступачно и несхватљиво, зато што је у њему умртвљен дух, који се просвећује Божјом благодаћу само код оних, који се моле Богу и теже к Њему, имајући на уму речи Христа

Спаситеља: „Без мене не можете ништа чинити“ (Јов.15,5). Веома често ми чујемо у цркви молитву и позив Богу да просвети нашу душу: „Просвети одежду душе моје, Светодавче, и спаси ме“. „Просвети нас који верују у Тебе и служе Ти“. Ово служи као доказ да сва снага нашег духа или степен духовног развика зависи од нашег просвећења ума и срца благодаћу Светога Духа. Све људе који у Бога не верују, маловерне, колебљиве и који сумњају треба сврстати у категорију људи духовно непросвећених због своје кривице, зато што немају жељу да добију ово просвећење и не раде у том правцу, па се зато Бог окренуо од њих исто онако као што су се они окренули од Њега. Вера, и са њом духовно везано просвећење судар Божји (Ефес. 2,8), и да би се добио овај дар, њега треба заслужити својим радом и старањем. Многи од нас сматрају као оптерећење за себе када се поје у недељу или у које друге празнике у храм Божји, како би се узело учешћа у заједничкој молитви и прослављању Бога као Творца света и нашег Спаситеља. Међутим, у исте дане они радо посећују места весела и разоноде и на тај начин као да узимају опијум, да би дошли до тренутног заборавља за своју опустошену душу. Таква немарност и небрижљив однос према Богу тако јако пада у очи, а ово вуче са собом раздвојеност и несагласност људи међу собом, зато што нема начела духовног живота које би вршило уједињење, а материјални интерес не може да нам да задовољење, пошто је он привремен и брзо пролази. Услед индивидуалног схватања и представа о духовном животу, далеког од јеванђељског, људи тако мало и нерадо ступају у узајамне духовне односе, знајући унапред да ће они довести до раздора или чак до коначног раскида односа. Одавде је јасно, какав огроман значај има прослављање Бога: „Једним устима и једним срцем“. Без то-

га ниче читав низ секти као знак духовног обољења услед одступања од јеванђељског пута, којим нас воде свети угодници Божји, који су украсили свој живот многим чудесима и које Црква прославља. Ако и ово за нас није убедљиво, онда узрок и објашњење може се наћи само у гордости, као притисак од стране ђавола који увек тежи да руководи нашим животом. Да би се избавили од духовне обамрлости и неспособности примања Бога у своје срце неопходно је да осим обавезног посећивања храма Божјег ради молитвеног општења, читања Светога Писма, углавном Јеванђеља а такође и духовне литературе, која развија и учвршћује наш дух, заложен у нас од самога Бога. Без овог, духовни наш живот, добија превртљив и изопачен карактер и неосетно (неприметно) за саме себе ми подпадамо под утицај ђавола као наставника и руководиоца нашег живота. Ми се често сусрећемо са наводом, да нема основа веровања у било који загробни живот, зато што нико није долазио и нити се иком јавио са онога света. Лица која нису упозната са духовном литературом не могу оповргнути ово и ћутљиво, као да са пристанком, дају слободу ширењу таквог лажног учења, да је дух људски после смрти тела без трага ишчекао као код животиња. Само преко духовне литературе можемо да сазнајемо и да проверимо многе случајеве, где су се по молитвама или по нарочитој милости Божјој душе умрлих узевши поново лик свога тела јављале својим рођацима и познаницима, чак и водиле разговор са њима, исто тако као што се Христос по своме васкрсењу више пута јављао својим ученицима и апостолима ради поучавања у животу и учвршћивања у вери.

ОСУДА, ПОРИЦАЊЕ, УНИЖАВАЊЕ И ИЗОБЛИЧАВАЊЕ БЛИЖЊЕГ

Један од важнијих грехова савременог друштва јесте осуђивање ближњег. Овај порок треба подвргнути много пажљивијем разматрању с тачке гледишта јеванђелског учења. У Јеванђељу ми читамо: „Не судите, и неће вам судити. И неосуђујте, па нећете бити осуђени (Лук. 6,37). У другом случају потребно је имати у виду три начина људске делатности: порицање, осуда и унижавање, који су веома различити по својој садржини. Порицати, значи констатовати, критиковати и негативно се односити ка неком порочном и недопуштеном владању свога ближњег, на пример у разговору обратити пажњу да је неко слагао, бавио се самохвалисању итд. Овде ми констатујемо факат, што ће се односити према њему негативно, а у исто време ми не доносимо своје осуде или пресуде. Осуда има сасвим други карактер наше делатности. Ради осуде потребна је извесна систематизација, оцена и концентрација читавог низа момената порочног владања, на пример рећи о неком да је лопов, хвалисавац, блудник итд. У овом случају ми покушавамо осудити или изнети своју пресуду о извесној наклоности или душевном расположењу свога ближњег. Ми смо размотрили цео његов живот, дали свој закључак и донели пресуду. Ми смо чак прекорачили границе грађанских власти, којој је дато право да за злочиначка дела доносе своју пресуду и да одређују одговарајућу казну као меру поправљања. Иако ми нисмо могли да одредимо казне својом осудом или пресудом, ми смо већ забрљали добро име свога ближњег и ставили на њега печат порока и злочина, слична томе како у старом Риму на челу злочинца стављали су печат слова „Ц“ (calumniator - злочинац). Сваки од нас је свестан тога да праведну, правичну и непогрешиву пресуду може донети једино Бог, као свезнајући, коме су познате све мисли и покрети нашег срца. Он једини зна расположење наше душе, наше наклоности и побуде за извршавање наших дела, па према томе Он је једини који нам може донети праведну осуду или пресуду и то ће бити на дан Његовог страшног суда. До дотичног момента ми увек имамо могућности да исправимо

свој порочни и греховни живот кроз покајања, вршењем доброчинства и на тај начин да предстанемо Христовом суду не као грешници већ као праведници. О тежини греха осуде Христос је рекао: Лице мере, извади прво брвну из ока свог, па ћеш онда видети да извадиш трун из ока брата својега (Лук.6,42). Грех ближњег упоредили смо са труном, а осуду са брв-

ном, зато што имамо склоност да запажамо незнатне недостатке код ближњих, не бивајући свесни својих сопствених порока, чак и у већим размерама. Понижавати значи сматрати свога ближњег ништавним и имати презрив однос према њему. Овај облик греха веома се јако угнездио у наше друштво. Често људи сматрају понижавајућим за себе да ступе у ма који однос са човеком не само због његовог порочног владања, већ и због сиромаштва и незнатног друштвеног положаја. Са таквим човеком чак разговарати сматрају за себе понижавајућом околношћу, мислећи да овим могу себе компромитовати у очима друштва и на-

шкодити свом високом положају. Понижавање или презирање је тесно повезано са гордошћу, оним првородним грехом, због кога је Адам био истеран из раја. ИЗОБЛИЧАВАЊЕ се разликује од осуде порока нашег ближњег тиме, што се непосредно исказује ономе који се одаје порочном животу или чини нешто што је недозвољено и противно закону. Приликом изобличавања веома лако се сазнаје карактер човека и његов однос према околини. Премудри Соломон у својим причама вели: “Не карај подсмевача да не омрзне на те; карај мудре и љубиће те... изобличиће за нечистог су ране” (књ.Прич.Сол.9,8). Недопустљивост изобличења дешава се увек на бази гордост, сазнања свога преимућства и унижавања ближњег. Овим самим исказује се одсуство жеље да се принесе покајање или извињење оном лицу према коме је допуштена било која неправда. Услед таквог ненормалног стања унутар нас стварају се тешке срчане ране које ми никоме не допуштамо да додирне, јер при додиру осећамо јак бол. Људи који се одликују добротом свог унутрашњег устројства воле своје изобличитеље, јер они постају за њих учитељи и наставници живота, указују и исправљају све недостатке и грешке њиховог владања и тиме помажу ствар њиховог духовног усавршавања. У савременом друштву толико се често дешава нама да се сусрећемо са људима који крију унутар себе ове тешке срчане ране и не допуштају никоме да их додирне, мислећи на тај начин да се избави од страдања. Ово је, свакоме, велика заблуда, зато што никада не треба скривати болну рану, већ је треба очистити од гнојења, не избегавајући помоћ других који нам могу у датом случају указати олакшање. Чиме можемо да објаснимо ову толико важну појаву нашег живота - недопуштено изобличавање или исправљања својих порока и понашања у односу на свога ближњег? Одсуством духовног вида или духовног просвећења, какво можемо добити једино од Бога при улагању труда и старања с наше стране. Бог нам даје ово благо - духовно просвећење тада, када види и тај рад који ми чинимо због овога.

ИСТРАЖИВАЊЕ ПРИРОДЕ И ОТКРИВАЊЕ ЊЕНИХ ЗАКОНА РАЗВИТКА

У физичком свету код истраживања природних појава и тражења закона њихових развитака, ми исто тако, добијамо помоћ од Бога, који, видећи наше радове и старања у овом правцу, просвећује наш ум и чини приступачним за нас познавање тајни природе, која их скрива у себи. Без напорног и дуготрајног рада ми никада не бисмо могли схватити законе природе, нити учинити која било открића природних појава, које произлазе од Бога. Човек самостално никада не може да нешто створи, у царству природе. Он може само да открије оно што је Бог ставио у њена недра. Узалудно људи приписује себи нарочиту заслугу и генијалност у открићу закона природе којом управља Бог као њен Творац. Ако Бог помаже човеку да мало подигне завесу изнад тајне природе која их чува у себи, то Он чини само према својој милости, да би нам олакшао тежину живота. Овде ми тако често можемо посматрати незахвалности човека према Богу и испољавање гордости која се изражава у приписивању себи и својих способности у области откривања природних тајни. Услед тога, Бог ради поучавања и управљања човека својој истини веома често управља ова природна открића не ка благим последицама, већ на супротну страну, на пут несреће и патње, принуђавајући на тај начин горд људски разум да се замисли над тим, ко управља светом: Бог или човек, или сама природа даје свему пут и правац. Никада не могу да нам помогну и да нас задовоље те хипотезе и претпоставке научника да је свет постепени развитак и формирање појава природе у току неколико милиона година, и да она сама ствара за себе законе којима се и управља без сваке туђе помоћи. Такве претпоставке су неозбиљне и на чему основане, па због тога и не заслужују никакво поверење и пажњу. Ако природа у својим недрима чува много тајни које су откривене у доста незнатној мери, онда је потпуно оправдано да постоји тајна самог њеног управљања и та тај-

на је Бог, као Творац и управитељ света. Ова тајна не припада области схватања помоћу нашег телесног ока, већ се постиже и познаје једино помоћу духовног вида, над чијим развитком ми морамо да радимо да бисмо се избавили од оне обамрлости коју ми но-

симо у свом телу. У садашње доба, примећује се незадржива тежња ка познавању тајне природе и кроз ово човек жели да постане победилац света, објављујући себе као властелина који може управити живот по стазама које нису у сагласности са Божјом вољом. Али све ове тежње практично остају неостварљиве и човек никако не може да се избави од оних мука који га прате. „У свету имате невољу; али се не бојте, јер Ја сам надвладао свет“ рекао је Христос Спаситељ (Јов. 16,33). Овим речима Он је јасно указао да су сви путеви који су супротни Његовој вољи, везани за невоље и увек нас воде у патњу због наше својеволности и непослушности. Никада не можемо празновати и прославити победу света без Христа самостално, одбацујући Њега, као испушитеља човечанства, у чему се ми убеђујемо на сваком кораку свог живота зато, што унаоколо свуда видимо патњу и страдања, и осећамо потпуно своју немоћ да се ослободимо од тога. Сва лепота

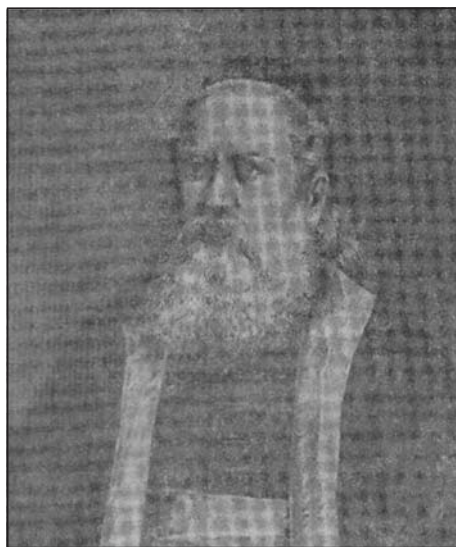
васионе и за нас видљива природа дате су нам не зато, да би смо ми кроз њено познавање огласили себе за свемоћне, одбацивши Бога, него да Га признамо као Творца, о чему говори ап. Павле у пос. Рим. 1,20. У противном овако лакомишено понашање према Богу мо-

же бити објашњено једино деловањем на нас неке туђе силе, која је без сумње зао дух - ђаво. Он је отпао од Бога због непослушности и жели да стане на Његово место и због тога је био одбачен са неба и сада жели да подвргне човека истом уделу, имајући могућност унутрашњег деловања на нас. Све ово човеку непосвећеном у тајне духовног живота изгледа чудно и несхватљиво, зато што је он навикао да обраћа свој поглед према земљи, а област духа остаје за њега неистражена и несхватљива. Дакле, како после свега тога можемо рећи, да је за нас интресантније и корисније истраживати и проучавати видљиву природу, као материју, а не дух који чува у себи тајну стварања и управљања овом природом? Очигледно је да је за нас од већег интереса радити у области истраживања духа; али треба познавати прилаз овом раду и она оруђа која су нам неопходна за извршење експеримената и истраживања.

ПРОТА ВАСА ЖИВКОВИЋ (1819-1891)

Један од најранијих песника наше нове књижевности који је, пре Бранка, певао песме на народном језику био је прота Васа Живковић. Родио се у Панчеву, 31. јануара 1819. године, од родитеља Тодора и Софије. Своје образовање је започео месту рођења, где је завршио основну школу; гимназију је само почео у Панчеву, а наставио је у Сремским Карловцима и Сегедину. После завршене гимназије слушао је правне науке у Пешти, а потом у Пожуну. Желећи да се закалуђери, дође Васа у Вршац (1841) гдје је учио богословске науке. Као богослов радио је много на ширењу идеје српства и био један од оснивача омладинске дружине Српске слоге банатске. Пошто му је отац изненада умро, одустане од раније жеље да се закалуђери, па се 1864. године рукоположи и буде постављен за пароха у Панчеву, гдје је својим радом постао главни чинилац ондашњег српског духовног и друштвеног живота. Активно је учествовао у народном покрету 1848. године. Од 1864. године неколико пута је биран за посланика на народно-црквеном сабору у Сремским Карловцима. Као парох панчевачки много је учинио на верско-просветном уздицању своје пастве. Десет година је био учитељ вере и морала и професор српског језика у реалној гимназији у Панчеву. Као што смо већ рекли, прота Васа је и на пољу културном и политичком био вредан радник. „До своје смрти будним оком пратио је он рад на пољу наше народне књиге, коју је особито љубио, штовао и распростирао као мало ко“, - речено је о њему. А ево како један савремени српски лист пише о његовој смрти: „Прота Васа Живковић је своје позиву остао веран, цркви својој одан слуга, а народу своје одани пријатељ, који се никад, па и у најкритичнијим тренутцима живота народног, није делио од народа свога и жеља народних. Располагао је лепим знањем и богатим искуством“... Прота Васа је био песник и тиме много утицао на многе генерације, просвећујући у њима дух Српства. Још више је он на своје верне утицао живом речју и у томе имао великог успеха. „Беседе протe Вaсe Живковићa одликују се лепотом језика, језгровитошћу садржаја, дивотом поетике, а начин

говора и предавања такав је био да ће му се тешко наћи ускоро раван“. Због таквог рада, владика Кенгелац наградио га је 1868. године протским чином. До краја живота остао је у Панчеву, гдје је преминуо 1891. године. Још више је прота Васа био познат као песник. Врло рано почиње да пише. Још као ђак (1838) јавља се својим песмама у многим ондашњим часописима и алманасима: „Скоротечи“, „Бачкој вили“, „Голубици“, „Подунавки“ и др. По своме књижевном образовању припадао је прелазном периоду између псеудокласицизма и романтизма, или

боље, између објективне и субјективне лирике. Из школе је изнео класично образовање и књижевни идеал био је Л. Мушицки. Но читајући савремену немачку литературу (Гетеа, Шилера и др.) добио је и романтичарско образовање. Са немачког је са успехом преводио: „Баука“ од Гетеа и „Гњурача“ од Шилера. Овај последњи превод „са правом се узима и често наводи као један од најбољих и најуспелијих превода целе српске књижевности“ (Скерлић). Под утицајем немачке романтичарске поезије Васа мења не само тон већ и облик своје поезије. Заслуга је његова у томе што је четрдесетих година прошлог века нашу уметничку поезију модернизовао и ослободио робовања класичној поезији и слепог угледања на Хорација и дао јој „новија осећања и модерну строфу“. И што је

најважније, са њим долази народни језик у поезији и то много пре Бранка Радичевића. Његов језик је „чист“, правилан, гладак, са нешто приметним дахом старине“. Ослободивши тиме нашу поезију старих калупа знатно је допринео да Бранко, Змај и Ђура Јакшић учине дефинитиван прелом у српској поезији. Прота Васа је најпознатији по својим родољубивим песмама из 1848. године, по песмама које је народ примио као своје, много их певао и преко њих, кроз неколико генерација, изражавао своја осећања. Најпознатије су: Радо иде Србин у војнике, Оро кликће са висине, Већ из густог луга купе се хајдуци, Ници, ници крине бели и др. Ове кратке песмице испеване су „с толико вибрантног, чистог лиризма, и у изразу и у ритму, као и у нарочитом поетском расположењу, да су оне, тако рећи, саме од себе полетеле у неке већ готове мелодије, или су се неодољиво понудиле тадашњим композиторима“. Неке од њих певане су готово као химне угарских Срба. А његова песма Љубопевац и данас је врло популарна и њена мелодија се често чује. Њени стихови:

*Ти љавиши, зоро злајна
Твој љави блиста зрак;
Сви срећни шебе славе,
Ја љубим гроба мрак.*

су се толико слили са народним песмама да многи не знају да су то стихови протe Вaсe. После извесне паузе Васа је поново пропевао око 1856. године. За разлику од првих, објективних пјесама, ове су биле најсубјективније. То су биле његове љубавне песме, одраз његовог личног осећања љубави, коју је он у својим зрелим годинама доживео. У њима се показује сасвим други лик нашег песника, чије је срце знало и за најтананије дрхтаје љубави.

Један општи суд на крају јесте да је прота Васа био и остао родољубиви песник изнад свега. Као и његови савременици, он је веровао у бољу будућност српског народа. Он је певао о прошлости и из ње црпио снагу за борбу у садашњости и хране за наду у будућност. Зато и пева:

*Срби, даће Бој
Да и нама сунце сине,
Јосле дује јомрачине!*

Збирка песама изашла му је тек 1907 године у Београду.

БОГ ИЗВОР ЉУБАВИ

Ако бисмо се „дргнули“ и покушали проникнути у есенцију Бића Божјег, тј. у Његову Пресвету, Божанствену Суштину, свакако условљено - ако би били достојни, доживјели би нешто слично, што је у своје вријеме доживио отац Западне цркве, блажени Августин, када је, размишљајући о суштини Бића Божјег угледао дијете на језеру, гдје са посудом прелива језеро, у једну малу, незнатну рупу, на обали језера. Изненађен и збуњен, блажени Августин уштао је дјечака што чини. Дјечак му рече како хоће језеро да прелије са посудом у малу рупу на обали. А када му је блажени Августин упутио примједбу да је то немогуће, дијете је логично примјетило: „Па како ти хоћеш да ставиш Бога, Необухватног, у ограничени људски ум, као што је човјечији мозак“. А када је блажени Августин након доживљене визије дошао к себи, погледао је ка језеру и оно дијете није више видло, јер то дијете које га је опоменуло био је Анђео Божји. Па ипак, а у вези с тим, нека ми буде допуштено да нешто кажем:

Ако бисмо покушали да дефинишемо Име Божје и Биће Божје, онда би најадекватнији израз, једини прави и логични одговор био: Бог је Љубав, и то Љубав неба, Извор Љубави. Из превелике Љубави Своје, Бог је створио и небо и земљу, невидљиви и видљиви свијет, бестјелесне Силе, свете Анђеле и Арханђеле, као и сва жива бића на земљи, по врстама и родовима својим, а као круну Свога Стварања, у превјечном Савету Своме, тј. у Светој Тројичности Бог је створио човјека по Образу Своме и Подобију, да би са њим подијелио славу и част, и на небу и земљи.

И ето човјек, који је круна Божјег стварања, који је урамљена у тијело икона Божја, анђел Божји, или мањи од анђела, како то наводи у 8. псалму псалмопјевац Давид, дакле Господар дијела руку Божјих - створен на вјечни и непролазни и блажени живот - показао се ка недостојан љубави Божје, јер је нарушио заповјест Божју, увриједио Правду Божју, повриједио људску природу, постао смртан, а клица првородног гријеха, дубоко је повриједила и обе вриједила човјечанство, које је кроз цијели Стари Завет, више инклинирало злу, него ли добру.

Но, Бог, који је највећа Љубав, кроз цијели Стари Завет непрекидно, стално и континуирано, преко изабраних људи, Својих светих пророка, јавља се човјеку и старозавјетном роду људском, саопштава му Свету Вољу Своју, опомиње га и позива на покајање, одвраћа га од развратног, идолопоклоничког живота, открива му преко свога пророка Мојсија, на гори Синају, Декалог, тј. Десет заповјести Божјих и објављује у времену послати Месију и то у Лицу, Сина Свога Јединороднога... јер тако Бог заволи свијет да и Сина Свога Јединороднога даде, да ни један који вјерује не погине, него да има живот вјечни...

И ето, када се навршила Пуноћа времена, оваплоти се Ријеч Божја, натприродним путем од Духа Светога и Пресвете Дјеве Марије, Ријеч која од увијек бјеше у Богу, јер Бог бјеше Ријеч, и све што је постало кроз Њу је постало, и ништа није постало што није кроз Њу постало... како то саопштава Боговидац свети јеванђелист Јован Богослов, оваплоти се у Личности Сина Божјег, Јединороднога Господа нашег Исуса Христа, који дође у свијет, да Својом богочовјечанском науком и Својом жртвом на Крсту голготе, изврши дјело искупљења, цијелог грешног рода људског, који дође да васпостави Савез између Бога и човјека, да измири небо и земљу, да подигне старозавјетно човјечанство из мрака незнања, да га проsvјетли свјетлошћу Свога Светојеванђеља и светојеванђељске науке и да га приведе у свјетлост Богопознања.

И заиста, Син Божји, Који је и највећа Љубав неба, у току Своје богочовјечанске мисије, свуда и на сваком кораку, пружао је безграничну и милосрдну Љубав Своју. Пружао је и онда када је исцјелио болесну тапту Петрову, када је исцјелио слијепорођења, када је подизао болесника болесничких постеља својих, када је исцјелио десет губаваца, крвоточиву жену, када је подигао Јаирову кћер, када је васкрсао Лазара из гроба, но највишу љубав пружао је управо онда, када је као жртвено Јагње, принио Себе на Жртву Голготе, када је на Крсту Голготе подијелио списак свих гријехова цијелог рода људског, када је благогазмио раз-

бојника увео у вјечни живот објавивши му: „Заиста, још данас, бићеш са мном у рају“, и када се са Крста у грчу Божанског Лица Свога, и у највећим мукама молио Оцу небеском: „Оче, опрости им, јер не знају шта раде“.

Има ли заиста, веће љубави од ове, да Ко и живот свој положи за ближње. А Син Божји и Највећа љубав неба, положио је Свој Живот за род људски, окусио је смрт, три дана лежао у гробу, али је као Господар Живота и Заповједник смрти, Силом Живота, смрћу Својом уништио смрт и трећи дан Устао из гроба, Васкрсао, те Својим Васкрсењем донио могућност Васкрсења и свима нама, цијелом роду људском, јер сви се сахрањујемо у смрти Христовој да бисмо устали, заједно са Њим, по изласку из гроба.

Син Божји, као највећа Љубав неба, Који жртвова Себе за цијело човјечанство, за род људски, Који кроз Своју Жртву прослави Оца небеског, Који тражи и од нас љубав, позива нас на љубав кроз ријечи: „до томе ћете се познати да сте Моји ученици, ако будете имали љубав међу собом, и нову заповијест вам дајем, љубите је један другога“, чиме позива све нас на љубав.

Стари Мојсијев закон, који је био закон „око за око, зуб за зуб“, доласком Сина Божјег добио је свој смисао и пуноћу, постао је закон љубави, милосрђа и праштања, закон који доноси препорађајућу моћ човјечанству, а то је закон истинске, потпуне, жртвене, дјелатне и доказане љубави - како према Богу, тако и према

ближњему своме. „Љуби Господа Бога Свога, свим срцем својим, свом мишљу и свом снагом својом“... и љуби ближњег свога као самога себе.

Дакле, кроз дијелатну и милосрдну, харитативну и самарићанску љубав према ближњему своме, ми доказујемо своју љубав према Богу.

Свети апостол и јеванђелист Јован Богослов каже да је свако онај који мрзи - крвник људски, а који каже да „љуби Бога, а мрзи брата својега, највиша је лажа, јер како можеш љубити Бога којега ниси видио, а мрзити брата свога кога видиш пред собом“.

Дивно нам то представља и слика свети апостол Павле у посланици својој Коринћанима (13. глава), која је и химна о љубави, гдје каже „Ако језике анђелске и човечије говорим, а љубави немам, онда сам као звоно које звони и прапорац који зечи. И ако имам вјеру да и горе премештам, а љубави немам ништа ми не помаже. И ако тијело своје предам на жртву, а љубави немам, шта ми вреди. И ако раздам сво имање своје, а љубави немам ништа сам... Љубав је милосрдна, све сноси, све трпи, свему се нада, милоскрвна је, не велича се, не надима, не завиди. Не радује се неправди, радује се познатој истини. Језици ако ће и умукнути, вјере ако ће и престати, љубав никад не престаје... љубав покрива мноштво гријехова...“

Ми данас живимо у једном одиста тешком и оптерећеном времену... времену које је пуно зла, мржње, злобе, пакости и зависти, времену које је лишено истинске љубави према Богу и човјеку. Од Бога смо се удаљили, морално ослабили, све духовне и светојеванђељске вриједности занемарили, а предали се земаљским, ништавним и пролазним, као и варљивим, потрошачким вриједностима. Заборавили смо да вреднујемо оно што нас уздиже као личности, а прихватили оно, што нас је унизило и морално раслабило, што нас је довело до овако унижујућег стања, да смо постали рушиоци, вандала и сијачи смрти и уништења... што рефлектује догађаји и време у коме живимо. Постали смо креатуре, полтрони, безлична, љгава и раслабљена бића, која су заборавила Бога, која су се одродила, од свога коријена, од своје прошлости и своје историје, која су изгубила своје историјско памћење и предала се у свему, рушиоцу и кнезу овог свијета, који нам пружа и нуди лаж за истину, пролазно и варљиво, за вјечно и истинито, мржњу, убијање, геноцид, вандализам и рушење, за мир, правду, љубав и слогу, и Царство Божје, на које нас Господ позива.

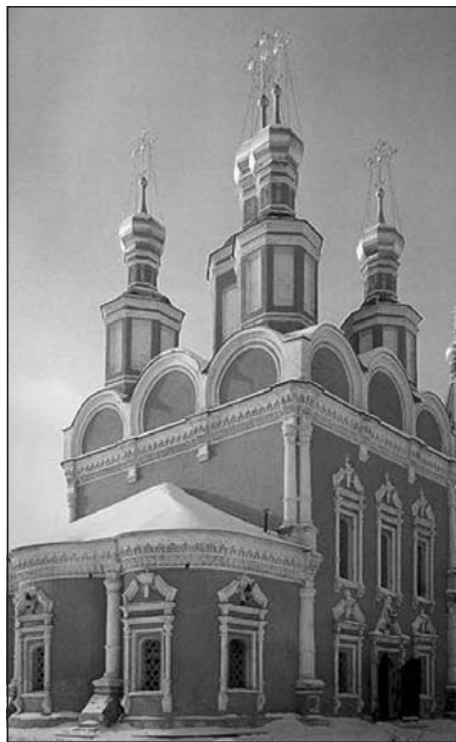
Вратимо се Богу. Истински повјерујмо у њега. Молимо се јутром и вечером. Посјећујмо дом Божји - свети храм, дом молитве и мира, дом Господњи и пуње благодати Божје, куцајмо непрестано, јер Царство Божје на силу се узима, васпитајмо дјecu своју у духу Истине, побожности и сваке духовне и светојеванђељске добродјетели, криштавајмо дјecu своју, вјенчавајмо се, исповједајмо гријехе своје, редовно се причешћујмо, извршавајмо Закон Божји и заповјести свете цркве, славу слаavimo, чувајмо светосавски зајет свој, градимо Царство Божје на земљи, да бисмо се удостојили вјечнога спасења, као и да бисмо свјетла рза и образа, изашли пред Лице Свеправедног Судје Господа, и пред лице свјетелих предака наших, да бисмо спремно и достојно чули глас Господњи: „Ходите, благословени, примите Царство Моје, које вам је припремљено од постања вијека“. Амин.

о. Боровоје Косорух

БОГУМИЛИ - БОГУМИЛСТВО

Учење дуалистичке секте неког богомила (половина 9. века) у Бугарској, одакле се ширило по Балкану у 12. веку, и у западној Европи при крају 14. века. Богумили су потомци „павлићана“, покрета манихејског порекла, који се јављају у источном делу византијског царства (Јерменија), после 650. године, под вођством неког сиријца Константина. Вође покрета везују своје име за апостола Павла и његове ученике, сматрајући богонадахнутима само Јеванђеља и Посланице апостола Павла, док су одбацивали остатак библијског канона. За павлићане, Исус беше анђео послат да спасе душе људи од створеног физичког света или злог бога, о коме сведочи Стари завет. Тај исти зли дух створио је тајне, свештенство, иконе, црквену и цивилну власт. Прогоњени од царице Теодоре у току иконокластичког спора, секта узима облик војне организације. Византијски цареви протерали су их на Балкан, да би штитили царство од напада Словена и Бугара. Овде је покрет реорганизовао извесни Богомил, који учаше да на почетку зла стоји Кајин, рођен од Еве, и Сатанаило, који је био први син Божији. Збачен је са неба због гордости. Али, Бог је послао свог другог сина, Логоса, да избави човечанство од власти Сатанаила. Иако је Сатанаило убио Логоса, ипак је његово продуховљено тело васкрсло и узнело се на небеса. Тако је Сатанаило био побеђен. Богумили практиковаху строги аскетизам, одбацујући брак, упо-

требу мяса и вина. Такође, одбациваху крштење и Евхаристију, сматрајући их сатанским ритуалима, јер се у њима употребљавају материјални елементи. После разрушења бугарског царства од стране Турака, 1393. године, ишчезава секта богомила. Сматра се да су њихови следбеници „катари“ и „албигензи“, који су се усталили у Италији, односно у Француској (Лангведос).

АНАТЕМА

АНАТЕМА, анатемисање, анатематизми: чин крајње строгости, употребљаван у древности од црквене власти за оне који проповедаху јерес против учења или морала, њиховим искључива-

њем из заједнице и осудом тог њиховог погрешног учења. Израз: „Нека буде анатема“ јавља се на крају изложења православног учења од стране васељенских сабора, у смислу да ће онај који не исповеда овакво учење бити подвргнут осуди Цркве. Анатема заправо преузима јеврејску реч херем, која указује на предмет или личност над којима се призива и садржи проклетство Божије у случају кад заклетва или обећање није испуњено (ПонЗ. 7,2-26). Будући да нико не могаше испунити старозаветни закон, сви беху под проклетством закона. Међутим, Христос нас је искупио од клетве законске, поставши за нас клетва; јер је писано: „проклет сваки који виси на дрвету“ (Гал. 3,13). Овај појам употребљава Свети апостол Павле као супротан благослову и као доказ да је спреман да преузме на себе осуду која притискаше његову браћу по телу, да их из љубави види обраћене: „Јер бих желео да ја сам будем (анатема) одлучен од Христа за браћу своју, сроднике моје по тијелу“ (Рм. 9,3). Начелно, Црква има власт да суди и осуђује јереси, опомињући, саветујући, па чак и опраштајући онима који се излажу оваквом расуђивању.

У вези са Несторијевом јереси познати су 12 анатематизама против Несторија (+ 450), садржаних у трећем писму Светог Кирила Александријског, прочитаног на Ефеском сабору (431) (в. РАСКОЛ).

О ДУХУ ВРЕМЕНА

У нашој хаотичној садашњици једно божанство све више потискује остала божанства, све неодољивије намеће себе за јединог бога, све немилосрдније мучи своје поклонице. То божанство је: дух времена. Пред њим даноноћно метанишу измучени житељи Европе, и приносе му на жртву своју савест, своју душу, свој живот и срце своје. Оно има своје жреце, фанатичне жреце, који су несрећну Европу нашу учинили жртвеником на коме се непрестано жртвоприноси тело њено. Њихов страсни фанатизам пролази све остале континенте и покушава да и њих претвори у жртвенике бога свог. Но, пре но што буду успели да душе свих континентата стопе у бурно Осана богу њиховоме, ми ћемо на пробу ставити бога њиховог, и проверити га.

Бог њихов: дух времена је и сувише сложен, изграђен од најразнороднијих елемената. Он садржи у себи све противречности модерног живота: културу и цивилизацију, философију и науку, католицизам и протестантизам. Садржи у себи сав трагизам и сав комизам живота оваквог какав је. И живећи по духу времена човек се ломи о гудуре свих тих непримиривих противречности. Но што је најстрашније у овоме, то је: систематски организован устанак против човечје личности. Дух времена спутава личност својом самодржавном тиранијом, механизује је: ти си шраф у хучној машинерији савремености - живи као шраф; ти си дирка на раштимованом клавиру садашњице, чије дирке потреса дух времена - живи као дирка. Детерминизам, који се извија у фатализам, јесте најглавније средство којим богује дух времена: од средине, од околине зависи све, не од личних подвига; све што чиниш, чиниш не ти већ средина чини кроз тебе; учиниш ли злочин,

крив си не ти већ средина у којој си. - Но све то, преведено на језик словенске искрености, гласи: све је дозвољено: дозвољени су сви пороци, сви злочини, сви преступи, сви греси, јер све што бива - бива по неумитним законима неопходности.

Планета је наша немилосрдна; она је одвајкада била гробница и за богове и за људе. Многе је богове унела она у свој поменик; но није било тако бесмисленог бога као што је дух времена нашег, јер је Европа у њему обоготворила све болести своје, све грехе своје, све пороке и преступе своје. Да је тако, Европа је то доказала људождерским ратом јучерашњице, доказује и, не мање, људождерским миром садашњице. То може видети сваки инсект који није заражен духом времена нашег; то може видети сваки човек који оком Христовим загледа у хаос наше садашњице.

Време је исечак Вечности; откине ли се од ње, отискује се у неиздржљиво очајну бесмисленост. Дух човечји је исечак Духа Вечности; откине ли се од њега, губи свој вечни смисао и мир, и отискује се у крајњу муку, где је плач и шкргут зуба. Дух времена нашег откинуо се од Духа Вечности, зато се мучи, плаче и шкргуће зубима. Био је генијалан и неустрашив у проналажењу маказа којим ће одсећи себе од вечности; сада је упоран у очајној немоћи својој и мрачном боговању свом. Пронесите дух времена нашег кроз Дух Вечности: шта остаје што није поцрвенило од стида, шта остаје од наше културе и цивилизације, шта од науке и моде, шта од демократије и револуције? - Ја говорим не о вечности која је трансцендентна могућност, већ о живој, реалној Вечности, Вечности богочовечанској, Вечности која Личношћу Својом и животом Својим доказује Себе, показује Себе и оправдава тачност и

истинитост речи Својих: Ја сам живот, живот вечни. - До Христа, Вечност је била сушичава претпоставка; од Христа, она постаје телесна стварност, чулна стварност, коју руке наше опипаше, очи наше размотрише, уши наше чуше. Дух Вечности постаје опипљив као и дух времена. У личности Богочовека Христа време је дошло до органског јединства са Вечношћу, и тиме: до свог вечног смисла. Зато је Христос постао и занавек остао: вечна провера свих времена, свих богова, свих људи и свих ствари. Зато је Христос једина правична и непогрешна провера и наше садашњице, и нашег духа времена. Проверен Њиме, процењен Њиме, дух времена нашег је човечји, сувише човечји. Човеком живи, човеком дише, човеком се хвали дух времена нашег - човеком, не Богочовеком. У томе је центар трагизма нашег, и само у томе. Дух времена нашег у обожавању човека иде до човекоманије, зато је Дух Вечности потцењен, попљуван и готово протеран са наше планете.

Хвале се човеком, европским човеком оваквим какав је; но проверите га, процените га Богочовеком, и хвала ваша претвориће се у стид ваш и жалост вашу. Хвале се нечим, и говоре: ово је достојно Вечности и пиље у очи човеку, хвалисаво и гордо. Но оставите човека, окрените се Богочовеку, из Чијих благих очију зрачи Вечна истина и Живот Вечни, и реците Му, без стида реците: ево, Господе, ово је моје, и достојно је Вечности! - Не хвали се човеком, не хвали се временом, јер се пепелом хвалиш, и гнојем, и смрадом, и злосмрадијем. Смисао човека је да се сједини с Богочовеком; смисао времена је да се претопи у Вечност. - Они ми непрестано предлажу свој дух времена у замену за Христа, сво-

је ситне релативне истинице у замену за апсолутну Истину и Вечност. Но реците ми: чиме ћете заменити Христа? Собом ли? - Упоредите себе с Њим. Човеком ли? Докажите ми да је безгрешан, бесмртан и вечан. Тековином ли неком? - Докажите ми да је мољци неће изгристи и рђа покварити.

Трулежан је човек, наш европски човек: није ли безумље зидати на њему као на темељу здање среће човечанске? Вечан је Богочовек, вечан и незаменљив: није ли безумље штети Га заменити ма ким и ма чим временним? Центар је човека: земља и ситне бриге и бригице; центар је Богочовека: небо и царство небеско: Иштите најпре царство Божије и правду Његову, и све ово ће вам се додати, све, све, све. - Два пута нам предлажу: пут духа времена, и пут Духа Вечности, Духа Христовог.

Дух времена нашег је суптилна саблазан наших дана; под том етикетом продаје се фалсификат прогреса, просвећења, цивилизације, културе. Зато је данас потребније него икад имати дар за разликовање духова, дар православни, дар подвижнички, да се човек несаблажњен може пробијати кроз језиви хаос наше садашњице. Духом Вечности треба проверавати дух нашег времена. - Јавно и тајно, дух нашег времена проповеда људождерство, културно људождерство, које има свога апологета у науци, у њеној аксиоми: борба за самоодржање. Човек је иловача, средство, храна за човека јаче физичке организације. Све је релативно; и човек је релативан. Но дух Вечности, Христове Вечности, учи: човек је вечан, и има вечну вредност; он не може бити ничије средство осим Божје; Богочовек једини има право да оцени човека последњом ценом; нико од људи нема права да и најгорег, најлошијег човека учини средством за своје самоодржање. - По духу је времена: гордост - буди

горд; по духу је Вечности: смиреност - буди смирен. По првом: главна је врлина бити задовољан собом; по другом: главна је врлина бити незадовољан собом, а бити задовољан Христом. Човек који живи духом нашег времена, гледа само оно што се види, што је времено; човек који живи Христом, гледа само оно што се не види, тј. вечно. Зато је за првог садашња брига тешка, а за другог лака (ср. 2 Кор. 4,17-18). Кроз испуцалу

кору времена, кроз пукотине простора Христов човек гледа и види оно што је вечно, богочовечно. Он рони у тело сваког људског бића, тражи и налази бисер вечности. Кроз трошни дом тела свог он иде ка дому вечном, нерукотвореном, ка дому богозда-ном на небесима. За једним он уздише: да се обуче у своје небеско тело, да живот прождере смртно (ср. 2 Кор. 5,1-4). Време је бесмислено - док се не крсти Вечношћу; човек - док се не крсти Богочовеком; земља - док се не венча с небом; моје срце - док се артеријом љубави не веже са срцем Господа Исуса. - Време је прелаз и пролаз ка Вечности. Вечност је садржина, станица, море у које се слива река времена.

Дух нашег времена има један катгорички императив: царпе дием (гра-

би дан!): дух Христове Вечности има свој императив: царпе аетернитатем (граби Вечност!). За Христовог човека сваки је дан улазница за Вечност. У сваком исечку времена он живи Вечношћу и ради Вечности; он још овде на земљи има живот вечни (Јн. 5,24). За њега је време попрште на коме се он бори за живот вечни; кроз смртност он се бори за бесмртност; кроз горчину - за блаженство; кроз време - за Вечност.

Бори се за живот вечни, на који си и позван. Чиме? Вером, љубављу, правдом, побожношћу, трпљењем, кротошћу, жалостивошћу, милости-вошћу (ср. 1 Тим. 6,10-12). - То је пут богочовечански насупротив путу човечанском. Крајње је време да се промени мерило: није човек мера свих ствари, већ Богочовек; не треба мерити Вечност временом, већ време Вечношћу; не Богочовека човеком, већ човека Богочовеком; не небо земљом, већ земљу небом: не ум Божји умом човечјим, већ умом Божјим умом човечјим. Дух времена треба прилагођавати духу Вечности, не обратно; дух човек треба прилагођавати духу Богочовека, не обратно.

Христос се јавио као најреволуционарнији бунтовник против духа Свога времена; Он је центар живота

пренео из времена у Вечност, из века у Богочовека. Но и после двадесет векова Он се јавља као најречи-тији протест против духа нашег времена, против „кнеза овога света“ (Јов. 14,30). Свет је толико одлутао од Бога да је њиме овладао кнез таме, кнез зла, дух гњева и противљења. Богоборачки, христоворачки је: живети по духу овога света, који ради у синовима противљења (ср. Еф. 2,2). Синови противљења противе се Вечности, противе се Богочовеку, ходе по духу овога света, по духу времена, које се побунило против Вечности. Но синови Божји, синови Христови живе по духу Христове Вечности, по духу онога света, горњег, небескога света; њихов је „живот сакривен с Христом у Богу“ на небесима (ср. Кол. 3,3). Њихово је срце горе, над овим светом, где ни мољак времена ни рђа зла не квари, и где зли духови не поткопавају и не краду.

Дух овога света откине ли се од Вечности, није ли органски део њен - постаје гробница, запечаћена са седам апокалиптичких печата, које нико сем Јагњета Божјег отпечатити не може. Живећи по духу овога света човек живи у загушљивој гробници из које га једино Христос може васкрснути и посадити на небесима с десне стране Оца (ср. Еф. 2,5). Богочовек „даде себе за грехе наше, да нас избави од садашњег света злога“ (ср. Гал. 1,4). Он даде Себе - даде нам пут спасења од духа овога света, од духа времена. Другог пута нема. Наше је призивање: борити се са духом овога света, борити се - не собом, већ Христом јер Он победи свет (ср. Јов. 16,33), и ми побеђујемо Њиме и кроза Њ. Побеђујући дух овога света ми постајемо људи не од овога света, надрастамо свет и урастамо у Христову Вечност.

Свет је нешто што треба савладати. Чиме? -Горњим светом. Дух времена нашег је нешто што треба са-

владати. Чиме? - Духом Христовим. Човек је нешто што треба савладати. Чиме? - Богочовеком. Христови људи су од Бога, и побеђују свет, јер је већи онај који је у њима неголи који је у свету (ср. 1 Јн. 4,4). Савремени хришћани су се уплашили од духа времена нашег: од атеизма и анархизма, од ратова и револуција - и боје се да се боре с њим, не зато ли што су изгубили осећање да је већи Христос који је у њима од духа зла који је у свету? Но крајње је време да се православни обуку у sweоружје Божје, да би се могли одржати против лукавства овога света. Неопходно је да сву душу и све тело своје пробуде на вечно будну ревност и бдење, пробуде молитвом и постом. Пробуђени - нека узму sweоружје Божије: нека бедра своја опашу истином и обуку се у оклоп правде; нека обуку ноге у Еванђеље мира и узму штит вере; нека узму кацигу спасења и мач духовни - реч Божију; и нека се моле Богу духом непрестано, стражећи са сваким трпљењем и молећи се за све свете (ср. Еф. 6,11-18). - У самој ствари: такву је борбу водио Христос и апостоли, мученици и подвижници. Својим животом и радом Богочовек Христос је показао како се човек органски сједињује с Богом, како се време органски сједињује с Вечношћу, како се завршно решава страшни проблем времена и простора. Апостоли и мученици, страстотрпци и подвижници православни ишли су богочовечанским путем Христовим, и успели су да победе дух овога света: они су све времено учинили вечним, све човечје - богочовечним; они су и душу, и тело, и чула своја учинили бесмртним, нетљеним, вечним. Они су увек живели по духу Вечности, никада по духу времена, и оставили нам један аманет: живите увек Богочовеком, никада човеком; живите увек духом Вечности, никада духом времена.

*Свeтлi Иyсѣин
Тeлuјскu*

ВРЕМЕ И ЗНАЦИ ДРУГОГ ДОЛАСКА ХРИСТОВОГ

Као што је време почело своје постојање Христом, тако ће га и завршити Њиме: последњи дан биће у исто време и дан другог доласка Христовог. У тај необични дан престаће да постоји време. Тада ће се збити чудна реч Светог Откривења: „Времена неће бити више“ (Откр. 10,6.). На неки тајанствени начин време ће утонати у вечност. Али, док нам је у Светом Писму јасно откривено шта ће се све догодити у последњи дан, није нам откривен сам тренутак у који ће наступити тај дан. То је остало сакривено у неиспитаним дубинама Божанског ћутања, и сачињава недокучиву тајну Божију. Она је сакривена и од Анђела и од људи, и живи у неприступачној оветлости Божјег свезнања. На непосредно питање светих Апостола о томе, Спаситељ је одговорио: 0 дану томе и часу нико незна, ни Анђели небески, до Отац мој сам (Мт. 24,36; ср. Мк. 13,22). Ову им тајну није казao ни онда када им је у времену између Свог Васкрсења и Вознесења откривао тајне Богочовечанског домостроја спасења, и говорио им о Царству Божјем (Дап. 1,3): А када су Га питали: Господе, хоћеш ли сада успоставити царство Израљево? Он им је одговорио: Није ваше знати времена и рокове које Отац задржа у својој власти (Дап. 1,7,8). Ни великом Апостолу народа, коме је „по откривењу казана тајна“ Еванђеља Христовог, и то казана самим Господом Исусом (Еф. 3,3; Гал. 1,12), није откривена тајна о томе кога ће тренутка наступити последњи дан, дан другог доласка Христовог. Он пише Солунским хришћанима: За час и времена, браћо, није потребно да вам се пише, јер сами добро знате да ће дан Господњи доћи као лупеж по ноћи (1 Сол. 5,1-2; ср. 2 Петр. 3,10).

Благост је Светог Откривења: Господ ће по други пут доћи; а када - то не знамо. По промислитељском човекољубљу Божјем то је сакривено од нас, да бисмо даноноћно стражили над собом помоћу светих врлина очекујући Спаситељев долазак. На то указује Спасово упозорење Његовим следбеницима: Стра-

жите, јер не знате у који ће час доћи Господ ваш (Мт. 24,42; ср. 24,44.50; Мк. 13,33-35; Лк. 12,35-40; 17,24-30); стражите, јер не знате дана ни часа у које ће Син Човечији доћи (Мт. 25, 13).

Таква промислитељска изненадност другог доласка Спасовог корисна је за праве хришћане, али не за оне који су душу своју раслабили, помрачили пороцима, загадили страстима, и на тај начин постали плен „окамењене неосетљивости“ (Молитве пре спавања; молитва седма, у којој се православни хришћанин моли: Господе, избави ме од сваког незнања, и заборављености, и млаоушности, и окамење неосетљивости). Безбрижност и окамењена неосетљивост људи пред други долазак Господа Христа биће слична безбрижности и окамењеној неосетљивости људи у време Нојево, јер, по речи Спаситељевој, као што је било у време Нојево, тако ће бити и долазак Сина Човечијег; као што пред потопом јењаху и пијаху, жењаху се и удаваху до онога дана кад Ноје уђе у ковчег, и не осетише док не дође потоп и однесе све, - тако ће бити и долазак Сина Човечијега (Мт. 24,37-39). Зато, будите готови, саветује Спаситељ. јер у који час не мислите доћи ће Син Човечији (Мт. 24,44). Живећи тим саветом Спасовим, Апостоли га са много ревности предају хришћанима: Браћо, приближи се долазак Господњи (Јак. 5,7.8), приближи се крај свему (1 Петр. 4,7); последњи је час (1 Јн. 2,18).

Но, иако нас је Господ, спасења нашег ради, оставио у неизвесности о часу Свога другог доласка, није нас оставио у неизвесности о знацима који ће претходити Његовом другом доласку и о сигналима који ће нагавестити близину Његовог доласка. Ти су знаци: проповедање Еванђеља свима народима, свој твари; обраћање Израиља Христу; појава Антихриста; велики потреси међу људима и у природи: ратови, револуције, глади, помори, земљотреси, велики знаци на небу.

Проповед Еванђеља свима народима, и све што она буде изазвала међу њима, биће сигнал другог доласка Спаситељевог, по речи Његовој: Проповедаће се ово Еванђеље о Царству по свему свету, за сведочанство свима народима. И онда ће доћи крај (Мт. 24,14). То значи: Еванђеље ће постати познато свима народима (Мк. 13,10), али не значи да ће га сви народи и усвојити. На то указују речи: за оведочан-

ство свима народима. А оне значе: за сведочанство свима народима о љубави Божјој према њима, о искупитељском подвигу Јединородног Сина Божјег, о Цркви и о васцелом чудесном Богочовечанском домостроју спасења у њој, и у опште о свима вечним истинама Божјим у њој. Стога нико неће имати оправдања за неверовање у Христа Бога; нико се неће моћи изговарати: нисам знао за Христа, за силу и моћ Његовот Еванђеља и за вечне истине Божје. То сведочанство свима народима о Еванђељу даће могућности да у Цркву Христову, по речи Апостола народа уђе „пуноћа народа - *το πλῆρωμα τῶν ἐθνῶν*“ (Рм. 11,25), тојест „сви предвиђени Богом незнабошци“ (Блаж Теофилакт, Тумач. Посл. Римљанима, сап. 11, v. 25; Р.г. Т. 123, col 493 АВ). С друге пак стране, многи ће, кад сазнаду за Еванђеље, бесомучно устати против њега, и тиме показати колико су људи заљубљени у зло, колико су постали робови греха и лажи, колико су постали оруђе сатанског зла против вечног Божјег добра (ср. Мт. 24,9). И у тој општој борби за и против Еванђеља, наступиће тренутак када ће се, по речи Апостола, сав Израиљ спасти (Рм. 11,26) испуниће се пророштво старозаветног Еванђелиста: Доћи ће од Сиона Избавитељ и одвратиће безбожност од Јакова (Ис. 59,20; ср. 27,9; Осија, 3,5). Ово обраћање Израиља Христу, по претсказању пророка Малахије, извршиће пророк Илија Тесвићанин (Малах. 4,5-6), који ће заједно с Енохом доћи с неба у дане Антихриста, и борити се против њега за правду Еванђеља Христова“ (ср. Св. Дамаскин, *De fide*, IV, 26).

Насупрот ширењу Еванђеља Христова, подвижници зла ће ширити и распростирати зло у свима могућим облицима. Да би омели успех Еванђеља, они ће мобилисати све лажи, сва зла, ова насиља, све ужасе, и натукати их на хришћане, еда би саблазнили, ако је могуће, и изабране. Плиткумни поклоници зла напредоваће у злу; у капи меда даваће отров зла; маскираће зло најпривлачнијим маскама; умножиће безакоња до ужаса; ронећи у дубине христоворачких душа, помамљено зло изазиваће потресе у њима, минирати их, и оне ће експлодирати безочном хулом на све што је Христово; „ад всесмјехливи“ - свеисмевајући ад исмејаће све што је Божје; тајна зла опчиниће многе, залудеће их; својим лажним сјајем и привременим успехом зло ће саблазнити многе.

Сво то махнито пировање зла Апостол назива тајном безакоња - *το μυστήριον τῆς ἀνομίας*; - која ради у синовима противљења (1 Сол. 2,7) ради против свега Христовог и Божјег, и чини да људи одступају од Господа Христа (2 Сол. 2,3). Против тајне Божје, тајне Христове, - а то је Црква -, иставља се тајна Сатане, тајна зла. Вешто маскирајући себе, зло ће у последње дане дејствовати успешно кроз лажне христосе и лажне пророке (Мт. 24,24). Описујући то време, Спаситељ говори: Многи ће доћи у име моје говорећи: Ја сам Христос. И многе ће преварити (Мт. 24,5). И изићи ће многи лажни пророци, и превариће многе (Мт. 24,11). А свети апостол Павле, у својој пророчкој визији, као објашњавајући ове Спаситељеве речи, вели: Дух Свети разговетно говори да ће у последња времена одступити од вере слушајући лажне духове и науке ђаволске (1 Тим. 4,1). Разоривши лажју чак и савест своју, они ће живети по својим жељама ругајући се свему Христовом (1 Тим. 4-5; 2 Петр. 3,3; Јуд. 18). Залуђени злом, они здраве науке неће слушати, него ће по својим жељама накупити учитеље који ће им ласкати, и одвратиће уши од истине, и окренуће се ка гаталицама (2 Тим. 4,3-4).

Посматрајући последња времена са своје богочовечанске небеске осматрачнице, и обиље зла у њима, апостол Павле пише Тимотеју: Знај да ће у последње дане настати времена тешка. Јер ће људи постати самољубиви, среброљубиви, хвалише, горди, хулници, непокорни родитељима, неблагодарни, неправедни, нељубавни, непримирљиви, клеветници, неуздржници, бесни, недоброљубиви, издајници, нагли, надувени, који више маре за сласти него за Бога, који имају обличје побожности, а силе су се њезине одрекли (2 Тим. 3,1-5). Зло ће се силно размножити, минираће народе и царства, и устаће народ на народ, и царство на царство; настаће глади и помори и земљотреси и страхоте и буне (Мт. 24,6.7; Лк. 21,11; Мк. 13,8), и невоља велика каква није била од постања света нити ће бити (Мт. 24,21), и због умножених безакоња охладнеће љубав многих, и многи ће се саблазнити (Мт. 24,12.10), мрзост опустошења биће на месту светом (Мт. 24,15), и - Син Човечији када дође, хоће ли наћи веру на земљи? (Лк. 18,8).

Св. Јустин Ђелијски

ЦИЈЕНА ВЈЕРЕ И СЛОБОДЕ

Вјероватно да нема Србина који није чуо за пјесму о хајдуку Старом Вујадину и његовим синовима, о њиховом учењу у проклетом Лијевну, о њиховом јуначком држању за вријеме мучења, а сигурно нема српског гуслара који ову пјесму незна напамет. Но пођимо редом:

Садашње Ливно је некада, у турски вакат, па и мало прије и мало касније, носило службени назив Лијевно. Касније, због већинског хрватског становништва, прешло се је на икавштину, па је добило службени назив Ливно. Овај град је у вријеме турске власти, па касније и аустругарске, у БиХ, био административни центар за подручје Ливна, Грахова, па и шире. Тај географски потез Ливно - Грахово испод Динаре, које спаја већим дијелом Ливањско поље, које је припадало једним дијелом Ливну а другим Грахову, је некако чинило једну цјелину и инспирацију Ливна, да овлада Граховом. Граховски крај се налази на тромеђи Босне, Лике и Далмације, па је и због тога свог географског положаја био веома интересантан свим властодршцима. Ова жеља је била изражена посебно из различите етичности - у Ливну су Хрвати и муслимани, а у Грахову Срби. Ливно је успјело да постане административни и центра власти, за вријеме владавине Турака и Аустругара. У прошлом, комунистичком систему, је Грахову одузето десет српских села, која су за вријеме Краљевине Југославије била граховска, ради стварања мултиетничке општине Ливно. Тако је одувјек била жеља једних да владају и загосподаре, а других да задрже слободу, па су сукоби били неизбјежни. Није онда чудо што је граховски крај изнедрио многа чувена имена, када је у питању борба за слободу.

За вријеме турске окупације мијењали су се многи властодршци у Лијевну, од којих су неки и чувени, као што је Вирдус - бег силни. Данас народ граховског краја, кад оће неког да прикаже као силника, каже, „силан као Вирдус - бег“. Његова се одјећа и данас чува у војном музеју у Београду. Сви ови турци властодршци у Лијевну, су настојали да уведу свој ред у зулум у Граховском крају, али им никако није полазило за руком. Они никада нијесу имали своје сталне институције у Грахову, иако су то настојали, него само повремено обилазили ово подручје са већим оружаним снагама. Ако их је било мало, тамо гдје би зановили, неби осванули. Зато су са великом муком купили свој харач. Многи мушкарци да би заштитили свој народ, отишли су у хајдуке, као што је Стари Вујадин и њего-

ви синови, те Кузман и Дамјан, чија се пећина гдје су боравили, по њиховом имену и данас зове, и многи други. Године 1875. на подручју Грахова у Црним Потоцима (на тромеђи), је против Турака дигнута Црнопоточка буна, у којој је учествовао и Петар Мркоњић, касније Краљ Петар Први. Буну је заједно са другим организовао Прота Илија Билбија, а на челу устанка је био Голуб Бабић. Буна је угашена због издаје Хрвата. Да би се осветили за буну, Турци су се, као и увијек, послужили лукавством. Довели су већу војну формацију у Грахово из Лијевна и позвали све виђеније Србе, наводно, на неки договор. Како су људи стицали они су их уводили у једну просторију и осјећали им главе, све док један није успио побјећи, па јавио други-

ма. Тако су Турци убили на десетине Срба, са њима и свештеника Дмитра Јакшића. Све су их убацили у једну јаму, на њих свештеника а на свештеника његовог коња. Тада су попалили села, а народ је побјегао у планине и у Книн и његову околину. Многе породице у Книну су и остале, па су се сродници касније често посјећивали. Та и таква борба је условила, да нико из граховског краја није примио ислам, па је Грахово била једна од ријетких општина у БиХ у којој није било муслимана.

Ништа мања борба и страдање није било ни за вријеме Аустругарске окупације. Довољно је споменути Гаврила Принципа и његово дијело, комите Милана Цигановића и Владету Билбију, мајора Воју Танкошића, јунака из балканских ратова и Првог свјетског рата, чији је отац из једног села код Црних Потока преселио у Србију. Зна се да је Игњатије Периновић, сељак из Принциповог села Обљаја, један тихи и угледни домаћин, веома побожан човек, због зулума граховског управитеља Аустријанца Тртаглије, тога

управитеља у његовој канцеларији, распорио ножем као што је урадио Милош од Мурата на Косову. Било је и других знаних и незнаних који су учинили слична јунаштва.

Доласком Краљевине Југославије, Грахово је коначно добило слободу и постало срез, тако да је око 400 солунских добровољаца овог краја било поносно на своју борбу за слободу.

Други свјетски рат је почео несретно за граховски крај, јер су усташе одмах у почетку побиле у рубним селима према Ливну и другдје преко 1500 становника (углавном жена, старца и дјеце), а након тога дошло је до међусобне појеле тог становништва на четнике и партизане, па је у међусобном сукобу страдао велики број становника. Четници који су преживјели су са војводом Ђујићем отишли у емиграцију, а касније и превели и своје породице. Послије рата су комунистичке власти издвојиле десет српских села и припојиле општини Ливно, ради њихове мултиетичности, а преко 1500 домаћинстава је колонизовано у Војводину. Тако је бивши срез који је постао општина, преполовљен, у односу на предратно стање.

У задњем рату 1992-1995. г. гдје је граховски народ доживио и преживио своје највеће страдање. Када је Туђман и његова солдатека кренула у акцију „Олуја“, полазни положај је био из Ливна 30.11.1994. године, преко Грахова и Гламоча. Грахово је било на правцу према Книну, па су напади на овом дијелу фронта били најжешћи. Граховљаци су вјерни својој традицији и ратоборности, иако око непуних 30 пута мањи од наступајуће туђманове војске пружили живав отпор, па је туђмановцима и њиховим спонзорима, требало осам мјесеци док су окупирали Грахово. Туђман је због такве одбране, јавно на телевизији рекао да ће Грахово са земљом сравнити. Што рекао то и учинио. На стотине голобрадих младића остало је на овом ратишту. Народ је отишао у избјеглиштво. Све је опљачкано, поплаћено, разрушено, уништено.

Али вратимо се пјесми о Старом Вујадину:

Пјесма говори о цијени слободе кроз властиту жртву и о јуначком држању људи као жртава.

Пјесма почиње са дјевојачком клетвом саме себе и својих очију што тога дана нису видјеле те јунаке.

*Дјевојка је своје очи клеала
чарне очи да би не гледале
све гледасће данас не виђосће
ђе прођоше турци Лијевљани
проедоше из жоре хајдуке
Вујадина са оба два сина...*

Пјесма наставља о њиховој свечаној одјећи као да иду на неко весеље и прославу, а не на погипију и мучење.

Стари Вујадин, знајући шта их чека, (мучење, смрт), опомиње за сваки случај своје синове, да не издају никога и да се јуначки држе.

*О синови моји соколови
видиће ли проклећо Лијевно
ђе у њему бијели се кула
ондје ће нас бићи и мучићи
пребијаћи и ноге и руке
и вадићи наше очи чарне.
Но синови моји соколови
не будиће срца удовичка
већ будиће срца јуначкога
не одајће друга ни једнога
не одајће ви јашаке наше
код којих смо зиме зимовали
зимовали благо осћававали.*

И заиста је Стари Вујадин знао шта их чека, јер им се то све и догодило, а он је први изведен и мучен, али је његово држање било херојско, јер не само што није издао никога, него је турке извргао руглу.

*Када дођоше проклећом Лијевну
бацише их Турци у шавницу
шавноваше шри бијела дана
кад четвртио јутро освануло
изведоше Сћароџ Вујадина
пребише му и ноге и руке
кад сћадоше вадићи очи чарне
говоре му шурци Лијевљани
казуј курво Сћари Вујадине
казуј курво дружину осћалу
долазили зима зимовали
зимовали благо осћававали.
Тад говори Сћари Вујадине
не будалиће шурци Лијевљани
кад не казах за ње хитре ноге
које но су коњима уијецале
и не казах за јуначке руке
које но су коњља преламале
и на голе сабље ударале
Ја не казах за лажљиве очи
које су ме на зло наводиле
гледајући са највећих њланина
куд пролазе Турци шрговци.*

Ова pjesма о јунаштву Старог Вујадина и његових синова, је једна од најомиљенијих pjesама српских гуслара. Цјену за пјевање ове pjesме су платили главном многим гусларима.

Ево шта је о томе забиљежио Радослав Братић (износимо у скраћеној верзији). Наслов записа носи „Илија Вуковић као Стари Вујадин“.

„Мало је коме познато да је Краљ Александар волио гусле. У свом двору држао је искићене гусле посплате са Цетиње. Тридесетих година, лично је краљ

председавао жирију за избор гуслара године. Кад су се у Београду окупиле сва најзначајнија имена био је то својеврсни празник и кажу да би краљ тога дана отказивао све важније државничке послове.

Међу највеће и најпознатије гусларе из разних крајева, умијешало се једно непознато момче из села Наданића код Гацка, Илија Вуковић, са гулама на којима су исцртани ликови Његоша и Марка Краљевића. Кажу када се појавио на позорници, онако стасит и наочит, да се проломио аплауз у сали. Вуковић се није дао збунити, наткрилио је гусле, превукао гудало и запјевао pjesму Стари Вујадин, кажу да је и краљ Александар пустио сузу. Кад су се, на Коларцу, изредали сви гуслари краљ је пресудио - побједник такмичења Илија Вуковић. Одмах га је позвао себи понудио му звање дворског гуслара, те вилу на Дедињу. Вуковић

је одбио вилу и настанио се код својих рођака, у Господара Вучића 100. Тако је овај младић доспио у главни град Краљевине Југославије, да побједи до тада непобјеђеног Јеврема Ушћумлића, Црногорца, који је након изгубљене титуле најбољег гуслара, петнаести дан од јада умро.

Илија потиче од оца Обрена и мајке Стане. Обрен је био травар и веома богат човјек. Имао је деветеро дјеце па би га често звали оцем девет Југовића.

Вуковић је на дар од краља добио раскошну народну ношњу и пиштољ, а од краљице Марије сат и лапца.

Убрзо, Илија се обрео и на такмичењу гуслара у Прагу. Едвард Бенеш, председник Чехословачке републике, када је чуо звук Илијиних гусала, пришао му је, честитао и рекао: „Бићу ти кум кад добијеш сина“. И збиља, када се Илија родио син Милош, Бенеш је на свечаност крштења послао свог изасланика и поклон од 30000 динара.

Следе разна такмичења, концерти. Обишао је све градове Србије и многе широм Југославије и увијек пјевао своју најомиљенију pjesму Стари Вујадин. Био је и добар говорник, као да је завршио два факултета, а своје ријечи претакao у pjesму. У Паризу, на такмичењу многих представника Европе, опет, побјеђује Илија Вуковић. Управа француских пошта објавила је разгледницу са Илијиним ликом.

Илија Вуковић се оженио Радом из Обреноваца и живио са њом у Београду. Четрдесетпрве године, на путу кроз Сарајево, уснио је да му је отац умро. Са жељом и сином упутио се у Херцеговину. Када је прешао кућни праг видео је оца склопљених очију.

Илијин добар пријатељ и кум, Омер Капетановић, у Наданиће је донио вијест да Илију хитно траже да се врати у Београд. Извадио му је чак и потребну објаву. Вуковић је повјеровао у кумове ријечи и одмах почео да се спрема, а Омер је пречицом на бициклу одјурio према Невесињу и јавио усташама да ће тим путем, аутобусом проћи краљев гуслар. Сачекали су га 26. јуна (двадесетак дана након покоља на Корићкој јами) и ухватили га у Киџином селу недалеко од Невесиња. Њега и групу људи од 82 лица, затворили су у жандармеријску станицу. Прво су Илији одсјекли ноге, уши, и извадили очи. Ставили су му гусле у руке и нађерали га да пјева своју омиљену pjesму.

*Кад дођоше шри бјела дана
изведоше сћароџа Вујадина
пребише му и ноге и руке
кад сћадоше вадићи очи чарне...*

Тако унакаженог са осталим побјеним и покланим, бацили су у ископану јаметину. Он је гурнут први, а на њега 82 унакажена тијела. Послије је кришом мајка Стана пренијела у Наданиће оно што је нашла од свог сина и заједно са својом снахом подигла Илији споменик.

Тако је Илија завршио са својом омиљеном pjesмом коју је и највише пјевао, а да није знао да пјева pjesму и о себи. Изгледа да је тако на овом свијету удешено: „што год човјек да ради прориче своју судбину“. Тако је уосталом, записано и у Новом Зајвету.

Све је то цијена вјере и слободе.

Бранко Грцић
из Босанског Грахова

О НЕОПХОДНОСТИ ПОСТА И МОЛИТВЕ

И створи Бог човјека по обличју својему, по обличју Божијему створи га

(1 Мојс. 1,27)

Бог је савршен, онда је и Његово створење, које је уз то и Његова слика позван да буде савршен. Човјек је физичко и духовно биће. Бог га створио од земље, а у ту земљу је удахнуо свој Дух. *А створи Господ Бог човјека од њарха земаљскога, и дуну му у нос дух животињи; и постоја човјек душа жива* (1 Мојс. 2,7). *Тада погледа Бог све што је створио, и е, добро бјеше веома* (1 Мојс. 1,31). Бог као љубав био је ганут човјек-ом који личи на њега и по тој близини и љубави сам је био дирнут јер завоље човјека као дјете своје. И човек је живео срећно, јер је био у потпуном складу, потпуној хармонији. Тијело - земља, и дух - Бог. Све је било добро што је Бог створио. Рајски врт био је под благословом и надзором Божијим јер Бог је гледао у тај врт кроз човјека кога је створио мало мањим од анђела. Све је почивало у љубави и послушности. И како је душа важнија, јер је вјечна и део Бога, то је тим савршенством и складом човечијим управљала љубав и послушност према љубави. И тијело и душа су били сложни јер их је везала љубав и родитељска веза.

Али, једног дана, у свој заједничкој срећи, тијело намисли да узме више него што му душа предлаже. И опирала се душа томе, јер је знала да ће бити лоше, то им је и Творац рекао: ако сагресиш умрећеш (сп. 1 Мојс. 2,17). Но како је тијело стално наваливало, и како је душа била преварена, по својој безазлености, догодио се први пад, први гријех. И окуси човјек са дрвета познања добра и зла, и заиста спозна да је учинио гријех, и осетио је и те како последице, и осетио је да заиста постаде смртан, јер осјети страх, неописив страх. И покуша побјећи од њега правдајући се, али Правда га осуди изгнањем не толико због пада колико због изговора: *жена коју ми даде наговори ме на гријех* (сп. 1 Мојс. 3,12). И прихватио је казну за тај свој гријех. И тијело се први пут увјерило да без гласа душе не смије ништа радити, и препустило поново руководство души.

Но, дошла су нова искушења. У новим промјењеним условима живи се знатно теже. Сада тијело без душе не зна ни шта да користи из природе која га окружује. А душа наравно, свесна да је тијело њен стан, свесрдно упућује тијело шта му је потребно, и како да се влада. Душа чисти свој стан, и уређује га. И како је она дио Божији, савршено зна потребе тијела,

и савршено зна шта ће моћи задовољити те потребе из природе.

А тијело, земља ко земља. Повремено тражи више него што му је заиста потребно. И душа то повремено допушта знајући како може исправити могуће грешке. И тако тијело живи у срећи, миру, у хармонији. Но не задуго. Убрзо почиње да изражава све веће и веће захтеве. И јача. Повремено душа опомене на опрез, но у свој својој снази, тијело се више не осврће на такве опомене. И трпа у себе све више и више. Не може да се насити. Земља тежи земљи. Хоће да се у потпуности стопи са својим корјеном. И више не бира. Са

ша лагано слаби. И већ се и не примећује од тијела, и већ се и не чује њен вапај, њена жудња ка Небу.

У свој својој силини, не примећује тијело да слабљењем душе слаби и оно. Јер више нема ко да му говори шта је из природе, из те његове љубљене земље, њему корисно, а шта штетно. Више не умије да распозна шта му доноси болест, а шта снагу. Јер никад то није ни знало. Јер му је то увјек душа показивала. А она је сада болесна, она је слаба. И тијело полако почиње да се разбољева. Све чешће пада у постељу, све више копни, и никако да буде весело и срећно.

А онда увиди одакле то долази. Сети се да је њему

оним што му је заиста потребно, све више узима и оно што му штети. Са својим јачањем, споља, унутра све више пропада. И то не примјећује.

А душа? Како се сва окренула да удовољи тијелу, све више слаби. Јер, у настојању да задовољи тијело, све мање се сама храни. И не схвата како она тијелу толико даје, а тијело ни да помисли на душу осим кад падне у искушење и болест. Но тијело не мари за потребе душе ратујући са њом и сматрајући да њој ништа не треба. А душа грца, гуши се. Јер је њена храна разговор с Богом. Њена храна је Небо. Свако тежи своме. Душа тежи ка Небу, а тијело тежи ка земљи.

И више не може да се успостави пређашња равнотежа, пређашњи склад. Јер тијело је исувише ојачало и сад само захтева, хоће своје, хоће земаљско. А ду-

душа та која га је руководила. И сети се како је било добро, и савршено прије него што се оно дрзнуло да преузме кормило у своје руке. И почиње тијело да моли душу да му помогне. А душа слаба, окована, скоро замрла. Но и поред тога, она љубављу која од Бога долази подиже се, и проговара: „Тијело моје ти си мене оковало, поробило и у окове бацило. Ти без мене ниси живо, па оздрављај, мене душу своју“. А прво је оздравити душу, јер ако ли у њој мира нема ни ти тијело здраво ниси. Јер ако је капетан болестан, ко ће водити брод. Мора душа прво да се оснажи. А она то не може док год тијело разуздано узима све под своје. Први корак ка оздрављењу јесте да тијело мало ослаби. Да се исчисти. Да избаци из себе сав отров који је накупило сво ово време. Зато душа своју храну тражи да се диг-

ИЗВАН ЦРКВЕ НЕМА СПАСЕЊА

не и оснажи. Савјетује тијелу шта сме а шта не сме. А тијело је слуша, и стара се како би што боље извршило оно што му душа савјетује. И почиње да слаби, да се преображава, да се удаљује од пролазности и иде ка вјечности и са душом сједињује, да слаби у својим жељама и тежњама за доминацијом над душом. Увиђа да је боље да слуша душу. И поред тога што слаби, осећа да постаје здравије.

А душа за то време настоји сама да се поврати. И почиње своје оздрављење. А једино што њој треба то је да буде што више уз Бога, што више да срце има на Небу. И уздиже се. И бива јој све боље. Јер се моли Богу. Само мало Божијег присуства, само мало молитве, само мало стидног куцања на врата милости, и Бог је заплускује својом љубављу. Јер је „молитва - разговор душе с Богом“.

За то вријеме се и тијело довољно преобразило, довољно оснажило, довољно оздрвило, и прогледало, па може да види ко је ДОБРИ ПАСТИР. И тада долази врхунац. Душа позива тијело да се и оно сједини са Богом, како би у себе примило пуноћу савршенства, како би и оно са њом заједно окусило део Неба на земљи. И поново живе у потпуној хармонији срећно, тијело, душа и Бог који их одозго милује и храни. Да „не живим више ја НЕГО ХРИСТОС У МЕНИ“ (ср. Гал. 2,20).

Ова скривена борба тијела и душе, земље и Неба, стално се води у свима нама. Само онај ко се определио за Небо и Небеско може да буде сигуран да ће оздравити, да ће бити жив. У супротном, умиремо логано и тијелом и душом. Само онај ко пође за гласом своје савјести и своје Душе може бити сигуран да му је домовина на Небу, да тамо је наш једини прави Родитељ који нам Вјечност нуди. У супротном, тијело ће душу одвући под земљу, на дно вјечне таме. Јер свако тежи своме. Тијело земљи из које је узето, душа Небу са ког је сишла. Али кад Христос дође у Небеској слави, тада ће душа тијелу своме да се јави.

Ето драга браћо и сестре моје, шта нам се спрема. Свак је ковач своје среће. А начин како да оздравимо кроз ових пар редова сви можемо наћи. Ето разлога зашто је неопходно да постимо, „и да душу гостимо“, да се Богу молимо, и на крају да се причешћујемо Светим Тијелом и Крвљу Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа, и будемо са њим једно. Сви смо једно у Христу Исусу... И срећан је и вјечан онај човјек који буде овако дјелао и пут Христов следио.. Увјек ће живјети срећно, складно, са собом, са природом која га окружује и са Богом који га чува и храни. Јер Бог све створи из љубави према човјеку. *Човјек је резултат љубави Божије.*

М. Р.

Са чиме се може упоредити живот свештеномученика Илариона? Прво, што долази на ум је летење блиставе, заслепљујуће звјезде на поноћном небу. Поноћ је била на часовнику епохе: започела је црна година гоњења Цркве. „Изван Цркве нема спасења“ - ријечи су самога Илариона; тачне како некада, тако и сада. Поново вријеме одвија зрна од плеве; наш вијек неумољиво својом страшном руком раздваја јагањце небесне - на десну, а јариће - на ливу страну. И нема међу њима средине. Треће није дато. Тада, у проклете дане за Русију, чинило се да се вријеме сурвало са својих звјезданих осовина и зупчаника и

пропало у провалију, повлачећи по своме путу све и свакога. Клипови локомотиве историје су се растроили. Очајање је побједило многе и скривајући се дуго за вријеме мучних година и предходећи пропасти, одједном је постало видљиво, преплављујући тргове, станице и фронтове. Масе су се избезумиле. Брат је против брата ратовао, по улицама градова лила се Руска крв, а у кафанама су пијане дјевојке играле „канкан“ уз раштизоване клавире. Све је изгубило вриједност, а однекуд из асирских пустиња пузила је уништавајући милионе душа, црвена заслепљујућа магла. А са ликова Богородичиних у храмовима текле су крваве сузе. И тада, као да се из библијске епохе Пророка појавио Иларион на Московској калдрми разрованој смутним предреволуционарним временом. Висок, стасит, надахнутог ума, будући архипастир Иларион био је рођен да свијетли

међу људима. И сва дарове своје - љепоту, снагу, и витешку храброст - он је без колебања ставио у подножје Престола Цара Небеског, поставши монах. Послије кобних промјена у руској историској судбини, Иларион је снажном, пророчком рјечју иступио на Помесном Сабору, штитећи патријаршество у Русији. То му нису опростили. Но прије свега другога, архиепископу Илариону нису могли да опросте ону пламену, изворну православну вјеру помоћу које се он борио са многим непријатељима рода људског, који су покушали да посију унутар Апостолске Цркве јереси и расколе. Бољшевичка диктатура била је великим искушењем за сваког православног човјека - но то је била сила историјска и спољашња; много су били опаснији и лукавији лажни пастири вукови у овчијој кожи, апологети раскола и обновљеништва, који су намјеравали да финим отровом јереси разједу Цркву изнутра. У право се њима смјело супроставио архиепископ Иларион блиставо их разобличавајући у својим иступањима.

Он је био љубимац народа, рођени пастир и надахнути проповједник Иларион је био безкомпромисан према непријатељима Христовима. Најближи саподвижник Светога патријарха Тихона, он је био одређен за настојатеља Сретенског манастира. То је било последње архипастирско послушање владике Илариона. Он је био ухапшен и упућен на Соловке. И ту је, на хладном мору, дух свештеномученика Илариона просијао необичном снагом и чистотом. На последњој фотографији скоро да је приметан анђелски лик светог Илариона чије очи зраче свијетлошћу и небесном љубављу. Он је био јеванђелски прост и прозорљив у то вријеме и када је забацивао рибарске мреже и када је служио последње Пасхално јутрење у старој гробљанској цркви. Умро је од тифуса у „пролазној“ тамници (на Соловкима) града који је већ био преименован у Лењинград. Последње његове ријечи биле су: „Како је добро! Сада смо далеко ...“ И вријеме је раскинуло своје узе; привремени свијет је устукнуо пред вјечним животом. Такав је био и пут архиепископа Илариона, причисленог Црквом лику свештеномученика. Шта може бити боље од таквога живота и такве смрти?

са руског превео:
Небојша Ђосовић

СТАРА СРПСКА КУЋА

Живот рад и обичаји у старој српској кући темеље се на основу православно хришћанске етике. Како нас учи јеванђељска наука, почетак и основ друштвеног живота је у породици а њен пак основ лежи у браку. Брак је Богом благословена веза између мужа и жене, и на самом почетку он је био не само природни него и морални однос супружника. Бог је благословио брак још у рају, а Исус Христос, изједначио мужа и жену у правима, подигао је брак на степен тајне и упоредио га са својим односом према Цркви. Брак је само онда благословен кад га Црква освети и благослови, а ова опет благосиља брак само онда када је он природан и законит, и закључен драговољно, из љубави, а не принудан или под моралом. Неприродан је брак кад врло стар човјек узме младу жену, и обратно, а незаконит када су супружници у сродству, кад су душевно болесни итд... Ванбрачан живот противан је божанским и људским законима. У Старом Завјету се каже: „Не чини прељубе“ (седма заповјест). Хришћански супружници су дужни да се искрено поштују и воле, јер су они по Светом Писму не два него једно тијело, а о тијелу се вели да га нико не мрзи, него да га храни и грије као Господ Цркву. Супружници су дужни да буду вјерни једно другом до смрти. Супружници треба да се старају да њихова породица буде домаћа црква, како апостол Павле вели (Рм. 16,4). Муж је глава и господар жени, али он треба са женом љубазно да поступа као са својим другом и помоћником, а не као са својим робом. Жена је дужна да буде блага и кротка нарави, а не злом набусита, да опомиње моли и савјетује, а не опорозаповједа. У Светом Писму пише: „Како што Црква слуша Христа, тако и жене треба да слушају своје мужеве у

свему“ (Еф. 5,24). Накит жене нека не буде спољашњи у плетењу косе, златним украсима, или у одећи него сакривен у срцу човјека - накит који не пропада и који се састоји у кротком и тихом духу, што је пред Богом много цијењено (Петар 3,4). Родитељи по својој природи воле своју дјецу, јер су они тијело њихово и крв њихова. Сем тог природног осјећања још је човјечанска и морална дужност њихова да одгоје и васпитавају оне које су родили. Основ свега

васпитања је религијско-морално васпитање које се састоји у томе да се код дјеце укорјене религијско-морална осјећања и склоности, да се створи развијена савјест. Дјецу сама природа њихова гони да поштују, воле и слушају своје родитеље који су им дали живот. Поштовање родитеља исказује се у понизности дјеце према њима, у уљудном и учтивом говору и опхођењу и уопште у добром владању према њима. Љубав своју према родитељима дјеца исказују: ако им буду од срца одана. Послушност своју исказују дјеца према родитељима: ако њихове наредбе и заповјести слушају...

— *Михаило Кузмановић*
Вишеград

О ВЕЧНОСТИ ЗАГРОБНИХ МУКА

Још у детињству од многих људи оба пола и разног узраста морао сам да слушам јадиковање, чак и роптање, због тога што ће привремени људски греси на земљи да се кажњавају вечним мукама. Свима познати филозоф В.С. Соловјев усудио се да искаже своје мишљење у вези поминутог питања, када је изјавио: „вечне муке“ - ах тај гнусни хришћански догмат...“. И наравно, када су од њега затражили да објасни то своје јавно богохулство, он је изјавио, да је кобајаги рекао „не гнусан“ већ „жалостан“ (на руском се римује гнусни и грустни (жалосни) - прим. прев.). Тада сам још као дечак ово његово објашњење прихватио чистог срца, али касније убедио сам се у неискреност овог аутора, а самим тим и у ово његово порицање, и почео сам да сумњам у горе наведене деманте и у тој сумњи још увек се налазим.

Читањем или слушањем приче о богаташу и Лазару већина хришћана усваја жалостно расположење. Ради објашњења ове приче почећу да полако излажем моје мисли. Богаташ у овој причи није био нека безнадежна протува него је само лакомислено проћердао свој живот. Затим, и после његове смрти остало је много чега доброг у његовој души: он није окорели богохулник него само грешник, - грешник који је призивао правичност Божије казне; и не само то, него је он сачувао састрадање и сажалење према својој браћи која су остала на земљи, и он моли Авраама да им са онога света пошаље проповеднике покајања. А нешто што је најтрагичније у у овој причи то су речи Авраама: „А преко свега тога постављена је велика провалија између нас и вас, да не могу да пређу они који желе одавде к вама, нити да пређу

к нама они оданде“ (Лк. 16,26). Упитајмо се, о чему овде ове речи говоре? О томе ли, шта је било, сада јесте, или ће да у будућности буде, или само о томе шта је било до Христа? Сигурно је да је реч само о последњем; јер нас Свето Писмо уверава у једно, да је ту провалију Неко прешао: Неко - коме су „додуше тело убили, али је духом оживљен; Њим је сишао и проповедао духовима који су били у тамници, који су некада били непослушни, када је Божија стрпљивост чекала у Нојево време“ (1 Петр. 3,18-20). Па наравно да је у броју поверовавших у проповед и спасених био и тај богаташ који није изгубио добра осећања. Онда коме је Христос лично Својим устима рекао да пођу у огањ вечни, „где ће бити плач и шкргут зуба“? Ево и одговора: речено је огорченим и непокајаним грешницима за које је Спаситељ на другом месту рекао: „да нисам дошао и да им нисам рекао, не би имали греха; овако немају изговора за свој грех“, и даље: „сада су пак гледали и мрзели мене и мог Оца“ (Јн. 15,22-24).

Да би показали правилност овог мог размишљања погледајмо шта се подразумева у овим речима „плач и шкргут зуба“ и „огањ вечни“. Плач је израз страдања и жалости, али бива и плач беспомоћне злобе којем се предавала она зла госпођа у „Плодовима просвећења“ Лава Толстоја. Нема сумње да баш такво значење има шкргут зуба на свим местима Светога Писма, како Новог, тако и Старог Завета. Када је првомученик Стефан у свом духовном усхићењу проповедао Христа, са тим и облиचाвао Његове убице, то су „сви који су седели у Синедриону видели његово лице као лице анђела“ (Дап. 16,15), а они када ово чуше „разјарише се врло у срцима својима, и шкргутаху зубима на њега“ (Дап. 7,54). У причи позванима на свадбу царевог сина, не говори се о казни него само о изгна-

њу непозваног госта и крајњу таму, нашта је још додато: „онде ће бити плач и шкргут зуба“ (Мт. 22,13). Исти израз употребио је Господ, када је рекао, да ће нечисти јудеји видети на ономе свету обраћене народе који ће да седе са Авраамом, Исааком и Јаковом, а себе ће избацити ван: „где ће бити плач и шкргут зуба“. У Старом Завету Праведник је говорио Богу, да неваљали којима се он обраћао као браћи, да су му се ру-

гали, где каже: „са лицемерним осмехом шкргутаху на мене својим зубима“ (Пс. 34,16). А имамо и не тако ретке примере из нашег свакодневног живота, рецимо када злочинац, атакујући на своју жртву, будући везан, и тако осећајући своју немоћ шкргуће својим зубима и пени. Дакле, овако шкргутање зуба као израз беспомоћне злобе јавља се својством непокајаних грешника, када се ослободе тела и виде Христа у слави Његовој, и сав Небески свет како слави Његову победу, а за њих у исто време толико омрзнутог.

Али питамо се, зашто ће муке те беспомоћне злобе бити вечне? Ево одмах и одговарамо: завршиле би се оне саме по себи са ослобађањем боготорачких душа од те мржње. Међутим, да ли је могуће такво помирење душе са нечим што је њој одувек

било мрско; и када је већ једном заувек остала са својом мржњом, чак и после тога, када је чула све Христове призиве, и видела Његов последњи суд и славу Анђела и Светих. Овде на земљи, наша осећања се мењају на добру или лошу страну добијајући нове утиске и спознаје, а када се сваки опит личног и светског живота исцрпи до краја, и озлојеђеност душе не размекша, да ли је тада уопште потребна унутрашња промена? Наравно да није!

А шта се говори за вечни огањ? Шта је или какав је тај вечни пламен? Одговоримо из књиге пророка Исаије са истим тим његовим питањем: „ко ће из нас остати код огња који прожиди, ко ће из нас опстати при вечном пламену - Тај, Ко ходи у правди и говори што је право; Ко мрзи корист“ (Ис. 33,14-15) и т.д. Савршено је јасно, да се под вечним пламеном разуме Божије присуство или чак сам Господ Бог. За једне Он ће бити извор насладе, а за друге, само созерцавање Његовог Бића - извор мука. Нешто слично може се прочитати и код Апостола Павла (1 Кор. 3,12-15).

Због чега основно богословље назива Ад удаљеним местом од Бога? Ево одговора: ово треба да се разуме као морално удаљавање, а не физичко, јер Апокалипсис нама сведочи, да ко се открије да је непријатељ Божији, тај ће „бити мучен у огњу и у сумпору пред светим Анђелима и пред Јагњетом, и дим мучења његовог уздизаће се у векове векова“ (Ап. 14,10-11).

У самом закључку да кажемо да вечне муке нису казна Божија или некаква Његова освета, него, добровољно њихово расположење и добровољно њихово стање.

*Мийројолић
Анђоније*

МИШЉЕЊЕ СТРАНАЦА О НАМА

О Србији и српском народу

Стојећи свакога уторника молитвено и са дубоким поштовањем пред моштима српских светитеља у Саборној цркви у Београду, гледајући на њих, као кроз огледало, гледамо и видимо сву нашу хиљадугодишњу историју и сва она величанствена и трагична збивања, којима је она, као ретко која друга нација, била испуњена. Насељени на раскрсници путева политичких интереса Истока и Запада; истурени на удару тих сталних сукоба и сусрета, српски је народ, на тај начин, постао мост, који је морао, по сили географског положаја, а и укрштених политичких интереса, вековима да трпи, а често и сам учествује у тим збивањима. Та дуга, више голготска него ли преображенска и васкрсна епопеја, нанела је српском народу прекомерна страдања, људска и материјална. Но, рецимо то са поносом и моралним задовољством, само је српски народ, и ниједан други у свету, могао издржати и усправно истрајати и одржати се до данашњег дана. Ово није празно самохвалисање и претеривање у оценама српскога менталитета, српске психе и српскога образа. Наша страдања, до мучеништва, историја то потврђује, и оцена страних научника, психолога, карактеролога, историчара и археолога, при сваком загледању у нашу историју, а нарочито у величанствене задужбине наше, пуна је дивљења и највећих похвала. Овога пута наш задатак је у томе да непристрасно, без грандоманије и шовинизма, региструјемо само нека од тих искрених и пуних дивљења изјава о нама, тј. о нама, синовима и кћерима ових српских светитеља наших, који мирно и спокојно, као стварност и опипљивост почивају у овој српској катедри.

Срби су се населили на Балканско Полуострво половином VI века са Карпата, из земље Бојке, тј. из земље ратоборних и слободарских народа. По Плинију, страном историчару, за Србе се знало још у I веку по Христу, и да се цео један део солунске области назвао српским. Чешки филолог Шафарик мисли да име Србин значи народ, људи, и да је морало бити једно од оних имена, којима су се словенска племена, у најраније доба, међусобно звала. Другим речима, српско име је у почетку било заједничко име за све Словене, и да су се најпре звали само Срби. Грчки историчар Херодот вели, да Словени сами тврде, да воде своје порекло од Срба. Минхенски рукопис то исто потврђује. Стародревни Дечански летописац, пишући о словенској азбуци, вели: „Ва лето 863. написаше се словенска слова, попросто „Србска“ - светим Ђирилом филозофом Солунцем“. Још су стари византијски историчари писали о нама: „Срби не трпе страног владара. Срби воле слободу. Главна одлика њихова је породичан живот, чист као бистри потоци високих планина, а узвишен и искрен као молитве, које мајке упућу-

ју Богу за своју децу. Самопрегоревање и љубав превелика према слободи и независности личној и општенационалној, развијени су до те мере, да често прелазе у неку врсту фанатизма. Иако веома религиозан у својој души, српски народ, у погледу исповедања религије и вршења црквених обреда, спада међу најслободомније у свету“. (Ђ. Јеленић: Нова Србија и Југославија).

„Срби су природни, прости, правични као деца у њиховим правичностима и честитостима. Србин је племенит до погрешке, љубазан са својим суседима, па чак и са својим непријатељима, тако да има нешто задивљујуће, чак до скромности, код тих српских војника“. (Балкан јус, 1914 г.). Немац Карло Новак у своме чланку: „Психологија повлачења“, писао је: „Мало војника тукло се онако, како се тукао српски војник. Он је умирао тамо где му је наређивано да се држи“ (Келнише Џајтунг 1918). „Остаће загонетка како су остаци српске војске, који су се спасли испред Макензена, могли икада доћи да постану опет способни за борбу. Тиме је дат доказ, да српски војник спада у најжилавије ратнике, које је видео светски пожар“. (Ноје фраје Пресе, 1915 г.). „Војска мале Краљевине Србије, представљала је у почетку рата нешто најбоље што је икада једна мала и културно у многоме назадна држава створила на војничком пољу. Одлично организована, сјајно и најмодерније наоружана, озбиљно и темељно обучена, са великим и скорашњим ратним искуством једноставна и одушевљена за

народну идеју Велике Србије; храбра до пожртвовања и пуна поуздања у победу, таква је српска убојна сила ушла у рат. Она се борила са беспримерним пожртвовањем и силном упорношћу, па чак и при пропадању окитила славом своје заставе. Српски војник био је достојан противник и српска се војска у повољним приликама могла често пута показати и надмоћна. Правичност, чак и према иначе мрском непријатељу, захтева да се то призна јавно и утврди“ (Теглише Рундшау, 6. децембра 1917 године).

Енглескиња Госпођа Стобарт, која је провела међу Србима за време I светског рата више месеци, овако говори о нама: „Српски је народ претрпео толико неправде и с толиком величином душе, колико је ретко који народ то показао“! Флора Сандес, рез. српски официр, такође Енглескиња и учесник и борац међу српским војницима у I светском рату, овако вели о српском народу: „У моме животу нисам познала у свету искренијег и лепшег другарства од српскога народа“. Леди Пеџет, у своме извештају Енглеском комитету за помоћ Србији, овако пише о нама 1916. године: „Може бити да је рано да процењујемо какво ће место Србија имати у будућности. За сада је далеко крај и свршетак. Србија има права да поврати све што је изгубила. Патње које она преживљује превазишле су сву величину, коју је у ратовима извојевала, хероизам којим се издвајала. Поред Срба сам била шест година, али могу рећи да сам их тек сад упознала (1916., маја). Посматрала сам њихово самопрегорење и отпорност кроз сва искушења која су их снашла, али нисам наслућивала тајанствену силу срца српског сељака-војника; мучеништво његовога тела сећаће ме на душу која увек ријумфално ликује. Ни смрт, ни мучеништво, ни разочарење у савезнике, који на време не дођоше преко Солуна, не беху у стању да скрхају онај непоколебиви хероизам у души српскога војника. У повлачењу остало је сто педесет хиљада мученика Срба само у Албанији. Колона сломљених хероја корачала је из пораз у пораз, но њен војник не прима поразе, уздиже се изнад бола, не жали се, трпељив је. Као борац, коме нема равна, он верује и пева, зато поштујем и дивим се српском војнику. Многе земље могу имати добре војнике, али сумњам да се могу похвалити борцем, који би ратовао задовољан једним хлебом недељно! Савезници и сами увиђају, да је таквом народу суђе, да на Балкану игра већу улогу, но што је имао у прошлости“. (Леди Пеџет је била супруга амбасадора Енглеске у Србији од 1910. до 1919. године).

Лорд Асквит, председник Енглеске владе, у енглеском парламенту 24. фебруара 1916. године вели: „Хоћу да помогнем Србији, да у пуној мери поврати оно што је изгубила и много више но што је жртвовала.“

Госпођа Елодија Лопон, енглескиња, 1872. године у својој књизи „Модерна историја Србије“ пише, да је огроман утицај Србије, који она има на све сународнике Отоманске империје. Језик, вера, националне традиције, као непобитни фактори, уједињују српство. Кнежевина Србија је једина источна држава, чије финансије цветају, и поред расхода за народну просвету и народну војску. Србија је једина држава, која још нема никаквог терета ни државног дуга. Свако ко се интересује за решавање источног питања оправдано је наклоњен Србији“.

Шкотланђанка др Елза Инглис, највећи српски добротвор за време I светског рата, која је организовала болницу о свом трошку, са свима уређајима, лекарима и сестрама, одлазећи по други пут у Србију, да јој притекне у помоћ у времену када је беснео пегави тифус и колера, од чега је умрло, поред безброј војника, и 125 лекара, од укупно 425, колико их је тада Србија имала, опраштајући се са Леди Балфур, каже: „Идем да се посветим својој српској браћи“. А њен парох, опраштајући се са њом у Единбургу, завршава речима: „Господ је позвао свога слугу; ова ретка и неуморна самаријанка др Елзе Инглис, остаће бесмртна -вечита веза између Шкотске и Србије.“ Универзитетски образована жена Мис Вилсон, студира са побожношћу и узбуђењем српску историју и српске писце, па о Србима пише: „Замислимо да разбојем, удубљено у свој посао, певушећи коју своју стару народну песму, српске сељанке у избеглштву на Корзици и у Бокоњану, изгледају ми као Пенелопе -бајке из Хомерове Одисеје.“

Нужно је овде истаћи да је за време I светског рата погинуло или помрло у служби неговања српских војника четрдесет жена, Енглескиња и Шкотланђанки.

Енглеz Едвард Фрисан за Србе каже: „Срби нису освајачи, они су шампиони Запада против агресије Истока. Штитићи интересе своје штитили су интересе запада, борели се противу Турака, Византије и других освајача и нападача на Балкану. Јер се ни једно османлијско коплје није дотакло западног борца, док се најпре није дубоко зарило у храбре груди Српског ратника.“

Члан Доњег дома, Маршал, на банкету који му је приредило Председништво Југословенске владе у Београду 1952. године, рекао је: „Користим ову прилику да српском народу пренесем поруку једног мог пријатеља, који је био учесник на Солунском фронту, и видећи како се одушевљено и херојски боре српски војници, рекао је: „Од тога момента реч Србин, постала је за мене и моје војнике синоним за реч храброст, и као таква остала је и до данас.“ Велика поборница српског народа госпођа Карингтон Вајлд, основала је српски Рељеф фонд, као и Леди Каудри. Обилно су помагале српске избеглице и слале преко Црвеног крста помоћ Србији. У Лондону, поред небројених предавања о Србији и Србима, образовале су Комитет Косовског

дана, који је растурио осамдесет пет хиљада примерака списа о Косовској трагедији и тридесет хиљада листића са сликом цара мученика Лазара. А на Видовдан, обраћајући се Богу молитвама у својим храмовима, изговарале су следеће речи: „Свемоћни и вечни Боже, чијом вољом постоје сва земаљска краљевства, води и заштити Твоје слуге: Петра Краља Србије, Александра, Принца Регента и Николу, Краља Црне Горе. Умудри њихове саветнике; охрабри им војске да, вођени Твојом праведном Десницом, извојују победу над непријатељима“.

Песма госпоње Клод Асџу, посвећена Косовском боју, у завршном стиху, препевана од Милутина Бојића, гласи:

*„Здраво сјне. Ту је зора, досјна искушења,
И досјна мрака. Песму њројојине Васкрсења.
Са вама ми смо. Ево, нек се мач крвљу куја,
У сину Карађорђа-Краљевић Марко сјиуја.
Кад краља, оца вашега, зенице ваше виде,
Сагњиће главе смерно, јо сам Цар Лазар иде.
И живећеће вечно, да век сјолећу збори,
За земљу и за Краља како се Србин бори.
Повраићећеће Земљу, шјо шешке илаче ране,
Процаће, на Косово кад ваша нога сјане.“*

Виљем Дентон који је о нашој земљи писао у више махова, и свечано се залагао за решење питања хришћана под Турцима, у књизи „Срби и Србија“, штампаној у Лондону 1862. године, овако пише: „Ко је добро упознат с народом који живи на јужној обали Дунава, мора у њему видети све елементе који сачињавају природну величину. Нико не мо-

же путовати кроз крајеве у којима живе Срби, а да не осећа поштовање и дивљење за народ, чије врлине нису уништили векови ропства, и да не буде уверен да такав народ чека сјајна будућност“.

Харолд Темперли, професор модерне историје на универзитету у Кембриџу, походио је Србију седамнаест пута и узимао врло видна учешћа у многим важним догађајима.

Знао је наш језик, народ, душу нашег човека. Односио се према нама са дубоком симпатијом. У својој историји о Србији, штампаној у Лондону 1917. године, каже: „Ако нас историја Србије чему учи, учи нас да су њене силе духовне биле јаче од материјалних. Ако се икад оствари Југословенска федерација, оствариће се, хвала буди Србији. Нема расе која је показала херојскију жудњу за слободом, нити је постигла с мање помоћи од других а са више сопствених жртава. Подвизи Срба у устанку од 1804. године тако су значајни да их једва прецењује и сама легенда. Шака раје диже се нагло, туче турску војску, опседа градове, и својом храброшћу извојује независност. Нема примера да је ма која друга мала сила на Балкану урадила нешто слично без веће помоћи великих сила. Оно што Грчка дугује Канингу, Румунија Лују Наполеону, Бугарска руском цару Александру, то малена Србија и Црна Гора дугују самима себи. Нема народа једнодушнијег, уједињенијег, националнијег, кад се једном загреје за једну ствар и кад му се машта загреје. Тиме се објашњава не само како је Србија извојевала у прошлости својим рукама своју слободу, већ и њени скорашњи успеси у балканском и I светском рату. Српски је народ на страницама светске историје досљедно себе обележио и потврдио у својој вековној борби са непријатељима, храброст и отпорност какву не пружа историја ниједног народа у свету“.

Темперли је умро изразивши жељу, да му се пепео распе по Србији.

Један енглески државник и познавалац балканских народа, рекао је једном свом пријатељу Србину (Е. Н.): „Ви Срби имате што нико други нема. Ви имате најснажније идеје за духовно и национално васпитање и одржавање вашег народа; а то су дух вашег Светог Саве и Косовска трагедија. То двоје чувајте, тиме храните ваш народ, и тиме васпитавајте ваше нараштаје и никога се и ничега не бојте“.

На Светосавској прослави у Паризу руски начелник Менчиков, 1916. године, рекао је: „Мајка Русија неће ставити мач у корице док не врати слободу најмлађем детету, али зато и најмилијем детету словенске породице, Србији“.

(Наставиће се)

*Душан Он. Пойовић
ђројојереј*

СВЕТИ ОЦИ О ИСКУШЕЊУ

Св. Кирил Јерусалимски:

„И не уведи нас у искушење“, Господе. Да ли нас Господ овим учи да се молимо да уопште не будемо кушани? Не, јер речено је: „Сваку радост имајте, браћо моја када бивате кушани“ (Јак. 1,2). Пасти у искушење може да значи и утопити се у искушењу. Јер је искушење слично некој реци, преко које је тешко прећи. Зато неки, не утопивши се у реци искушења, препливају исту као искусни пливачи, не предајући јој се. А други нису такви, већ улазе у реку искушења и утопе се.

Као, на пример, Јуда, који је упао у искушење среброљубља, и није препливао пучину (тог искушења), већ се удавио и телесно и духовно. Петар је, пак, упао у искушење одрицања од Христа, али упавши у њега није се удавио у њему, већ је храбро препливао пучину и избавио се од искушења. Ево како други човек (псалмопевац Давид) који је дошао до савршенства Светих благодари за избављење од искушења: „Ти си вас окушао Боже, претопио си нас, као сребро што се претапа. Увео си нас у мрежу, метнуо си бреме на леђа наша. Дао си нас у јарам човеку, уђосмо у огањ и у воду; али си нас извео у одмор“ (Пс. 66,10-12). Видиш ли са каквом смелошћу говоре они који су победили искушења и који нису посустали. Речено је: „Извео си нас у одмор“. Ући у душевни мир (одмор) значи избавити се од искушења.

Св. Григорије Ниски:

„Не уведи нас у искушење“. Колика је, браћо, сила у тим речима? Господ различито и са више имена именује лукавога (непријатеља нашег), као што су: Ђаво (Мт. 13,39), Велзевул (Мт. 10,25), Мамон (Мт. 6,24), кнез света (Јн. 14,30), човекоубица (Јн. 8,44), лукави, отац лажи (Јн. 8,44), и другим сличним именима. Можда је једно од најјаснијих његових имена искушење. Ову нашу претпоставку потврђује само устројство Молитве Господње, јер Господ после речи: „не уведи нас у искушење“, до-

даје мољење за избављење од лукавога, чиме означава једну исту ствар. Онај ко не улази у искушење (напаст), тај је самим тим ван власти лукавога; а ко је у искушењу (напаст), тај је у власти лукавога; следи, дакле, да су искушење (напаст) и лукави једно исто. Чему нас учи ово мољење Молитве Господње? Учи нас да будемо слободни од онога што видимо да је овај свет, а о коме је речено: „Свет сав у злу лежи“ (1 Јн. 5,19). Ко хоће да буде изван домаћаја лукавога, који нас подстиче на искушења, тај мора у потпуности да се искључи из световног живота. Јер, искушење се не може дотаћи душе ако непријатељ (лукави), поставивши на зловну удицу своју световне прелести као мамац, не стави те прелести пред наше очи да би у нама побудио жељу за искушењем. Ова мисао ће нам бити много јаснија ако је поткрепимо примерима.

Море често бива страшно када се узбурка, али не за оне који живе далеко од њега. Огањ је погубан, али само за материју која гори. Рат је ужасан, али само за оне који ступе у рат. Ко жели да избегне невоље рата, тај се моли да не дође до потребе да и он ратује. Ко се боји ватре, моли се да не буде у њој. Ко се плаши мора, тај се моли да му не устреба да плови морима. Тако и онај ко се боји заразе лукавога нека се моли да не буде на мети лукавоме (тј. да не постане роб световне сујете и страсти). Пошто „свет лежи у злу“ у световним делима су скривени поводи за искушења; дакле, онај који се моли да не падне у искушење, не треба ништа друго да моли до да не буде заведен свјетовним прелестима. Јер ко то избегне, тај ће избећи вражји мамац; његову прикривену удицу неће загристи, неће је прогутати и тако неће пасти у власт лукавога.

Св. Јован Златоуст:

„И не уведи нас у искушење“. Овде Спаситељ очигледно указује на нашу ништавност и осуђује гордост, и учи нас да не одустајемо од подвига

и да својевољно никуда не журимо: јер ће тиме за нас и победа бити блиставија и за ђавола пораз тежи. Али, ако смо већ увучени у борбу, дужни смо да се држимо смело; а ако за борбу нема повода, дужни смо да будемо спокојни и да очекујемо време подвига да бисмо показали одсуство славољубивости у себи и своју храброст.

Исти овај Светитељ:

„Не уведи нас у искушење“. Нечастиви нам причињава многе невоље, као и људи, или очигледним наношењем зла или зломислијем. Понекад и тело погубно делује на душу; а понекад, због различитих болести, наноси нам невољу и страдања. Пошто разне и многобројне невоље насрћу на нас са свих страна ми треба да се да молимо Богу да нам да избављење од њих. Јер кад Бог заповеди престаје свака мука, бура се стишава и постиђени лукави се удаљује; као што је, некада, оставивши људе, он прешао у свиње, не осмеливши се, чак, ни то да уради без наредбе (Мт. 8,31). Ако нема власти, чак, ни над свињама, како онда може овладати људима које Бог чува?

Св. Касијан:

Овде се поставља значајно питање! Ако се молимо, да не паднемо у искушење, како онда можемо доказати добродетел своје постојаности и одлучности која се тражи у Св. Писму? „Блажен је човек који претрпи искушење“ (Јак. 1,12). Дакле, речи Молиштва: „не уведи нас у искушење“, значе: не допусти нам да будемо побеђени у искушењу. Јов је кушан, али не уведен у искушење, јер: „не рече безумља за Бога“ (Јов 1,22), и не упрља уста богохуљењем, што је од њега захтевао кушач. Искушавани су били Авраам и Јосиф, али ни један од њих није био уведен у искушење, јер ниједан не испуни захтјеве кушача (ђавола).

Св. Максим Исповједник:

... Везујући ово мољење са претходним, учимо да онај ко из душе не опрости дужницима и чије срце није

чисто пред Богом од сваког незадовољства према брату своме и које не сија светлошћу помирења са ближњима, тај се лишава Божије благодати и предаје се искушењима лукавога, а да би очистио своје грехе мора научити да буде благонаклон према другима. Искушење је закон греха који је био припремљен (од лукавог) првом човјеку, а лукави је ђаво који је увео првог човјека у грехопад, тако што га је саблазнио и увукао у грех, кушајући га оним што му је Бог забранио, и човјек је тако нарушио Божију заповест. Плод свега тога је био губљење бесмртности. Искушењем се назива и увлачење душе воље у страсти телесне; а лукавим се назива стварни узрок који побуђује ту људску тежњу к страстима телесним. Од тога, пак, праведни Судија не изабавља никога осим онога који опрашта дужницима својим, а ко не опрашта залуду се моли за опроштај грехова својих. Бог оставља таквога немилосрдног и непомирљивог човека и он бива побеђен од лукавога...

Човек треба да зна потребе своје природе тј. да постоји закон природе људске на једној и тирјанство страсти на другој страни. Тирјанство страсти доводи до самовољног удаљавања од људске природе. Овај први (закон природе) задовољава природне људске потребе, а други (закон тирјанства страсти) изопачује људску природу, која је првобитно створена као чиста и непорочна. Закон природе људске је такав да дејством ума људског чува наше биће... и када узносимо Молитву Господњу, она бива услишена и Бог нам уместо једне дарује две благодати: опроштај грехова прошлих и изабављење од грехова будућих, не допуштајући нам да паднемо у искушење, нити лукаво ме да нас пороби, јер опраштамо дугове ближњима нашим.

Дакле ако желимо да се избавимо од лукавога и да не паднемо у искушење, уздајмо се у Бога и опраштајмо дугове дужницима нашим јер: „Ако ли не опростите људима сакрешења њихова, ни Отац ваш неће опростити вама сакрешења ваших“ (Мт. 6,15); (чинимо тако) да би нам не само били опроштени грехови наши, већ и да би-

смо победили закон греха, не падајући у искушење и побеђујући родитеља греха лукавога, молећи се за изабављење под руководством Христа Господа, Који је победио свет, и Који нас је наоружао заповестима Својим, научивши нас да одбацимо страсти и да незасито стремимо Њему као Хљебу Живота, Премудрости и Правде кроз испуњавање воље Оца Небескога Који нас је учинио саслужитељима

анђелским, који су нам објавили небеско устројство живота, благоугодно Богу. И зато (због сличности Анђелима) ми усходимо к Богу, к Оцу свјетова Који нас је учинио да будемо заједничари Божанског природе кроз причешће благодаћу Духа Светога, чиме постајемо чеда Божија и синови Божији, и облачимо се у Самог Створитеља те благодати, Сина Очевог... из Којега, кроз Којега и у Којем имамо и имаћемо живот вечни.

Нека молитва наша буде усмерена на ово тајанствено обожење да бисмо објавили каквим нас је учинило оваплоћење Једнородног Сина, и где нас је узнела моћна Десница Човекољупчева, нас који смо нижи од најнижег, нас који смо притиснути теретом грехова наших. Узљубимо још више Онога Који нам је тако премудро припремио спасење, показавши делом, да је наша молитва услишена,

показавши нам да уистину имамо Бога за Оца, а не лукавога, који посредством страсти увек покушава да тирјански влада нама и који нас уместо у живот води у смрт. Јер сваки од ова два властодршца (и Бог и непријатељ Његов ђаво) онима који им се предају дају сваки своје: Бог им даје живот вјечни, а ђаво даје смрт онима који му предају под дејством искушења.

Према Светом Писму постоје две врсте искушења: једна искушења, која условљава оно што нам је пријатно и друга, која проузрокују непријатности и болест. Прва су вољна, а друга принудна. Из њих (и једних и других) рађа се грех и нама је заповеђено да се молимо по заповести Господњој која нас учи да говоримо: „и не уведи нас у искушење“, и савјетује нам: „Бдите и молите се да не паднете у напаст“ (Мт. 26,41)... За оне који су чврсто пригвођени клинцима греха спасоносне су речи великога Ап. Јакова који позива: „Сваку радост имајте, браћо моја, када паднете у различита искушења, знајући да кушање ваше вјере гради трпљење; а трпљење нека усавршује дело, да budete савршени“ (Јак. 1,2,3). И једну и другу врсту искушења лукави зломислено осматра, и у првим (вољним) искушењима лови човјека преко привлачности и узбуђивања телесним сластима, саблажњавајући душу да одустане од богољубиве настројености; а друга (принудна) искушења користи, изазивајући помисли побуне и хуле на Творца у души човјека притиснутог невољом и бедом.

Познајући лукавство нечастивога, ми треба да се молимо (када се ради о вољном искушењу) да не отпаднемо од богољубиве настројености; а када Бог допусти да паднемо у невољно искушење треба да трпимо храбро и да (будући у невољи) призивамо Саздатеља. Нека се нико од нас не саблазни прелесним сластима лукавога; нека се у будућем животу избавимо вечних мука и да будемо причесници неизрецивих добара, која сада само делимице видимо у Христу Господу нашем, Који се слави са Оцем и Пресветим Духом.

СВЕТИ НИКОЛАЈ СРПСКИ

Преци Велимировића потичу из мјеста Загараче у Црној Гори. Бјежећи од турског зулума настављају се у Источној Босни, тачније у Осату код Сребренице. Средином друге половине 18.вијека неколико породица Велимировића досељава у ваљевски крај и настављају се на сјеверним обронцима планине Повлен у селу Лелић.

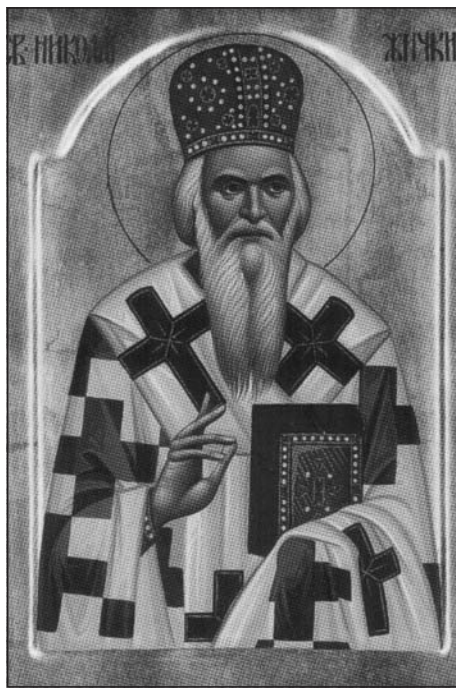
Драгомир Велимировић био је имућан и писмен сељак. Оженио се Катарином Филиповић, дјевојком из суседног села. У браку су добили деветоро дјеце. Никола (владичино световно име) био је прво дијете у родитеља. Рођен је на Туциндан 23.децембра 1880./по старом/ или 4.јануара 1881.г./по новом кал./. Осталих седморо дјеце поумирало је од разних болести а један син, Душан, погинуо је у Првом св.рату 1914.г. Катарина се много касније замонашила и добила име Екатарина.

У то вријеме, страх и трепет у цијелом Подрињу и Колубари био је хајдук Ђурђић. Он и његова дружина су убијали, крали, отимали и уцјењивали имућне људе ваљевског краја. Једног дана Драгомир Велимировић добије уцјењивачко писмо у коме му траже 100 дуката или ће му, у противном, отети и убити тек рођеног сина Николу. Драгомир одлучи да не да дукате али појача опрез како хајдуци не би отели дијете. Ипак, једног дана, док је Катарина окопавала кукуруз, а мали Никола спавао у колијевци под хладовином, привукоше се хајдуци и отеше колијевку с бебом. Кад Катарина то угледа, притрча и као разјарена лавица, устреми се на разбојника, удари му шамар, узео колијевку и побјеже. На то се збуњени разбојник насмија и рече осталим: „Пустите је. Нека носи, кад је имала храбрости да ме удари“. Ипак хајдуци нису оставили Велимировиће на миру и ови су морали дати им тражени новац. Тако је мали Никола откупљен за велико благо. Међу побожним ваљевским народом остало је сачувано предање на овај догађај и симболично тумачење да ће „дете злата вредети и да ће кроз живот бити прогањано од разбојника и непријатеља“.

Никола је крштен у манастиру Ђелије који је тада био парохиска црква села Лелић. и гдје га је мајка касније доводила

на богослужење и причешће. Иначе, манастир Ђелије име је, по предњу, добио по страшном лелеку и плачу народа којег су Турци на хиљаде побили. Наиме, патријарх Арсеније Чарнојевић, застао је ту са избјеглим народом. Турци су, сазнавши, опколили манастир и цијели крај и починили масовни покољ.

Никола је дакле, рођен и васпитаван у угледној, српској, патријархалној задрузи која је бројала више од 40-оро људи. Много година касније, сјећајући се тих дана дјетинства, он описује како су у његовој многобројној породици молили Богу. Овај запис пронађен је у његовој заоставштини:

„Ја сам рођен у једном селу, у дому од 45 чланова. Сваке суботе, кад би био обављен посао преко седмице, скупљали смо се да би се помолили Богу. Увече би мој дед, који је био глава куће, сазвао укућане на молитву. Кад је било лепо време, молили смо се напољу у дворишту. Звездано небо било нам је црквено кубе, месец права икона а мили дед свештеник. Он би изишао пред нас, дубоко се поклонио и узимао кадионицу са жеравицом и тамјаном и окадио свакога од нас. Онда

„...Христочежњивом душом његовом ми смо заљубљени у Христа, и док се робови времена и простора кољу о трошна богатства земље, наш неустрашиви борац за Вечност стоји на мртвој стражи наше душе, клечи, метанише, јеца и моли се за всјах и всја. Господе човекољубиви, омолитви ме молитвеношћу Преосвећеног оца Николаја.“

(Из његовог оца Јустина Појовића, „Молићве на језеру“)

је почела тиха молитва, прекидана само час и по час уздасима и побожним шапућањем. Крстили смо се и молили и гледајући у земљу и уздижући погледе наше пут звезда. Молитва би се завршавала дубоким поклоном и гласним амин. Када ми данас на памет пада ова молитва, ја осећам више побожности, скрушености и мирноће него што сам осећао у свим великим и раскошним црквама света у Европи и Америци.“

Крајем 19.в.у старој Србији, школовање дјеце наилазило је на оштар отпор у народу, нарочито у сеоским домаћинствима. Послови су захтјевали много радне снаге те се одлазак у школу сматрао губљењем времена. Те, 1888.г., „општински пандур“ обавјестио је задругу Велимировића да морају уписати једног ђака. Драгомир, старјешина задруге, сазвао је укућане и предложио да се упише Атанасије, син Андријин, како остали не би приговорили да он протежира свог сина. Андрија није био вољан да његово дијете иде у школу и почео је да гунђа „да је добро ићи у школу, уписао би Драгомир свог сина“ и изјасни се да Атанасија не да у школу. „Спор“ у задрузи заврши се уписом Николе у први разред основне школе, у јесен 1888.г. Школа се налазила у једном дијелу конака манастира Ђелије. Владика Николај је, касније, с великом љубављу говорио о свом првом учитељу Михајлу Ступаревићу који је четири године касније одиграо значајну улогу у наставку његовог школовања. Наиме, на-

кон завршена четири разреда Никола је требао да упише пети разред гимназије у Ваљеву. Драгомир је сматрао да је дозвољено то што његов син зна да чита и пише и саопштио му је да је „са школом свршено“. Мали Никола данима је плакао и молио мајку да разговара са оцем и осталим члановима породице јер је школу заволио свим срцем. Пред сами упис у нову школску годину, Божјим Промислом, једног дана у кућу изненада бану, у селу много поштовани, учитељ Михајло и рече Драгомиру да је Никола најбољи ђак и да би била велика штета када га не би уписали у гимназију. Драгомир рече да је он „човјек из задруге у којој има још дјеце за школовање а да он нема пара за школе у граду“. „Ако ти нећеш“, одговори учитељ, „ја ћу га школовати“. Драгомир није имао куд и уписа Николу, на његову велику радост, у јесен 1892.г. у пети разред ваљевске гимназије. У гимназији је показао велики дар за књижевност. Његови писмени радови били су права мала књижевна дјела. Након завршене гимназије, отац Драгомир, учитељ Ступаревић и Велимировића задруга одлучише да га упишу у Војну академију у Београду. Због неухрањености би одбијен на конкурс. Распитујући се даље, сазна да је расписан конкурс за упис у стару српску београдску богословију која је трајала четири године. Пријави се и би примљен и уписан у први разред школске 1898/99 г. Умјесто да постане официр земалски постаде, опет Божјим Промислом, официр небеског Цара. Професори су вољели Николу Велимировића као изузетно обдареног и смјерног младог човјека. Др. Радован Казимировић, његов школски друг, у својим сјећањима износи један догађај везан за „чика Тасу“ - професора Атанасија Поповића, који је предавао апологетику у богословији: „Чика Таса је врло живописно предавао апологетику и трудио се да на својим часовима поучи ђаке да отворено и слободно говоре. Једном је извео на катедру одличног ђака Николу Велимировића. Када је овај поновио Чика Тасино предавање и допунио га својим мислима, професор је изненађено узвикнуо:

- Овај је боље говорио од мене!

- Није, није господине! - докивали су му неки ђаци покушавајући да му се додворе.

- Е, Бога ми, јесте! А ви, немојте да будете професорске улизице!“

Професор патрологије Иларион Весић, једном приликом очаран Николајевим одговарањем, уписао му је у дневник „задебљану“ петицу рекавши: „Жив био синко, тебе је Бог нарочито обдарио“.

Никола је, за вријеме школовања у богословији, поред уджбеника и школских књига, читао и друга дјела попут Шекспира, Гетеа, Ничеа, Игоа, Маркса, Пушкина, Достојевског, Толстоја и многих других. Посебно је био запажен познава-

њем Његоша кога је још у ваљевској гимназији заволио. На школским часовима и на духовним вечерима истицао се бесједничким и књижевним даром. Многобројне генерације београдске богословије, поред великог духовника и мислиоца епископа Николаја, изродиле су изврсне свештенике и просвјетне раднике, на којима је деценијама почивала Српска Црква и просвјета.

*Одабрала
Нађа Глозовац*

Бели галебови лете над мојим плавим језером, као бели ангели над плавим небом. Нити би галебови били бели ни језери плаво, да велико сунце није отворило своје око над њима.

Мајко моја небесна, отвори Твоје око у души мојој, да видим шта је шта. Да видим, ко обитава у души мојој, и какви плодови расту у њој.

Без твога ока ја тумарам безнадежно по души својој као путник по поноћи, по поноћној безразличности. И пада, и диже се поноћни путник, и оно што срета на путу назива догађајима.

Ти си једини догађај живота мога, светило душе моје. Када дете јури мајци својој у наручја, за њега не постоје догађаји. Када невеста трчи својме женику у сретање, она не види цвеће у ливади, нити чује брујање олује, нити осећа мирис кипариса ни вољу зверова, - она види само лице женика; чује само музику са усана његових; мирише само душу његову. Када љубав љубави ходи у сусрет, ништа јој се не догађа. Време и простор измичу се с лица љубави.

Бесциљни путници и Безљубавни имају догађаје, и имају историју. Љубав нема историје, нити историја љубави.

Када се неко котрља низ гору или пуже уз гору не знајући куда иде, догађаји му се намећу као циљ његовог пута. Заиста, догађаји су циљ бесциљноме и историја беспутноме.

Зато се бесциљни и безпутни заустављају код догађаја, и препиру с догађајима. А ја се молчаљиво журим к Теби, и уз гору, и низ гору, и презрени догађаји срдито се уклањају испред мојих стопа.

Кад бих ја био камен и котрљао се низ гору, ја не бих мислио о камењу, о које се лупам но о понору на дну стрмени.

Кад бих ја био поток планински, не бих мислио о свом неравном путу но о језеру, које ме чека.

Страшан је у истини понор оних, који су заљубљени у догађаје, што их вуку наниже.

Мајко небесна, љубави моја једина, ослободи ме робовања догађајима, и учини ме својим робом.

Најбељи Дане, свани у души мојој, да видим циљ замршеног пута свога.

Сунце над сунцима, једини догађај у васиони, што привлачи срце моје, обасјај унутрашњост моју, да видим, ко се усудио обитавати у њој осим Тебе. Да искореним из ње све плодове, што сладе с поља, а срце им мирише гнилином.

(Одломак из књиже „Молићве на језеру“)

Дјечија страна

ИСУС ХРИСТОС СПАСИТЕЉ НАШ

*Исус Христос Спаситељ наш,
Њему мораш срце да даш.*

*Њега мораш много да волиш,
и сваки дан да Му се молиш.
Он је створио свећу,
а у мени је као најлепши цвет.
На крсту Он је разаети био,
а мени је то њешико било.
Васкрсао је њрећи дан,
а мени је то било ко сан.*

*Исус Христос Спаситељ наш,
Њему мораш срце да даш.*

Дарко Тојаловић

ВАСКРС

*Христос Васкрс, браћо мила
Тај поздрав и нас сјећа
Сјећа нас много љућа
Сваког гола с њрођећа.*

*Христос Васкрс браћо драга
То сам много љућа чуо
Ал Христос је вјерује ми
Само једном Васкрснуо.*

*Васкрснуо кад Му љаћње
Провришише љуну мјеру
Ал нису му љољале
Силну љубав, наду, вјеру.*

*Христос нам је Васкрснуо
Јер је инак Божји љави
Па се оће искушењу
Које хуједе да га дави.*

*Јер са љравца није скрећо
Јер је свој земаљски љозив знао
Васкрснуо јер се никад
Није собом уздизао.*

*Христос Васкрс! - сваком оном
Ко у љаћњи јошће сћење
Христос Васкрс срјском роду
Нек заслужи Васкрсење.*

*В. Шућур
Вишеград*

РАДОСТ БОЖИЋА

Зима се полако ушетала у наше крајеве. Сви се радујемо сњажним пахулицама и радостима празника који долази. Он представља породична окупљања, срећу и дружење са најближима.

Најрадоснији празник Христовог рођења прославља свака хришћанска породица. Христос је свјетлост душа. Рођење Исуса Христа је свечани тренутак у свјетској историји. Свјетлост витлејемске пећине, радост Богомајке и пјесма анђела озарили су цијелу земљу. И од тог првог Божића до данас у срећним и тешким моментима своје историје човјечанство је увјек једнако свечано и радосно прослављало овај благодан.

Код нас се Божић прославља у духу породице и породичног окупљања. Одлази се у цркву на Божићна

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

богослужења, да се помоли Богу за радост и благостање. Послије богослужења сви вјерници се враћају својим домовима и настављају да проводе божићне обичаје. Долазак полазника и ломљење чеснице незаборавни су у сваком дому, као и свечана трпеза. На сваком кораку се чује весели поздрав нашег најдражег празника ријечима: „Мир Божији, Христос се роди - Ваистину се роди!“ У нашој цркви, у нашим домовима, школама, и на улицама одјекују Божићне пјесме.

Православну вјеру треба чувати у свом срцу и жијети њоме.

Нека је сваки Божић опомена да је вјера изнад свега свјетлост која зрачи.

Слава Богу на небесима, а мир Божији на земљи и радост међу људима.

*Драгана Шобић
о. ш. Соколац*

БОЖИЋ

*Након шћо сћићне
Празник Оћца,
Долази и ћај
Радосни дан.*

*Кућа је ћуна,
Чисћа и нова
Кад у њу
Дође Полазник.*

*Уће у кућу
Молићу чийа
И онда ћолако
Зайали свијећу.*

*Трїеза ћуна,
Лијейа, шарена,
У кући осјећам
Присућну срећу.*

*Та нам је срећа
Наше сїасење
Ми слави́мо данас
Христїово рођење.*

*Ми слави́мо данас
Рођење Христїа,
Исћина у срцу
Биће вјечно исћа.*

*Милица Паћић
о.ш. Соколац*

БОЖИЋ

*Сваке ми године
Сване јућро чисћо
на ћај дан је роћен
Син Божији Христїос.*

*Млади Бадњаци
Све домове красе
Радују се дјеца
Жићо ћосића се.*

*Свуда је весело
Чесница се сїрема,
Од Божића мени
Бољећ дана нема.*

*У кућама ћјесма,
Дивно шућић слама
Син Божији Христїос
Увјек је са нама.*

*Боћдан Ћивша
о.ш. Соколац*

јер је таквих Царство Божије.

Дјечија страна

ЗВИЈЕЗДА

Свјетлосним годинама одавде
Постоји звијезда која сја
Никад је нисам видео
Само у искре сам гледао ја.

Толико је звијезда далеко
Да ја посумњах у њен сјај
Иако сам у дубини осјећао
Свјетлосни њене чисти праг.

И сви ти свјетлови одавде
Изгледали су ко тужи крај
А сви људи до ње
Будили су у мени сјах.

И сада зебем јадан, сам
Ја мрзим без звијезде дан
Сједим поноћу глуме
Изгубљен и безнадан.

Претијам да мислим о њој
Јер сиварноси руши ми сан
Краде ми причу о звијезди
А она је све што имам.

Али недам, недам се лако
Јер не смијем њу да дам
А она ме буди и зове
Ка њој да кренем сад.

Ђорђе, Вишеград

БИЛА ЈЕДНОМ ЈЕДНА ГОРА

Била једном, једна Гора
усред криша, лома, стијења,
на Балкану, више мора
јуна чојсва и пошћења.

Била Гора, можда мала
ал је по свом она хистијењу,
пример чојсва, јути морала
по образу и пошћењу.

Била једном, Гора једна
праћедови што је жорде,
данас гладна, Бога жедна
због присуства вражје хорде.

Била једном, једна Гора
некад била, и сад ју је,
са Ловћена, изнад Мора
небу ваји, а Бог чује.

Доживјеће ова Гора
Олиар свети, гримен стијења.
И кајела изнад мора,
Уру свога васкрсења.

о. Боровоје Косорић

ШТА РЕЋИ

Шта рећи онда када пошамни свјетлости,
када последња искра животи из изгубљеног свемира
слети на длан Демиурга
жуећи притом своју суштинину?

Шта рећи тчеи кад пролећну радост расцветале баште,
раскошна пространства и мирис јуири,
силан ветар и олуја Судњег дана одузме од суири?

Рећи ћеш тихо, благо ћеш рећи,
али дубина мора, бисер океана,
пошавља границу, не можеш је прећи.

Шта рећи мајци кад јој суза чисти
И лик здравог сина у очима блисти?

Бледи сјај, животи се гаси,
моли за рај, душу да саси.

Ситане природа, мудрости и знање,
цури животи на пошчаном сити.

Парадокс у животиној бајци.

Голуб прхну прекиде тишину,
на крилима сјајним, раширеним својим
носи сина Богу на истину
ал што рећи мајци?

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

БОГ

Боџ је сила која сѣвара
Животи земље, име неба,
Боџ је извор свакоџ дара
До насушне коре хлеба.

Боџ је љубав, шѣо кроз Сина
На Голџоѣи смрѣи разруши,
Боџ ѣрободен сав од клина
Адско царсѣво жрѣвом сруши.

Боџ је име шѣо сѣасава
И блаженсѣво шѣо нам ѣружа,
Боџ је вечносѣи, Боџ је јава
Творац рајскоџ врѣиа ружа.

Боџ је име васионе
И ѣраизвор благодаѣи,

Кроз векове и еоне
Боџ за људе вечно ѣаѣи.

Боџ сѣасење жели свима
Човечансѣву, целом роду,
Покајање увек ѣрима
Пружајућ нам живу воду.

Боџ кроз Сина ѣружи све ѣо
Кроз џолџоѣску смрѣи и жрѣиву,
Боџ ѣобеди адско клеѣо
И ѣрироду људску, мрѣиву.

Боџ је сила и сѣасење
Боџ је извор живе воде,
Кроз Хрисѣово васкрсење
Сви ѣуѣеви Боџу воде.

о. Боровоје Косорић
Тиваѣи

Реѣи ѣеи ѣѣихо, кроз сузе ѣеи реѣи,
али смрѣи ѣосѣоѣи и у своѣј власѣи
ѣосѣавља ѣраницу, не можеш је ѣреѣи.

Шѣа реѣи робу у крви и зноју,
бродоломнику за џорку судбину своју?
Рањеном да је краѣиак век,
болесном да не ѣомаже лек,
у ѣѣамници сужњу све ѣаѣиње шѣо следе,
шѣа реѣи сине кад речи не вреде?

А реѣи ѣеи ѣѣихо, у сѣѣраху ѣеи реѣи,
али сила крсѣа неминовно сѣѣање,
ѣосѣавља ѣраницу, не можеш је ѣреѣи.

О џордосѣи заблуде, разуме незнања!
ѣосѣоѣи неко и од ѣебе веѣи.
У Боџу је мудросѣи, у Боџу је љубав,
Он укида ѣраницу да је можеш ѣреѣи.

Владимир Марковић
Ђуѣрија

јер је таквих Царство Божије.

СЛАВНА НЕДЈЕЉА

За славну недјељу у манастир Добрун слије се велики народ. Пожеље-ли се рођаци и пријатељи да се ту у манастирској порти, као некад испричају и подјеле љепоту вјере православне, Богу се помоли, да се род сложи и заволи, и да роде њиве и ливаде, да Бог чува старије и младе, да нам благо и мал се умноже, о помози, о помози Боже.

Након службе и литије око храма, саме ријечи молитве за родну годину, присутне су гануле, тако да се на многим очима стада добрунског видјеше и сузе. Тешко је време, као и много пута сви су нас напустили само је Бог са нама.

Након обреда крену наздрављање. Чују се здравице помози Боже и повесели...

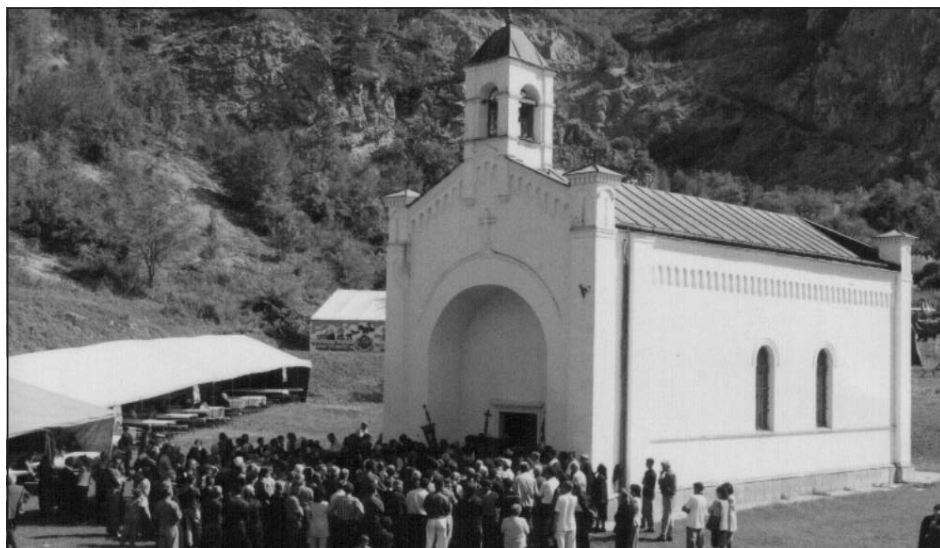
Понека и шала. -Стани де, немој да прескачеш, дај ту флашу овамо. Баш диван приказ као да смо се вратили вијек уназад кад се знао ред и обичај. Измјешали се сви и господа и сироти напаћени народ и свештеници и монаси па права љепота као да смо сви чељад једне куће.

И таман кад би време да се разилазимо, појави се дивна слика. Фолклорци, наша омладина, наша дика, наша дјеца у народним ношњама, а са њима брат Драган, и Соколи, ко би други. Види, ту је и чувени Лека са Стоца: Е људи видите љепоте па ово само Божји људи имају. Е помози Христе Боже спаси Србље и Србију, и Босну нам милу. Ма нема бољих људи од Срба.

- Е види ону ђевојчицу како игра, - наставља Лека - е... Бог је благословио. Благо оцу и мајци. Не зна се дал је љепша или љепше игра. Ма слушај ти мене, благо нама Србљима кад имамо ваку омладину. Народ полијегао и посједао по манастирској порти, коло се вије. Омладина у маси народа поскакује, а и старе минула же-

ља. Заврши се и прогам, па једно колце за све и старе и младе. Развукао Ацо виолину па и млади и стари сви у колу, баш као у старо врјеме. Прокоментариса Лека: Е види како смо сви сложни као да нас је једна мајка родила. Ма слушај, одох и ја у коло. Игра Лека, игра деда од седамдесет и двије године као момак и сви прихватише Лекино коло. А кад коло мину сви посједаше по ливади порте и сви су били озарени и насме-

рату деведесет и треће. Застадох, остах без ријечи. Дадох јој случалицу, да се она јави, и изађох ван конака. Након пар момената појави се Марија носећи слушалицу: Оче, хвала вам, јавила сам се мами. Погледах је. Бијаше сва срећна и насмејана што је ту гдје јесте. Она ме упита: Како знаш мог покојног тату? Покушах да она не примјети овај мој шок, узвратих шалом: Па видиш бона да си исти он. Него јеси ли се ти кад видје-

јани.. Ја одведох дјечицу да их послужим сокићима. Приђе ми једна дјевојчица са молбом да се јави кући, јер ће се ту у манастиру задржати дуже. Ја је упитах: како се зовеш? Рече ми: Марија Тривић.

- Одакле си? Одговори: из Сарајева. Како ти се зове тата? Милан. Милан Тривић мој најбољи друг из школских дана. Ја се насмијох. Рекох: сад ћу ја да се чујем са твојим татом, и да му кажем какву дивну кћеркицу има. Она се насмија. Хгједе ми нешта рећи, али је ја прекинух: Ма има да те части дебело кад чује да сам те похвалио. Добих везу. Телефон звони. Марија ме тргну: Али оче Јово, оче Јово. Мој тата је погинуо у

ла у огледалу. Она ме ухвати за руку узе благослов и проговори: То ми је најдражи поклон. Кад ми ви кажете да сам иста мој тата. Би ми тешко, опет морах бјежати од емоција, покушах да се извадим, да то она не примјети. Рекох јој: Еј Марија, знаш шта? Реците, шта? - одговори она. Е па ништа, ха, ха, ха, - додадох ја уз монтирани смијех. И рекох: Сад смо један - један. Марија се од срца насмија и проговори: Па оче Јово, давно је било пет нула за мене....

На Славну недјељу у манастиру Добруну

*приближежио синђел
Јован Гардовић*

НЕЗАБОРАВНА МОЛИТВА - 08. 10. 1944.

Јесење јутро. Можда последње од лепих. И последње у Отаџбини. Све је спремно. Чека се само команда. А онда у покрет. У неизвесност. Сви још не знају куда ће нас нас наши путеви водити и где ће нас будућност чекати. Но сви знају зашто се иде и сви су спремни да, без колебања, пођу...

Дугачка, змијаста колона. Беспрекоран ред. Озбиљна, препланула лица, већном младићка, понеко скоро детиње. Нема разговора. Мисли, само мисли. И сећања... Тешка. После толико напора, толико жртви, после толиких гробова, све се оставља. Победа је додељена другом. Бун се у нама све, али очајања нема. Нико од нас не верује да је ово последњи обрачун, да је ово коначна одлука.

Колона се спушта улицом Краља Александра. Правац: мост на Сави. Улице којима пролазимо полуразне су. Људи које сусрећемо суморни су, заплашени, ћутљиви. Смена... Долазе они које народ не познаје или које само по злу, по немилосрдности зна. Зато се са сумором и стрешњом очекују „ослободиоци“, нови господари, нова окупација... Касније, успут, наилазимо на више пролазника. Има међу њима оних који су за послом. Примећује се да једва чекају да се уклоне. Корак им је брз, нервозан. Поглед уперен у једном правцу, испред себе. Не усуђују се да погледају ни лево ни десно. Очекују да се нешто догоди, нешто непријатно, судбоносно. А плећа им погнута.

Други су изашли да злурадо испрате оне које никад нису волели, јер их никада нису разумели. Изишли су да се добаце погрдом или каменицом. Размислили се пацови који су за цело време борби, добро заклоњени, грицкали по ћошковима и чекали свој час. Не могу да сакрију злурадост. Лешинари, навикнути да полумртвој жртви задају последњи ударац. „Хероји“, који наступају када борба престане... По која увреда лупи јаче, заболи, опече. И јави се жеља да човек узврати. Сада? У овом моменту када душу таласају успомене, када слутња засипа сликама дана који иду и када срце подрхтава пред патњама народа које га очекују? Сада, када се све у нама опрашта са свим драгим, када се мислима обилази сваки гроб, када се неизре-

чени поздрав и непроливане сузе скривају у замагљеним очима? Увређености и љутине нестаје. Остаје само бол, бол због слепила које није излечено, због лудости која није преболела...

А они, који су нас упознали, који су нас схватили, забринути су и жалосни. Притрчи по која старица и, марширајући непрестано уз колону, љуби и благосиља туђе дете. И пита докле ћемо и хоћемо ли се вратити. И када?

Од Техничког факултета почиње песма. Снажна, убедљива, наша песма. Говори много. Не казује све. Певају и они којима се плаче. Певају чак и они који поред колоне иду, жене и деца. Пева се побожно и пркосно. Пева се победнички, јер нико не осећа повлачење као пораз. Пред мостом последњи опроштаји. Многе мајке су успеле да из далеких села дођу доведе пешице. Ишле би и даље, на крај света... И очева много... И непознатих, радозналих, пријатеља и непријатеља... Последњи загрљаји и прве сузе. А онда ступамо на мост. Многи се осврћу. Грле последње сиве контуре Престонице. Топло и чежњиво. А онда поглед блуди даље... још даље... тамо до села и засеока, до родитељског дома.

На мосту стадосмо. Не знам више дали по команди или спонтано, инстинктивно. Нешто смо очекивали, наслућивали, нешто нам је недостајало.

„Клекни!“

Никад још не чух овакав глас. И нисам препознао глас свога командира, који сам свакодневно слушао.

Сви смо на коленима. А онда, без команде - јер сви смо знали да смо то ишчекивали, да нам је то недостајало - Кузманов дрхтави, јецајући тенор поче:

„Оче наш...!“

Застаје. А онда ништа. Сигурно и њега нешто гуши. Бори се са собом и са сузама. Као и ми... Бескрајна тишина. Дах нам нестаје. Тачније: устручавамо се да дишемо, јер од сваког даха може постати јецај.

„Иже јеси на небесјех...“

Погледи се сами дижу ка небу и сви осећамо присуство Онога коме смо се у борбама обраћали и у чију заштиту нисмо престали веровати...

„Да свјатитсја имја Твоје“.

А знамо да ће у нашој земљи од сад псовано бити. Знамо да ће све обесвећено бити.

„Да придет царствије Твоје“.

- Чежњиво дрхти Кузманов глас и чежњиво трепере наша срца. Хтели бисмо да то буде сада, овог момента. И чини нам се да је тако близу, на домаку руке, а ипак тако далеко, тако недостижно...

„Да будет воља Твоја!“

- Дође одмах неко олакшање. Дах се врати. И све постаде јасно, све сношљиво. Нема више ни зашто, ни како, ни докле... Пригрлисмо свој крст с љубављу, јер је то воља Његова...

Молитва је завршена. Али још нико не устаје. Не зато што се, можда, чека на команду - она је непотребна - већ зато што су сви погледи управљени ка Престоници, што се сва срца и све мисли опраштају с оним што је тако топло оставити, ма и за кратко време, ма и за један тренутак. Нико не жели да помути тај тренутак у коме се душе грче од свирепости растанка и напајају вером у неминовни повратак. Сви се устручавају да прекину последње молитве, које, непрелећући преко усана, директно из душе излећу ка трону Творца...

А онда, опет спонтано и без команде, приборани, но озбиљни, у тренутку једном сазрели, кренули смо напред... у туђе земље и мучне дане, са сазнањем да нисмо побеђени и с непоколебљивом вером у повратак.

о. Матијеја Матијећ

ХОЋЕ ЛИ ОЖИВЕТИ КОСТИ ЉУДСКЕ?

Не беше краја јаду и тузи старих Јудејаца када је разорен био Јерусалим и када они сами бежаху одведени у Вавилонско ропство. „Гдје су милости Твоје из старине, којима си се Давиду заклео?“ (Пс. 89,3) - вапили су они. „Али сада си нас подвргао и посрамио... непријатељи нас наши харају и по народима расијао си нас“ (Пс. 44,9-14).

Али када је изгледало да нема наде у спасење, пророк Језекиљ који је такође био у заробљеништву имао је дивну визију. „Рука Господња дође нада ме“, казује он о томе. Невидљива Десница Господња постави га усред поља пуног костију људских. И питаше га Господ: „Сине човјечји, хоће ли оживјети ове кости?“ „Господе, Господе Ти знаш“, одговара пророк. Тада глас Господњи заповеда пророку да каже костима да ће Господ метнути у њих дух пошто их обуче у жиле, плот и кожу. И када изрече пророк реч Господњу, наста глас и затресе се земља и почеше кости да се прибирају свака ка својој кости, и на њима се појавише жиле и показа се месо и навуче се кожа, тако да се све поље испуни телима људским, али духа још не беше у њима. Поново пророк зачу Господа и по заповести Његовој прориче реч Господњу и са четири стране слећу душе, улази дух живота у тела, они устају и поље се испуњава великом масом људи.

И рече Господ: „Сине човјечји, ове су кости сав дом Израиљев; гле говоре: прође надање наше, пропадосмо... Ја ћу отворити гробове ваше, и извешћу вас из гробова ваших народе мој, и метнућу дух свој у вас да оживите и населићу вас у вашој земљи“. Тако показа Господ Бог Језекиљу да су поуздани завети Његови и да се оно што изгледа немогуће људском уму догађа силом Божијом.

Ова визија је значила да ће се Израиљ, ослободивши се из заробљеништва, вратити у своју земљу, а у вишем значењу је упозоравала на улазак духовног израиља у вечно небеско Царство Христово. У исто време ту се унапред објављивало и оп-

ште васкрсење свих умрлих који ће доћи.

Зато се ово Језекиљево пророчство чита на јутрењу Велике Суботе, када смрћу својом Христос, пошто је разорио врата смрти отвара гробове свих умрлих.

Вера у васкрсење је камен темељац наше вере. „Ако нема васкрсења мртвих, то ни Христос није устао. А ако Христос није устао, онда је празна проповијед наша, па празна и вјера наша“ (1 Кор. 15,13-14). Ако нема васкрсења лажно је читаво хришћанско учење. Ето зашто се толико против вере у васкрсење боре непријатељи хришћанства и исто толико тврди веру у васкрсење Црква Христова. Често се подизаху високо таласи неверо-

вања, али се одбијаху пред новим знамењем које је објављивало стварност васкрсења, Божијег оживотворења оних који су проглашени мртвима.

За владавине цара Теодосија Млађег, била је почела да се веома шири сумња у васкрсење мртвих, тако да су се чак и у Цркви о томе одвијали спорови. И баш у то време се догодио диван догађај, чија је веродостојност потврђена низом историјских записа.

Још средином III века, за владавине цара Декија (249-251), по његовом налогу у пећину покрај града Ефеса

је камењем зазидано седморо дечака. Син градоначелника Ефеса, Максимилијан и шест његових пријатеља - Јамблих, Дионисије, Јован, Антонин, Мартинијан и Ексакостудијан су исповедали хришћанство и одбили су да принесу жртву идолима. Искористивши потом време које им је остављено за размишљање и привремени одлазак цара, они су напустили Ефес и сакрили се у једној пећини у околним планинама. Када се Декије вратио, пошто је сазнао за то наредио је да се зазида улаз у пећину да би момчићи у недостатку хране и довода ваздуха тамо били живи сахрањени.

Док је наређење Декија извршавано, два потајна хришћанина, Теодор и Руфин, записали су тај догађај на оловним плочама које су сакрили међу камење код улаза у пећину.

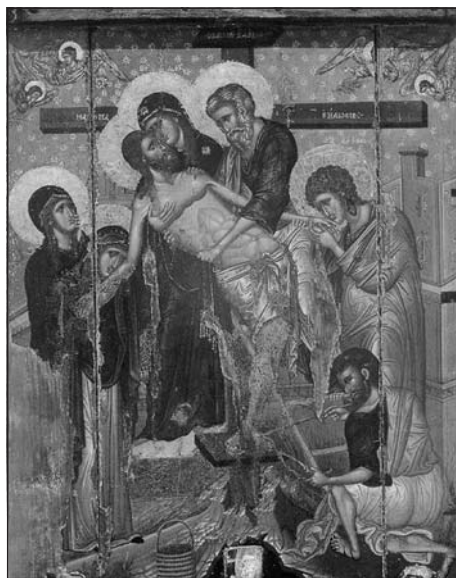
Дечаки који су се налазили у пећини свеједно, нису знали шта се догодило. Напокон су они, пошто су сазнали да је Декије стигао у град и од срца се помолили Богу, заспали необично чврстим сном који је трајао око 172 године. Они су се пробудили тек за владавине Теодосија Млађег, баш када су се водиле расправе о васкрсењу. У то доба тадашњи власник тог земљишта је пронашао камење које је заграђивало улаз у пећину, и употребио га је за изградњу уопште не сумњајући да се у пећини налазе дечаки на које су већ одавно сви заборавили. Пробуђени момчићи су мислили да су преспавали једну ноћ, јер нису у пећини приметили никакве промене и сами се уопште нису изменили. Један од њих, најмлађи, Јамблих, који је раније ишао у град по храну, помоливши се са пријатељима Богу, поново је кренуо у Ефес да сазна да ли их траже и да купи храну. Био је запањен променом, видећи, како је њему изгледало, цркве које још јуче нису постојале и чувши како се слободно изговара име Христово. Мислећи да је грешком доспео у други град, одлучио је да ипак ту купи хлеба, али када је за тражени хлеб дао новац, трговац га је пажљиво посматрао и запитао га где је нашао закопано благо. Узалуд

је Јамблих уверавао да он није пронашао скривено благо и да је новац добио од родитеља, почео је да се окупља народ и да се домишља, где ли је он пронашао старински новац. Јамблих је изговорио имена својих родитеља и пријатеља, нико их није познавао и, коначно је од окупљених чуо да се заиста налази у Ефесу, али да цара Декија већ одавно нема, већ влада христољубиви Теодосије.

За долазак су чули градоначелник и епископ и ради провере Јамблихових речи заједно с њим су отишли до пећине, где су пронашли шест осталих момчића, а код улаза у пећину су пронашли оловне плоче и из њих сазнали када и како су се дечаци нашли у пећини. О свему томе градоначелник је хитно обавестио цара који је лично стигао у Ефес и разговарао са дечацима. За време једног од разговора они су оборили главе и заспали вечним сном. Цар је желео да их пренесе у престоницу, али дечаци који су му се јавили у сну, наложили су му да их сахрани у пећини, где су они већ много година спавали дивним сном. То је било испуњено и дуго година њихове мошти су почивале у тој пећини - руски поклоник из X века Антоније описује како им се поклонيو. Ово чудесно буђење дечака тада је било прихваћено као прототип и потврда васкрсења. На све стране се проширила вест о томе - то помиње неколико савременика - историчара, о томе се говорио на III Васељенском Сабору који је ускоро био одржан у томе граду. Ово задивљујуће чудо је тада учврстило веру у васкрсење. Очигледно се пројавила сила Божија, која је током много година сачувала од труљења тела и одећу дечака. Тако ће Господ, као што их подиже из сна, сакупити кости и мртве подићи, према визији пророка Језекиља. Ово пророчтво, које предвиђа не само васкрсење мртвих него и очување од пропасти народа који чува закон Божији, испунило се исто тако очигледно над земљом руском.

Почетком XVII века, после пропасти династије, наступиле су у Русији тешке године. Руска земља остаде без власти, раздирана унутрашњим немирима, била је изложена нападима

околних народа, који су освојили многе руске области и чак срце Русије - Москву. Руси постадоше малодушни, изгубише наду да ће Руско Царство опстати, многи су тражили милостињу код туђих господара, други су прилазили разним самозваницима и лоповима који су се издавали за царевиће. Када је изгледало да Русије више нема, када су се још само малобројни, надали да ће се она спасти, разлегао се из подземних одаја Чудског манастира последњи позив Патријарха Гермогена који је тамо убијен.

Његова посланица са поруком архимандрита Тројице-Сергијевог манастира Дионисија и црквењака Аврамија Палицина је стигла до Нижњег-Новгорода. У њој су Руси позивани да устану у заштиту московских Светиња и Дома Мајке Божије.

Посланица је дирнула срца, и грађанин Козма Мињин се из црквене порте обратио суграђанима са ватреним позивом да се све да за Отадџбину. Одмах су кренули прилози, почели су да се прикупљају добровољци. На чело добровољаца су позвали прослављеног војводу Димитрија Михайловича Пожарског, који се тек опоравио од рана. Али свесни слабости људских снага Руси су се препустили покровитељству Војводе Најузвишенијег и као највећу драгоценост су за војску из Казања узели ону чудотворну икону Мајке Божије,

коју је тамо некада из земље извадио Свети Патријарх Гермоген, док је још био презвитер Јермолај.

Кренули су руски добровољци, не уздајући се у своје слабе снаге, него у свемогућу помоћ Божију. И заиста се догодило оно што све до тада нису могли да ураде никакви напори. У кратком року ослобођена је Москва и на данашњи дан сећања на седам ефеских младића руски добровољци су у свечаној литији ушли у Кремљ, одакле им је у сусрет долазила друга литија са владимирском иконом Мајке Божије, која је остала у освојеном граду.

Очишћена је руска земља од непријатеља и самозванаца, обновљено је Руско Царство на чији је престо дошао млади Михаил Фјодорович Романов. Васкрсла је Русија, исцелене су ране и она је кренула из славе у славу. Казањска икона Мајке Божије, уз коју је ослобођена Москва, и са њом читава земља руска, постала је највећа светиња читавог руског народа. Њене копије, које су постављене најпре у првопрестолном граду Москви, а потом и у новом царском граду Светог Петра, такође се прославише мноштвом чудотворења. Казањске иконе Богородица налазиле су се у сваком граду, селу и скоро у сваком дому, а празник казањске иконе славио се у читавој Русији као велики празник.

Сада је поново до темеља уздрмана земља Руска, високо се уздижу таласи безбожништва. Јад обузима срца и у невољама руски људи су попут робља Израилског спремни да завапе: „посахнуше кости наше и прође надање наше, пропадосмо“. Али сећање на седам дечака што устадоше из сна, са сreteњем казањске иконе Мајке Божије сведоче о свемогућој десници Божијој, а речи пророка Језекиља из дубине векова грме гласом Господњим: „Ево, ја ћу отворити гробове ваше, и извешћу вас из гробова ваших, народе мој... и населићу вас у земљи вашој и познаћете да ја говорим и чиним - говори Господ!“ (Језек. 37,12-14).

Шангај, 1948. године Господње

*Свети Јован
шангајски*

СТАРИ, МЛАДИ И ЈЕВАНЂЕЉЕ

Лепа старост је Божији дар

Обавеза је друштва и цркве да се брину о старима. Данашњи друштвени систем вриједности није благонаклон према старима. Шта стари могу да учине сами за себе? Молитва и унутрашњи Христов мир полазна су основа за срећну старост. Чињење добра свакоме јесте смисао старости и испуњење Јеванђељске љубави.

Иако је по питању збрињавања старих штошта учињено морамо констатовати да много тога остаје још отворено, нерешено. На жалост, анализа друштвених вриједности, посебно оних којима нас засипају медији, казују да стари немају адекватно мјесто у друштву, те да младе постиче рушење традиционалних односа према њима. Модерна философија индивидуализма и потрошачког менталитета захтјева да се живи и у животу ужива сам, односно само са својом породицом, за родитеље, рођаке и пријатеље мјеста има тек о Божићу.

ТВ екран нас обасипа младошћу, лепотом, здрављем. На ТВ нема места за стварност, за болесне, дебеле, старе... И зашто нас, потом, чуди када млади старије и старост доживљавају на искривљен начин, представљајући је као „болест“, а сваку смрт као непријатност, сваку сахрану као муку. Тако представљање стварности није у складу са хришћанским, православним схватањем друштва и живота.

Кад старост постане „друштвени“ проблем...

Свето Писмо је и по овом питању извор одговарајућих знања и моралних начела. На примјер Апостол Павле савјетује у Посланици Ефесцима „Дјецо! слушајте своје родитеље у Господу: јер је ово право. Поштуј оца својега и матер, ово је прва заповјест с обећањем: Да ти благо буде, и да

живиш дуго на земљи“ (6,1-3). А у посланици Тимотију, исти апостол, пише: „старца не карај, него му говори као оцу.... Старицама као матерама“ (5,1-2).

Апостол Павле у посланици Титу даје савјет у духу здраве науке и старима како да се понашају: „старцима да буду тријезни, поштени, чисти, здрави у вјери, у љубави, у трпљењу, Старцима такође...“ (2,1-3).

Уколико стари пропусте да млађе поуче у вери и здравој Христовој науци они ће заборавити Божије заповјести, па и савет апостола Павла да поштују оца својега и матер своју као и старије уопште. Тада се систем вриједности радикално мијења и настаје проблем у комуникацији међу генерацијама, а старост постаје „друштвени“ проблем.

Бити стар

Са седим власима и пензијом човјек се некако осећа одбаченим од друштва. Не мали број људи се у том периоду осећа понижено, увређено, а многи и не преживе тај (не) очекивани период живота. На другој страни и сами су свјесни да више нису у стању да прате иновације и новотарије у процесу производње. Због тога када „оду у пензију“ све више се држе прошлости гдје је све јасно и њима препознатљиво, а они млади и снажни, свима потребни. Због тога су стари слични дјечи. Све се више баве сами собом, а живе од невоље до невоље чекајући смрт. Покушавају да побегну од ње, између осталог и избегавање мисли о њој. И опет, у свему томе, јавља се прошлост као излаз. Ради тога стари често младима досађују оним познатим рефренима у којима идеализују прошлост: „у наше вријеме...“, „ми смо...“ „некада....“. Све ово не даје основа за лијепу и срећну старост, а младе нагони да избегавају овакве људе. Оваква искушења треба победити. Јер чему паника, можда предстоји 10 до 20 година живота, зар га проживети у таквом стању? Због тога је потребно зграбити живот и од њега направити нешто, дати му смисао, дати вредност својој старости. Све ово дјелује препорођујуће, посебно на духовном плану, а и сами стари биће задовољни када чују: „како је то пријатан декица“ или „како је то пријатна бакица“. Све, на крају крајева, зависи од самог човјека.

Молитва успоставља унутрашњи мир

Стари најчешће желе да млади (рођаци, унуци, комшије...) имају времена за њих, да заједно прошетају, поправе им понеки уређај или намјештај у стану, да поведу заједно

вече у разговору... Жеља је, свакако, оправдана.

Пре него што се стари окрену младима потребно је погледати да ли сами могу помоћи себи. Време је тада под пуном контролом. По први пут немате радних обавеза, неморате бити „робови посла, дужности и обавеза“, а пензија стиже. То је једна од лепих тековина модерног доба. Сада је вријеме потчињено старима, а не обрнуто. То је, заиста, лепа привилегија. „Јер ће јести од трудова руку

дан од првих задатака оних који су ступили у животно доба које називамо старост. Потом мир свој посредујемо и другима. Мир није безосјећајност, нирвана, лењост. Мир Христов је најбољи унутрашњи говор, успаванка дјетету, мелем на рану. Мир који нам свет не може дати, нико осим Бога нашег Живог Господа Исуса Христа. Мир нам је Христос обећао, а молитвом се то обећање и остварује. Према томе, како не бити срећан када имамо такав Божији мир

својих. Благо теби, и добро ти је“ (Пс. 128,2). Треба се дакле организовати. Бављење хобијем јесте корисно утрошено вријеме. Можда брига о башти или малом воћњаку представља мало задовољство. Нетреба, међутим заборавити на цркву и хришћанску заједницу. Ако нисте имали времена да чешће посјеђујете Цркву и учествујете у заједничким молитвама, пригодним предавањима или учествујете на поклоничким путовањима, ето прилике. Које иоле упознат са православљем зна да молитва успоставља унутрашњи мир. Зато је потребно, ако је унутрашњи мир због одласка у пензију нарушен, да се поново успостави.

Молитве нашем Господу Исусу Христу прави су начин, односно је-

у себи? („Где Бог је помоћник мој, Господ даје снагу души мојој“ Пс. 54,4). Тај мир неможе да наруши ни неправда младих, ни ситна пакост познаника... Благословена је старост која доноси мир себи и другима. Према томе, помозите да и други стекну Христомир.

Унутрашњи мир донијеће и ведро срце, али и велико поверење у Божије планове. Ако Христос каже да ни влас са главе не пада без воље Оца, потом, верујмо да можемо своју старост уредити са властитим људским снагама уз Божију помоћ, наравно. Јер, ако погледамо око себе и видимо које све од наших познаника отишао на онај свет, не можемо да се не запитамо зашто Бог није позвао и нас? Да ли има још неке планове са

нама овде на земљи. И зашто, онда противити се тим плановима, зашто се не суочити са животом. Човјек је стар сам једном у животу - довољан разлог да тај периоду учинимо довољно лијепим и богатим.

Решење: чинити добро свакоме

Један од најтежих људских осјећања јесте да више нисмо потребни предузећу или синовима и кћерима. Можда и нисмо, али размислимо да ли некеме јесмо. Легитимација православног хришћанина јесте доброта и љубав (према ближњем). Зашто неби била и у старости? У томе је рјешење. Сетимо се да је апостол Павле у „посланици Галатима“ рекао: „а добро је ревновати свагдје у добру“ (4,18), односно „зато дакле док имамо времена да чинимо добро свакоме, а особито онима који су с нама у вјери“ (6,10).

Према Светом Писму, дакле, стари људи имају место у друштву и не само место и већ и одређено посланство, мисију. Да нема старих друштво не би било комплетно, нешто би му недостајало. Старост, на одређени начин, подсећа младост да све има крај, па и она (младост) и да ваља мислити на душу. А душа се спашава вером и добрим делима. Сетимо се само које нама посредовао веру у Господа нашега Исуса Христа? Баба? Деда? Док родитељи зарађују за живот, дотле су баке и деке, наравно код оних који су имали срећу да их имају, ти „мудраци без школе“ унуцима преносили дар вере. На тај начин двоструко су били корисни - и себи и другима. То је начин да и данашње старије особе не очајавају, то није својство хришћанина, него да следејући Јеванђељску и народну мудрост и буду расадници вере Христове. Међу Србима, до сада, тако је углавном и било. Зашто ову Богом благословену праксу не задржати и даље?

др Зоран
Милошевић

Свети мученик Евстатије Плакида... (наставак са 7. стране)

Говорећи тако кроз уздахе и сузе, Евстатије дође до неког села, званог Вадисис. Оставиши у том селу он стаде радити као надничар код тамошњих житеља, да би себе издржавао трудом руку својих. Рађаше он и труђаше се на послу, на који није био навикао и који дотле није познавао. Доцније Евстатије умоли људе тога села, да буде чувар њихових жита, због чега му они плаћаху неки мали најам. Тако он проживе. У том селу петнаест година у пуком сиромаштву и смирености, и у многим трудовима, и у многу лица свог јеђаше хлеб свој. А врлине његове и подвиге ко ће исказати? Сваки може оценити, да се он у таквом сиромаштву и туђиновању ничим другим није толико бавио као молитвама, постовима, сузама, бдењима и уздасима, узносећи к Богу очи и срце, и очекујући милост од Његовог милосрђа. Деца пак Евстатијева беху гађена недалеко одатле, у другом селу, али он не знађаше за њих, а и она сама не знађаху једно за друго, иако живљаху у једноме селу. А жена његова, као некада Сара (ср. 1 Мојс. 12,11-20), беше чувана Богом од иностранца, који онога часа, када је оте од праведнога мужа, би поражен неком болешћу, и дошавши у своју земљу умре, оставивши заробљеницу своју чистом, не додирнувши је. Тако Бог чуваше верну слушкињу Своју, те она, налазећи се усред замке, не би уловљена, него се као птица изваби из ловачке замке: замка се уништи, и она би избављена помоћу Вишњег. А после смрти тог туђинца, ова благочестива жена постаде слободна и живљаше у миру, без напасти, зарађујући себи хлеб радом руку својих. У то време иноплеменици ратоваху против Рима и наносаху велике штете, освојивши неке градове и области. Стога цар Трајан беше у великој невољи, и сестивши се свог храброг војводе Плакиде говораше: Да нам је нашег Плакиде, непријатељи наши не би нам се подсмевали, јер он беше страхан непријатељима; и противници се бојаху имена његова, јер он беше храбар и срећан у биткама. И чуђаше се цар са свима велможама томе, како се то на не обичан начин сакри Плакида са женом и децом. Намисливши да пошаље да траже Плакиду по целом свом царству, Трајан рече присутнима: Ко ми пронађе мог Плакиду, уместојиху га велике части и наградити многим даровима. И гле, два добра војника, Антиох и Акакије, који некада беху верни пријатељи Плакиди и живљаху у његовом двору, рекоше: Самодржавни царе, заповеди нама да потражимо тог човека који је толико потребан целом Римском царству. Ако би га требало тражити до најкрај земље, и то ћемо урадити са свим усрђем.

Цар се обрадова овој њиховој готовости и одмах их посла да траже Плакиду. Они кренуше и пропутоваше многе земље, иштући свог омиљеног војводу по градовима и селима, и распитујући сваког кога сретну, није ли где видео таквог и таквог човека. Најзад се они приближише селу, у коме живљаше Евстатије. У то време Евстатије чуваше жита у пољу. Угледавши војнике где иду у село, он се загледа у њих, и издалека распознаде у њима своје познанике, обрадова се и плакаше од радости. Из дубине срца уздишући к Богу, Евстатије изађе на пут где су ти војници имали проби. А они када дођоше до Евстатија и поздравивши се с њим по обичају, питаху га, какво је то село и ко господари њиме. Затим стадоше распитивати, нема ли ту неког страног човека, таквог и таквог раста, и таквог и таквог изгледа, а зове се Плакида. Евстатије их упита: Због чега ви њега тражите? -Они му одговореше: Он је пријатељ наш, и ми га дуго видели нисмо, и не знамо где се

налази са женом и двоје деце. Када би нас неко обавестио о њему, ми бисмо том човеку дали много злата. -Евстатије им рече: Ја га не знам, нити сам кад чуо за Плакиду. У осталом, господо моја, молим вас, идите у село и одморите се у мојој кућици, јер видим да сте уморни од пута и ви и ваши коњи. Тако дакле, одморите се код мене, па се после можете распитати о жељеном човеку код некога који би га знао.

Послушавши Евстатија, војници пођоше са њим у село, али га не познаше, но он их познаде, и једва се уздржа од суза које му навираху на очи. У том пак селу бејаше неки добар човек, код кога Евстатије нађе себи уточиште. Он одведе војнике код овог човека и замоли га да их прими на одмор и да их угости. При томе рече: Ја ћу ти својим радом исплатити што будеш утрошио на њихово угостошење, јер су то моји познаници.

Човек тај, и због своје доброте, а и због Евстатијевог молбе усрдно гонђаше госте. А Евстатије их служаше, приносећи јела и постављајући их пред њих. При томе њему долажаше на ум његов ранији живот, када му служаху ови које он сада служи, и он, по слабости природе људске, једва задржаваше сузе, али их скриваше од војника да га они не би познали. И неколико пута он је излазио из куће, па пошто би мало поплакао и убрисао сузе, враћао се опет унутра, служећи им као роб и прост сељак. Међутим војници, често погледајући на његово лице, почеше га мало-помало распознавати и стадоше тихо говорити између себе: Овај човек личи на Плакиду... Ама, да није заиста он то? -И додаваху: Сећамо се да је Плакида имао дубоку рану на врату, коју је задобио у рату. Ако дакле овај човек има такву рану, онда је то заиста Плакида. -И угледавши такву рану на врату његовом, војници скочише с трпезе и припадоше к ногама његовим, па уставши загрлише га и плакаху много од радости, говорећи: Ти си Плакида кога ми иштемо! Ти си царев љубимац, за којим он тако дуго тугује! Ти си римски војвода, за којим сви војници жале!

Тада Евстатију би јасно да је дошло време, за које му прорече Господ да ће поново добити свој пређашњи чин и част, и рече војницима: Браћо, ја сам кога ви тражите. Ја сам Плакида, са којим сте ви заједно дуго време војевали против непријатеља. Ја сам човек који некада бејаше слава Рима, страхан иноплеменицима, драг вама, а сада - убог, непотребан и непознат. И наста велика радост међу њима, и од радости сузе. И војници га обукосе у скупоцено одело, као војводу, предадоше му царско писмо, и усрдно га мољаху да одмах крене к цару, говорећи: Непријатељи наши почеше да нас клањају, и нема тако јунака као што си ти, да би победио и развејао непријатеље!

Домаћин пак куће и сви домаћини његови, слушајући то, чуђаху се и беху запрепашћени. И по целом селу пронесе се глас, да се у њему нашао велики човек. И сви житељи села слегоше се као на велико чудо, и с дивљењем посматраху Евстатија војводски одевеног, коме војници одаваху поштовање као војводи. И испричаше Антиох и Акакије народу о подвизима Плакиде, и о његовом јунаштву, слави и високородству. А народ, чувши да је Евстатије тако храбар војвода римски, дивљаше се и говораше: О, како је велики човек живео међу нама, служећи нам као најамник! -И клањашу му се до земље, говорећи: Зашто нам, господине, ниси открио своје високо порекло и чин? -А клањаше му се и господар његов, у чијој кући он живљаше, молећи га да се не љути на њега што му није одавао поштовање. И сви се житељи тога села стиђаху што тако великог човека имађаху за најамника, као неког роба.

После тога војници посадише Евстатија на коња и кренуше натраг у Рим, а сви их сељаци испративше далеко са великом че-

шћу. За време путовања Евстатије разговараше с војницима, и они га питаху о његовој жени и деци. Он им исприча све по реду шта се с њима догодило, и они плакаху слушајући о таквим његовим несрећама. Са своје стране и они му испричаше како цар беше у тузи због њега, и не само цар, него и цео двор, и војници. И тако у разговору они после не много дана стигосе у Рим, и војници известисе цара да су нашли Плакиду, и на који начин. Цар, окружен свима својим велможама, с чешћу дочека Плакиду и радосно загрли, и питаше га о свему шта се с њим догодило. Евстатије исприча све што се збихло с њим, с његовом женом и децом, и сви беху потресени слушајући га.

Цар онда поврати Евстатију његов пређашњи чин, и додели му имања већа него што је раније имао, и веома га обогати. Повратку Евстатијевог обрадова се цео Рим. Затим цар моли Евстатија да иде у рат против иноплеменика и својом храброшћу заштити Рим од њихове најезде, па да им онда одмазди што су заузели неке градове. Евстатије скупи све војнике, али видећи да их је мало за такав рат, он предложи цару да разашље наређења по целом царству и скупи из градова и села младиће способне за војну службу, а затим их пошаљу у Рим.

И би тако. Цар разасла наређења, и у Рим би скупиљено мноштво људи младих и снажних, способних за рат. Између осталих доведени бише у Рим и два Евстатијева сина, Агатије и Теопис, који у то време већ беху зрели младићи, лицем лепи, телом крпни и снагом јаки. Када их доведоше у Рим и изведоше пред војводу, овај их веома заволе, јер га сама родитељска природа привлачаше деци, и он осећаше Силну љубав према њима. Мада Евстатије није знао да су то његова деца, ипак их љубљаше као своју децу, и они се стално налажаху на служби поред њега, и сеђаху с њим за једном трпезом, јер му беху мили. Ускоро затим Евстатије крену у рат на иноплеменике, и победи их силом Христовом. И он не само ослободи од њих градове и покрајине које они беху заузели, него и сву непријатељску земљу освоји и сву војску њихову потуче. И тако он о Господу свом показа већу храброст него раније, и одне се сјајнију победу него икада раније. Када се рат заврши и Евстатије се већ мирно враћаше у своју домовину, наиђе он на једно село поред реке са врло живописним положајем. Пошто место беше дивно за одмор, Евстатије се ту са својим војницима задржа три дана. И то би тако зато што Богу беше по вољи, да се верни слуга Његов састане са својом женом и децом, и да расејане сабере у једно. Јер жена његова живљаше у том селу и имађаше башту, од које се с великим трудом прехраниваше. По Божјем пак промислу Агатије и Теопис, не знајући ништа о својој мајци, разапеше свој шатор поред њене баште; јер одгајени у једном истом селу, они имађаху заједнички шатор и вољаху се као рођена браћа. Не знађаху они да су рођена браћа, а ипак имађаху братску љубав међу собом. Они се дакле сместише крај баште своје родитељске ради одмора, а недалеко беше и војводи логор. Једнога од тих дана у подне мајка њихова рађаше у својој башти и чу разговор Агатија и Теописа који се у то време одмараху у своје шатору. Они распитиваху један другог, каквога је ко порекла; и старији рече: Ја се помало сећам да је отац мој био војвода у Риму, па не знам због чега напусти Рим са мајком, узевши са собом мене и мог млађег брата, јер је у њих било нас двоје. Још се сећам да ми дођосмо до мора и украсмо се у лађу. За тим, после пловидбе по мору, када пристадосмо уз обалу, отац мој сиђе с лађе, и с њим ја са братом мојим, а мајка наша, не знам зашто, остаде на лађи. Памтим и то да је отац горко плакао за њом, плакасмо и ми с њим, и он с плачем настави пут. Када дођосмо на реку, отац ме метну на обалу, а млађег брата узне на раме и понесе на

супротну обалу. А када потом, пошто га пренесе, пође натраг по мене, дотрча лав, Дохвати ме и понесе у пустињу, но чобани ме отеше од њега, и ја сам одгајен у том селу које ти знаш. Тада млађи брат скочи и обисну му се о врат са сузама радостицама, говорећи: Зацело ти си мој брат, јер и ја се свега тога сећам о чему ти причаш, и ја очима својим видех када тебе угрибе лав, а мене у то исто време однесе вук, али ме земљоделци отеше од њега.

И тако, распознавши један другог, браћа се силно радоваху, и грлаху се и целиваху, лијући сузе од радости. А мати, слушајући њихов разговор, дивљаше се и подизаше очи к небу с уздицањем и сузама, јер се увери да су то заиста њена деца, и срце њено осети слатку радост после свих горких патњи. Али, као мудра жена, она им се не смеде јавити без веродостојног доказа, јер она беше сиротица, а у подеране хаљине одевена, а они беху угледни и славни војници. И она реши да оде к војводи и замоли га да јој допусти да се врати у Рим заједно са његовом војском, надајући се да ће се тамо лакше показати својим синовима, и распитати се о своме мужу да ли је у животу.

И она оде к војводи, стаде пред њим, поклони му се и рече: Молим ти се, господине, нареди да ме са твојом војском одведу у Рим, јер ја сам Римљанка, и већ је шеснаест година откако ме иноплеменици доведоше у ропство у ову земљу; сада сам слободна, и лутам по овој туђој земљи и трпим крајњу оскудицу.

Евстатије, човек добра срца, одмах изађе у сусрет њеној молби и дозволи јој да се слободно врати у своју отаџбину. Тада жена, посматрајући војводу, потпуно се увери да је то њен муж, и запрепашћена стајаше као ван себе. Али Евстатије не позна своју жену. Међутим она, не очекивано доживевши радост за радост, као некада жалост за жалост, душом уздицаше и мољаше се Богу, и бојаше се да каже своме мужу да је његова жена: јер он беше у великој слави, окружен мноштвом доглавника, а она као најубојитија сиротица. И оде она из његовог шатора, молећи се Господу Богу свом, да Он удеси да је распозна муж њен и деца њена. Но касније, улучивши згодну прилику, она поново оде к војводи Евстатију и ступи пред њега. Погледавши је, он је упита: Шта још иштеш од мене, старице? - Она му се поклони до земље и рече: Молим те, господине мој, немој се љутити на мене, слушкињу твоју, што ћу твоје високородство упитати о једној ствари. А ти буди стрпљив и саслушај слушкињу своју. - Он јој рече: Добро, говори. - И она стаде говорити: Ниси ли ти Плакида, назван у светом крштењу Евстатије? Ниси ли ти видео Христа на крсту међу јеленовим роговима? Ниси ли ти Бога ради напустио Рим са женом и двоје деце, Агапијем и Теопистом? Не оће ли теби туђинац жену твоју на лађи? Сведок ми је верни на небу сам Господ Христос, ради кога претрпих многе напасти, да сам ја твоја жена, и да сам благодаћу Христовом сачувана од оскврњења, јер онај туђинац онога часа када ме оће од тебе би кажњен Богом и погину, а ја остадох чиста, и сада сиротујем и скитам.

Чувши све то, Евстатије као да се пробуди из сна и одмах познаде жену своју, устаде и загрли је, и обоје плакаху много од велике радости. И рече Евстатије: Одајмо хвалу и благодарност Христу Спасу нашем, који не уклони милост Своју од нас него као што обећа утешити нас после невоља наших, тако и учини. - И они много благодарише Бога радујући се и плачући. После тога, када Евстатије преста плакати, жена га упита: А где су деца наша? - Евстатије, уздахнувши из дубине срца, одговори: Звери их поједоше. - Тада му жена рече: Не тугуј, господине мој! Као што Бог даде те се ми неочекивано нађосмо, тако ће дати да и децу своју нађемо. - А он примети на то: Зар ти не рекох да их звери поједоше? - Онда му она стаде причати све што јуче, радећи у сво-

јој башти, чу од двојице војника који се разговараху међу собом, и познаде да су то синови њихови.

Евстатије одмах дозвољава себи те војнике и упита их: Каковога сте порекла? Где сте рођени? Где сте одгајени?

-Тада старији поче казивати: Господару наш, ми веома мали остадосмо после родитеља наших, и стога мало што памтимо. Ипак се сећамо да нам је отац био римски војвода, као и твоја величина, али не знамо шта би нашем оцу те ноћу напусти Рим са нашом мајком и с нама двојицом; исто тако, када лађом препловисмо море, не знамо зашто наша мајка остаде на лађи. А отац наш, плачући за њом, дође с нама к једној реци. И када отац наш, преневши преко реке једнога од нас, враћаше се по другог и бејаше усред реке, нас дограбише звери: мене лав, а мога брата вук. Но ми обојица бисмо спасени од зверова: јер мене спасише и одгајише чобани, а мога брата земљоделци.

Чувши то, Евстатије и жена његова познаше децу своју и, обиснувши им о врат, плакаху дуго. И би велика радост у логору Евстатија, као некада у Египту када браћа познаше Јосифа. И пронесе се глас по свима луковима да је њихов војвода, нашао жену своју и децу, и сви се слогеше радосни, и би велико весеље у целој војсци: јер се они тако нису радовали победама, као овом радосном догађају. Тако Бог утеши верне слуге Своје, јер Он убија и оживљује, осиромашује и обогатује (1 Цар. 2,6-7), низводи у невоље и узводи к радости и весељу. И могаше тада Евстатије с Давидом говорити: Ходите, чујте сви који се бојите Бога, ја ћу вам казати шта је учинио души мојој. Опомену се учинити милост са мнош. Десница Господња узне се ме, десница Господња даде силу (Пс. 65,16; 117,16).

Када се Евстатије враћаше из рата радујући се двоструко: и победи, и проналаску жене и деце; и док још беше на путу умре цар Трајан; њега наследи Адријан, који беше веома ревностан идолопоклоник и гоњаше хришћане. Пошто Евстатије веома све-

чано уђе у Рим, по обичају римских војсковођа, водећи са собом врло много заробљеника и носећи огроман ратни плен, он би од цара и од свих Римљана дочекан најсвечаније, и слављаше се храброст његова више него пређашња, и сви му одаваху веће поштовање него раније. Али Бог који неће да слуге Његове буду у овом превртљивом и несталном свету поштоване и слављене сујетним и временним поштовањем, јер им је уготовио на небу вечну и непролазну част и славу, предзнаменова Евстатију пут мученички: јер му ускоро понова посла руг и невољу, које он радосно претрпи за Христа. Злочестиви Адријан узажеле принети жртву дјемонима у знак благодарности за победу над непријатељима. Када он са својим великашима уђе у идолски храм, Евстатије не уђе него остаде напољу. Цар га упита: Зашто нећеш да уђеш с нама у храм и да се поклониш боговима? Требало би да ти пре других узнесеш благодарност боговима, зато што они не само сачуваше тебе чистава и здрава у рату и дароваше ти победу над непријатељима, него ти вратише и жену твоју и децу твоју. - Евстатије одговори: Ја сам хришћанин и знам Јединог Бога мог, Исуса Христа, и Њега штујем и благодарим, и Нему се поклањам, јер ми Он дарова све то: и здравље, и победу, и супругу, и децу. А глумим, немим, немощним идолима ја се поклонити нећу. - И Евстатије оде дому свом.

Цар се разгневи на Евстатија и стаде размишљати на који би га начин казнио што ружи богове његове. И после кратког времена он му прво одузе војводски чин, па га као простог човека позва на суд са женом и децом његовом, и саветоваше им да принесу жртву идолима. Али пошто не успе да их приволи на то, он их осуди да их зверови поједу. И свети Евстатије, тај славни и храбри војник, осушен на смрт са својом женом и синовима, иђаше у циркус, и не стиђаше се таког бешчешћа, нити се бојаше смрти за Христа коме верно служаше, јасно исповедајући свето име Његово пред свима. И сокољаше он чесну супругу своју и милу децу, да се не уплаше смрти за Животодавца свих. Господ; и они иђаху на смрт као на гозбу, храбрећи један другог надом на будућу награду. И бише пуштени на њих звери, али их се не дотакоше, јер који год им звер притрча, одмах се враћао назад, приклонивши пред њима главу своју. Звери укроћаваху свој бес, а цар се још већма разбесне и нареди да их одведу у тамницу.

Сутрадан цар нареди да се усија метални во и у њега бацају свети Евстатије са женом и синовима. И овај усјајни во би светим мученицима, што и Халдејска пећ, росом расхлађивана. Светим Младичима. Налазећи се у овом волу свети мученици, помоливши се, предадоше своје свете душе у руке Богу и пређоше у царство небеско. Након три дана дође Адријан к томе волу желећи да види прах спаљених мученика, и отворивши врата мучитеља нађоше света тела њихова читава и неповређена, па чак ниједна лака на главама њиховим не беше изгорела, а лица им беху жива као да су спалили и блистаху неком надприродном лепотом. И сав народ што беше тамо повика: Велики је хришћански Бог! - А цар се са стидом врати у свој двор, а сав народ га ружаше што узалуд погуби војводу тако неопходног Риму. Хришћани пак узеше чесна тела свих мученика и долично их погребеше, слављећи Бога, дивнога у светима Својим, Оца и Сина и Светога Духа, коме нека је од свих нас част, слава и поклоњење, сада и увек и кроза све векове. Амин.

*Из Житија светих
за Септембар*

БЕСЈЕДА О ПОКАЈАЊУ

Читање Св. Писма растерећује и тјеши

Пастири, гдје нађу богату пашу, тамо стално воде овце и не помјерају их одтамо, док не поједу све до корјена. На исти начин и ми већ четврти дан напасмо наше духовно стадо у умјећу покајања и не намјеравамо да се помјеримо одавде, зато што видимо још увијек пуно хране и уједно много задовољства и користи. (И поново ћемо прибјећи ријечима Св. Писма) зато заклони направљени од лишћа дрвећа не одмарају толико у подне овце и не освјежавају их толико пожељним и корисним хладом и не успављују их са толиким задовољством, колико читање Св. Писма подстиче и освјежава болне и тугом обузете душе. Одбија од њих тежину и бол и растерећује их толико слатко и задовољно колико ни један хлад.

Наравно читање Св. Писма нам поклања велику утјеху, не само када имамо економских проблема, нити када губимо нашу дјецу, нити када нам се дешавају друге сличне ствари, него и у случајевима када гријешимо.

- Од чињенице да су и свети пали у гријех тјешимо се и поучавамо

Зато, када човјеком влада гријех, саплиће се и пада и затим га гризе савјест, зато што се стално сјећа његове кривице и гуши се од претјеране туге и пече се свакодневно, иако хиљаде људи покушавају да га утјеше, он остаје неутјешан. Међутим када тај човјек уђе у цркву и чује како су и од светитеља многи гријешили, али су се покајали и вратили претходном животу пуном врлина, тада иако то не разумије тјеши се и одлази растерећен.

И људима, често пута, када гријешимо, не подносимо ни да откријемо наш гријех, зато што се стидимо и црвенимо, али и да им то откријемо не добијамо ништа важно тиме. Међу-

тим када нас тјеши и додирује у срце Господ, одмах бјежи од нас свака сатанска туга.

Зато су и падови светитеља написани у Св. Писму, за наш благослов, да се окористе многи од њих, како они који успјевају да живе живот пун врлина тако и они које гријеше.

Зато онај који пада у гријех, не пада у очај и разочарење, када види да је и други пао, али је могао и поново се дигао. Али и онај који се подвизава, постаје још пажљивији и сигурнији. Зато што када, види да су многи други, прилично бољи од њега пали у гријех, смирује се од страха од њиховог пада, остаје стално будан у његовом подвизавању и обезбјеђује себе.

Тако и онај који живи живот пун врлина, остаје сигуран, али и онај који гријеши ослобођен разочаран, поново долази брзо тамо одакле је пао.

И када смо тужни и тјеши нас неки човјек и учини нам се да смо се утје-

шили, поново падамо у исту тугу. Међутим када нас подстакне на покајање сам Бог примјерима људи, који су згријешили и покајали се и подигли се, објелодањује нам његово милосрђе, да не сумњамо у наше спасење, када прихватамо сигурну свету утјеху.

Када се у нашим искушењима сјећамо падова светитеља

Како у случајевима када гријешимо, тако и у случајевима када нас снађу различита зла, старе приче Св. Писма пружају велику утјеху. Само када хоће неко да обрати пажњу на њих.

Тако, или нам одузимају имање, или нас клеветају, или нас затворе у затвор, или нас бичују, или ма било које друго зло да нам се деси, ако имамо у виду праведнике, којима се то догодило и остали су на истом, брзо ћемо моћи да дођемо себи. У случајевима тјелесних болести дешава се да се погоршава болест болесникова, када види друге болесне. И често пута, и да не постоји болест изазива је, као што се на примјер дешава са неким, који су гледали болесне и прешла им је болест само од гледања. Не важи исто и за душу, али управо супротно. Тако, да размишљамо стално о онима којима су се догодиле исте ствари као и нама, растерећује нас и ублажава тугу наших зала.

Зато и Ап. Павле покушава да утјеши вјернике на тај начин, да објављује дакле примјере на само светих који живе него и оних који су умрли. Пишући, дакле, јеврејима у тренуцима када су у опасности да се спотакну у тугама и да падну, наводи као примјер свете људе из Св. Писма Данила, троје дјеце, Илију, Јелисеје и овако говори за њих: „Затворише уста лавовима, угасише силу огњену, утекоше од оштрица мача, искусише по-

руге и шибања, па још окове и тамнице. Потуцаше се у кожусима и козијим кожама, у оскудици, у невољама, у патњама. И сви ови посвједочени у вјери, не добише обећање“ (Јевр. 11,33-38). Увјерење, дакле, да и други пате (од нечега), растерећује оне који болују, када неко пати - само он - од неког зла, остаје неутјешан, тако и један други, ако сретне сапатника, растерећује се болом ране његове.

- Када смо тужни природно је да се приближавамо (да смо близу) Богу. Важно је и за дивљење је да нас оличује побожност када смо задовољни.

Дакле, да не ослабимо сваки пут, када мислимо да нам нешто смета, да проучавамо са пажњом приповјести Св. Писма и оне ће нам дати повод за много стрпљења, не само зато што ћемо се утјешити од увјерења, да се и другима догодило исто што и нама, али и научићемо на који начин да се ослободимо од зала која су нас снашла.

И чак, послвије нашег ослобођења од зала, да останемо на правом путу, и нити да љенчаримо нити да се гор-

димо. Зато што, ако смо уљудни и послушни и ако показујемо велику побожност када смо несрећни, није ствар достојна дивљења. То је природа искушења, значи да натјерају чак и оне који имају камено срце да се понашају тако и да тугују. Особина (карактеристика) побожног човјека који стално размишља о Богу, је и послије његовог ослобођења од искушења да не заборави Бога, ствар која

се често догађа јудејима.

Зато им се подругивао и њихов пророк и говорио им: „Када их убијаше, онда притјецаху к њему и обраћаху се и искаху Бога“ (Пс. 77,34). Али је и Мојсије, добро познавао њихово понашање често их је савјетовао и говорио им: „И станеш јести и наситиш се. Чувај се да не заборавиш Господа“ (5 Мојс. 6,11-12). Ствар која се дешава: „Зато што је јео“ каже: „Али се Израил угојио, па се стаде ругати, удебљао и засалио, па остави Бога који га је створио“ (32,15).

Сигурно не треба да се дивимо светима зато што су били верни и послушни када их је налазило искушење,

али зато што су, када је зима и прошла и њихов живот се разведрио, остали исто послушни и побожни. И оном коњу треба да се дивимо више, који може да хода право и тачно без узди. Ако сада хода регуларно, зато што га притишће узда и оглав, ствар и није достојна дивљења. Зато што регуларно ходање, треба да се покаже у способности животиње.

Исто можемо рећи и за душу када постоји страх даје се смиреност и није нешто за дивљење. Међутим када прођу искушења, и када ти се одузме узда, страха, тада покажи побожност душе своје, и све своје врлине.

У несрећама се сјећамо Бога

Међутим, заборављамо га, када оне прођу, али бојим се можда, желећи да осудим Јудеје, осудићу и наше понашање. Зато што и ми, када су нас пустошиле глади, болести, суше, пожари и побуне непријатеља нисмо преплављали цркву свакодневно, и имали смо тада велику вјеру и презирали смо материјална добра, и нисмо се интересовали за нова, нити смо жељели славе, нити смо били расположени за разуздана дјела и страсти, нити су нас ометала подмукла размишљања, али тада сви смо пали ка вјери са сузама и молитвом. И тјелесна пожуа је била мирна тада и злопамтило је журило да се смири и похлепан се савијао и милостињу чинио, и нервозни и дрски се мјењао и понашао се мирно и послушно. Међутим, када је Бог зауставио онај бијес његов и одбио је зиму и донијео затим затишје послвије такве буре, поново смо се вратили нашим лошим навикама. Иако се нисам заустављао тада, у току искушења, да предскажем шта ће се догодити и да приговарам (протестујем).

Али ништа нисмо успјели. Као сан и пролазан хлад, тако смо све оно заборавили.

Св. Јован Златоуст

Истинска служба (наставак са 13. стране)

Ћирилу је био познат обичај, по ком се спахијама износи нафора. Тај се обичај њему није милио још од детињства.

- Не треба, оче Родионе, не треба! - рече Ћирило: - А за сада ја још не знам никаквих њених заслуга. - А знате ли ви, оче Родионе?

- Рецимо да и нема никаквих заслуга; али је ипак она спахиница. Ја њој свакад износим нафору.

- Простите ви мени, оче Родионе: - али ја њој нафоре нећу изнети! - меко одговори Ћирило.

И мало промућурији парохјани опазеше да нови свештеник није изнео просфоре спахиници. Још су нешто опазили. Кад се свршила служба, појатари упрегосе коње у кола и одоше кући. Исто тако развијосе се кућама и домаћин богаташи. Ћирило није никога звао к себи на доручак ни на чај. Мотрили су какво је лице у спахинице: да ли се она љути или не љути? - Али нису могли опазити ништа. Она је изишла из цркве, рекла по неколико речи с двома женама, после се дознало да их је питала како им је име, па је села у своје каруце и одвезла се кући.

Ласно је разумети да су се тога дана сеоски разговори највише вртели око новог свештеника. И ваља казати право: више их је било који су га осуђивали него који су га хвалили.

Али се тога дана догоди нешто што са свим збуни луговске парохјане. Антоније Бондаренко, који имаше земуницу баш на крају села, удавао је кћер. То бејаше нешто необично, зато што је време свадбама почињало тек од краја септембра. Али је ствар била у томе што је кћи његова Гарпина, са свим изненада почела да дебља. Кад се то опазило, онда марко Працуп, млад, порастан младић, који није одрицао своје грешке у тој ствари, остави на страну и млатило и лопату, па пошаље Антонију сватове. А како се од те недеље почињала седмица новог свештеника, то Антоније и дође Ћирилу. То је било у 7 часова увече. Ћирило тек што је свршио вечерњу, вратио се кући, и застао Муру за чајним столом.

- Је ли дома отац попа? - упита Антоније Теклу, која се већ са свим наместила у кујни.

- Сад пије чај. Почекај малко!

- Мени је кућа подалеко. Сама знаш; има читаве две врсте.

- Е, па не могу ја њега дизати од стола... Тек што је дошао из цркве.

Разговор тај чу Ћирило, отвори врата и упита:

- А шта желиш ти?

Антоније скиде капу и поклони се:

- Рад сам к вашој милости, оче! Имам посла.
- Уђи овамо у собу! - рече Ћирило. Антоније уђе и поклони се Марији Гавриловној.

- Шта си рад?

- Кћер сам рад венчати! Зато сам и дошао.

- Па венчаћемо је, кад хоћеш?

- Ја би желео сутра.

- Лепо, венчаћемо је сутра. У десет часова дођите у цркву.

Антоније се опет поклони па ћуташе даље.

- Лепо, дакле, сад пођи с Богом! - рече му Ћирило. Али се Антоније не мицаше с места. Он не само није држао да је ствар свршена, него је још мислио да још није ни почета. По његовом мишљењу ту не бејаше онога што је најглавније. Свакојако попа ће венчати Гарпину: зато он и јесте попа.

- А колико ће бити за венчање, оче попо? - упита најпосле Антоније.

- Па даћеш сто рубаља! - рекне Ћирило најозбиљније гледајући му оштро у очи. Антоније се подругљиво осмене и отресе главом:

- Хм!... тих новаца ја нисам видео од кад сам се родио.

- Е па... а ја мање нећу!

Антоније упре очи у Ћирилу да види: да ли се нови попо шали, или је тако глуп. „Мора бити да се шали“ помисли Антоније и рекне:

- Не, не: ви оче кажите праву цену!

- Како је теби име? - упита Ћирило.

- Антоније Бондаренко.

- Видиш, Антоније: за праву цену ти питај кад изиђеш на пазар. Као што купујеш и продајеш, ту за праву цену питај, а мени си ти дошао по послу црквеном, светом. Црква није пазар, у њој никакве трговине бити не може.

Антоније гледаше у њега и не поимаше што хоће.

- Овде ја нешто не разумем, мишљаше он у себи: - или је несит, или - Господ да га зна!

- Иди ти с Богом! - додаде Ћирило. А Антон се не мицаше с места.

- Па колико ће бити, оче? - упита он.

Ћирило се врати к столу, седне, и узме чашу с чајем.

- Имаш ли доста земље? - упита га.

- Земље? Имаћу четири десетине и по.

- Је ли ти храна родила?

- Храна? Како да кажем: и јесте, и није. Жито је добро.

С две десетине готово сам сабрао шеснаест четвртина, а јечма са пола десетине, пет четвртина. По десетине бостана. А други усеви и поврће како које. Али сено је у нас баш добро. Кад би Бог дао да свуд у свету тако сено буде! Зна-те, оче, то није сено, него свила!

- Е па ти си богат човек, Антоније Бондаренко. Како да ја од тебе не узмем сто рубаља?

Антоније опет избечи очи. Никако није могао да спази онај осмејак којим је Ћирило спроводио своје речи. Видећи да се толико мучи, Ћирило му рекне просто:

- Слушај Антоније, иди ти у име Бога, и гледај посла. За венчање даћеш колико можеш; а ако не можеш - и онако ћемо венчати. И свима својим сељацима кажи да се са мном не погађају и не цењају.

Антоније захвали, и изиђе веома збуњен. Он чак није знао да ли да прича сељацима што је говорио с попом? Путем је рачунао: да може рахат дати „карбованац“ (сребрну рубаљу) за венчање, не рачунајући свећа, које ће обашка купити. Да је то у оца Родиона, без пет рубаља не би он хтео ни говорити, а са свећама би отишло и свих седам. То му је било тако мило да се је бојао да му ко не поквари, да не разбије новог попу у тој намери. Мора бити да нови попа не зна каква је ред овде. А ако то дозна отац Родион, он ће му све разјаснити, и ствар ће ударити са свим другим путем. С тога Антоније смисли да све то задржи у тајности докле се ствар не сврши, а кад се ствар већ сврши, да исприча сељацима све. И кад су га запитали: „узе ли ти нови попа много за венчање?“ он од часа одговори: - маче ми шест рубаља као једну!

- Охо! Види се да већ зна како треба!

- Е, него? До краја хоће да се греша Антоније: - па зашто би он био, како кажу, тако учен и већ преучен?

Пошто Антоније отиде и врата се за њим затворише, Ћирило уста и, потресен, прохода по соби.

- Знаш ли да ме то чак вређа, што је тако јавно укорењена у њих та болест! - рече он окренувши се Мури. Видиш ли да он долази к мени са свим као трговцу: ваша роба, наше паре! И ја сам уверен да је он незадовољан, чак и збуњен... Помисли само: ја сам свештеник, ја треба да осветим свезу његове кћери с њеним жеником, он је зато дошао. И он говори мени: продај ми за пет рубаља Божијег благо- слова! А ја треба њему да одговорим: не могу, то стаје де- сет и, најпосле, пошто бисмо се дуже поцењкали, погодили бисмо се за седам рубаља... Шта би он мислио о мени?

- Али, за Бога, Ћирило, па и свештенику треба: одашта ће живети, - рече Марија Гавриловна.

- Треба, Муру, свакојако треба! Али то треба уредити некако другојаче. Тај начин мене вређа... вређа...

Мура му није више ништа говорила; али он њу нимало није уверио. Она је из детињства гледала како се цењка за све молитве и обреде, и навикла се мислити да је то све у реду, и да другојаче не може бити.

Други дан сврши се венчање Гарпине са Марком Працуком. Сватова није било много, једно што је била велика жега, а друго што се и за Гарпину знало каква је. После венчања Антоније приђе Ћирилу и, веома збуњено, рече:

- Како сте рекли, оче, ево сам вам донео рубаљу.

Ћирило мирно узео од њега рубалску банку и предао је одмах ђакону оцу Симеуну. Ђакон видеши рубљу, тако се намршти, да је ђак Дементије, носећи венце у олтар, одмах опазио да није добро. Ни по минута не прође, а они оба узеше шапатати нешто за певницом. Одмах иза тога, Дементије крупним корацима преко све цркве прејури, стиже Антонија на вратима и ухвати за рукав.

- Ти, волино једна, што је то? - упита га ниским здравним гласом.

- А што је? - вели Антоније, премда је врло добро знао шта хоће ђак.

- Како што? Зар за венчање само рубљу дајеш?

- Бог и душа, Дементије Јермилићу, ја више немам.

- Не питам је тебе имаш ли или немаш, него те питам колико је теби попа одредио?

- Попа? Попа је рекао: „колико можеш. Онолико ћеш и дати.“ А... ја...

Ђак Дементије се готово изгуби: тако је то било чудно и необично. Антоније се тим користи, и умакне, бојећи се да га још не би огулили. Дементије се врати тишим корацима за певницу и каза оцу ђакону шта је чуо од Антонија. А у то време и Ћирило, скинувши са себе одежу, изиђе из олтару и упуту се ка вратима. Њих двојица уђутаху, али им се на лицу опајало чуђење и незадовољство, премда су се старали да притаје та осећања.

Ћирило је то све видео, али се чинио невешт, и изашао је из цркве.

- Па шта ће то бити, оче Симеуне, питам ја вас? - свим својим широким грлом дрекну тада ђак Дементије! - Ту ће се помрети од глади! Ако се за венчање неће узети, а зашто ће се узети?

- Нови обичај, Дементије Јермилићу! - слабым тенором одговори болешљиви ђакон, додавши: - суд с вином склоните Дементије Јермилићу!

Ђак Дементије приђе столићу који је стајао наред цркве, узео суд с вином и однесе га у олтар. Све је он то извршио необично зле воље. А ђакон је стајао с погнутом главом, као човек који је привикао покоравати се свакојаким незгодама у животу.

- Знате ли шта? - рећи ће ђак, изишавши из олтару: - хајдемо оцу Родиону да њему испричамо све.

- Да, треба, треба! - рече ђакон. И, изишавши из цркве, упуту се право к оцу Родиону.

Отац их Родион прими са свим просто. Он је био у широким панталонама које су се спуштале до сара његових чизама, и у кратком ђурчету. Кад они уђоше у собу која се звала соба за госте, отац Родион стајаше пред кавезом који је вишио над прозором, и врло смотрено мењаше воду тицама.

- А! Наша нам војска долази! - проговори он остајући како је био и не прекидајући својега посла: - Е, како иду послови?

- Рђаво, оче Родионе! - пожали се ђак Дементије, у чијим грудима још је кипило нездовољство.

- Е.е? А шта је то рђаво?

- Мало час је венчана кћи Антонија Бондаревка, и за венчање смо добили само, само рубљу!...

- Како то може бити? - Отац Родион једнако беше миран, и не прекидаше свога идилскога посла.

- Врло просто. Свршисмо венчање, кад ево ти Антонија: приђе оцу Ћирилу...

Сад ђак отпоче причати како је то било устављајући се на најситнијим појединостима. Дошавши до свога објашњавања с Антонијем, и поновивши Антонијеве речи: „попа је казао: колико имаш, онолико ћеш и дати“ - отац Родион одмах остави кавез који се узео љуљати час на једну страну час на другу.

- Нуте, нуте! Е, то могу рећи и ја да је рђаво! - рече он.

- Веома рђаво! - жалостиво додаде ђакон.

- То, знате, треба учинити само један пут, па после ће све тако. То је њима веома по вољи.

Оно њима у оца Родиона, значило је парохијанима. Он понуди ове служитеље црквене да седну, и отпоче се тељењим претрес те појаве.

- Морам признати, ја сам одмах опазио у њега нешто онако, нешто сумњиво, - говораше отац Родион: - али ако тако пође и даље, можемо се и жалити.

Претрес је трајао дуже од једнога сата. Најпосле се одлучи: не хитати него очекивати да се види шта ће даље бити. Може бити да то он чини као човек невешт, не зна како иде ред.

Прва седмица Ћирилова беше богата требама. У ковача Пахомија, који је ковао свему селу, умре стара мајка. Ковач је није много ни жалио, зато што је баба дуго боловала, није била ни од какве користи, него је само била једно грло више, а он је и без ње имао породицу са седам радних уста! Он дође ђаку Дементију.

- Шта је? Да није Мавра отишла Богу на истину? - упита га Дементије. Цело је село знало да Мавра болује. И у тако радно доба, не би ковач ни долазио ђаку без важна узрока.

- Погодили сте, Дементије Јермилићу! Упокојила се, Бог да је прости!

- Е, па сад?

- Треба је сахранити.

- Лепе, ти је носи и закопај. А ми ћемо у недељу изићи на гробље и опевати. Може бити да ће дотле још кога Бог примити. Тада би све у један мах.

- Ја бих желео онако како је ред, Дементије, Јермилићу!

- Да, и ја бих желео бити владика,е? Чудна тица и бејаше та твоја Мавра! Ваљда хоћеш за осам гроша да кренеш на пратњу све свештенство?

- Е, па што ћу, Дементије Јермилићу, чим узмогнем отплатићу. Може бити некад ћу и коња потковати.

- Ти ћеш мени коња и онако потковати! Нема од тога ништа, Пахомије, батали ти то!... Моја је пшеница још на гувну...

- Ако је тако, онда морам отићи самом попи! - И Пахомије се упуту Ћирилу.

- Глај ти! како су већ прођушили какав је нови попа! Оцу Родиону јериле не би пошао, помисли Дементије и научи очекнути што ће рећи Ћирило.

Пахомије дође Ћирилу и јави да му је синоћ умрла мајка. Он се намешташе да изложи своју молбу о укупу...

- Је ли у вас све готово? - упита Ћирило.

- Све, што је по обичају.

- Е лепо, позови тамо ђака или ђакона!

Пахомије се збуни. - Ђак ми вели „закопајте је сами, па ћемо је у недељу опојати. Мени треба средити пшеницу, а за осам гроша ја не могу остављати свој посао.“

Ћирило поћута: обуче мантију, узео капу, и пође. Испред куће се видело гувно Дементијево. Ђак је био у цицаној кошуљи без кафтана. Сламени шешир бејаше му спао на потиљак. Он је урдно млатио своју пшеницу; зној му се грашката ваљао низ лице. Смотривши попу пред кућом, он се још више пожур. Ћирило постаја часак и размисли: „Одиста је у њега пуна кућа деце!“ Изиђе из оgrade и удари на Дементија.

(Наставиће се)

ОРУЖЈЕ ПРОТИВ ЋАВОЛА

*Противиће се ђаволу,
и побјећи ће од вас*

(Јак. 4:7)

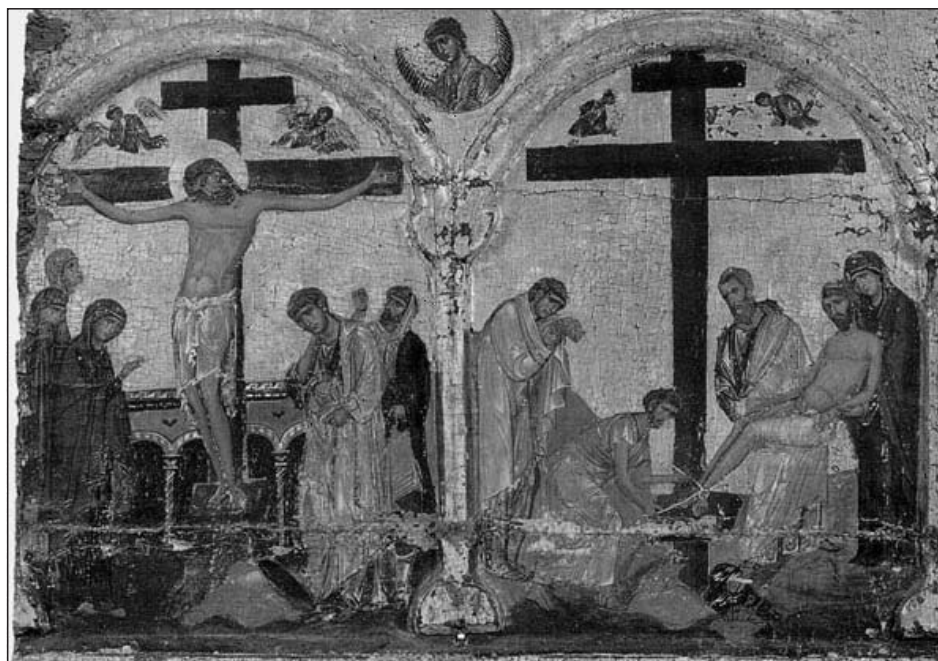
Из казаних ријечи Апостола јасно се види, браћо, да нам је Хришћанима, скупа свима или појединачно, потребно прогонити од себе ђавола. И стварно га треба прогонити. Иначе ће нам он причинити много зла. Па он, као што смо већ рекли, само то и мисли, како би нас освојио својом влашћу, и приморао нас да живимо и радимо по његовој богупротивној вољи, са свих страна напада нас, и у нама самим изазива грешну похоту и страст, и свима нам прави различита искушења и саблазни, а за час је спреман нашкодити нам свашта, само да има за то неки повод, а тим више слободан приступ.

Чиме ћемо прогонити ђавола од себе? Шта да радимо, да би ђаво не само бјежао од нас, него да нас се неби дотицао? Позната су код Хришћана два начина за прогнање ђавола, два Божанствена оружја против тога непријатеља. Прво оружје за ђавола - молитвено призивање Светог имена Спаситеља нашег Исуса Христа, у познатој молитви Исусовој. Сам Господ је указао на то оружје, и на силу тог оружја, када је казао о онима који вјерују: „именом Мојим изгониће ђавола“ (Мк. 16,17). Друго оружје за ђавола - крст Спаситеља нашег и знамење читавог крста. По сведочанству Св. Цркве, ђаво при виђењу Крста Христовог „дрхти и тресе се“ (Ст.Воскр. на хвал. 8 глас).

Ето то је, браћо, како и чиме можемо прогонити од себе ђавола. Молитва Исус-Христова и знамење крста суштина су оружја, за непријатеља нашег, какво оружје? Силно и страшно. Тада већ дејствује Бог, а не човек. Сам Спаситељ наш одгони нас од ђавола. Таквим светим и Божанственим оружјем увијек су се штитили од ђавола они који вјерују. Молитва Исусова није престајала у срцу, није силазила са усана Хришћанских испосника, подједнако и крсно знамење непрекидно им је служило за прогнање ђавола. Преподобни Симеон Столпник спасио се од пропасти баш крсним знаком. Ђаво се њему јавио у облику Ањела Божијег, представљајући се њему, како Господ за велики подвиг зове њега, као Илију, на небо. Симеон се прекрстио - и ђаво је ишчезао. Преподобном Бенедикту, по наговору ђавола, дали су суд са смртним пићем. Свети је прекрстио суд, - и он се сломио.

Толико је моћна била у устима и рукама Свето Божанствено оружје за ђавола - молитва Исусова и знамење крста. Дешава ли се то и нама браћо? Тешко је рећи. Ђаво је један исти, а ми смо сасвим друго, ми

смо грешници. То је познато ђаволу, много боље, него нама самим. Па шта, ако ђаво, чује од нас име Христово и види знамење крста. Он у то вријеме не види Христа у нама, и силу крста Његовог у нашим срцима? Шта, ако он види у нама већу наклоност њему, а не ка Спаситељу нашем Богу, и у дјелима нашим изражава ње воље његове, а не Божије воље? Христос Спаситељ је рекао: „Неће сваки који Ми говори: Господе! Господе! ући у Царство Небеско: но који чини по вољи Оца Мојега, који је на Небесима“ (Мт. 7,21). Ах,

браћо! Па у самом дијелу је и снага, пажљиво треба размислити о томе. Ако у нама буде снажно призивање имена Божијег и знамења крста, ако живот и дјела буду противна вољи Божијој! Будемо ли припадали Христу, ако нам Христос буде само на уснама, а не у уму и срцу, само у описивању знамења Његовог, а не у душевној преданости Њему? А ко потпуно не припада Христу, хоће ли тај бити опасан за ђавола, да ли ће побјећи од њега ђаво? Знате ли, браћо, зашто је за ђавола страшно и само име Христово и крст Христов? Због чега се боји Спаситеља и бјежи од Њега? Само ли од силе и славе Божанствене у Христу? Не, од понизности (скрушености) Христове, од тога, што Христос, „ако је и био у облику Божијем, није се отимао да се упореди с Богом: него је понизио себе узевши обличје „слуге“ (Флп. 2,6-7). Христос је страхан ђаволу, не само Својим Божанством: колико Својим пони-

жењем, најдубљом скрушеношћу и послушношћу Богу Оцу до мучења и смрти. Ђаво се није бојао величине и славе Божије, када се успротивио Богу и отпао од послушности Њему. Њему је страшно понижење Христово, он бјежи од понизног Исуса, зато што понизност мрзи, а љуби само гордост и преузвишеност, што је страдањем и смрћу Христовом он побјеђен, поражен, свргнут, лишен моћи и власти, посрамљен и збачен још дубље, него прије. Ето зашто је страшно за ђавола и само име Спаситеља нашег Христа, и знамење кр-

ста Његовог - страшно и због тога што га подсећа на понизност Христову и Његово страдање за спасење свијета - и свој пораз који је претрпио од Њега.

Треба ли вам сад указивати, браћо, још на начине за прогнање ђавола од нас. Ново и најуспјешније оружје за ђавола ви већ видите. То је толико природно правом Хришћанину - Врлина - Понизност (скрушеност). Понизност - неисказана сила Божија која побјеђује ђавола. Ништа није наспрам тога, никаква врлина, никакав подвиг тако не поражава ђавола, као Хришћанска понизност. Шта је за њега пост? Он и сам, као дух никада не једе. Шта је за њега молитвено бденије? Он и сам, као бестјелесан, никад не спава. А понизност - то је мач који поражава. Он не подноси понизност и понизне. Он је горди подстрекивач, тако воли и труди се да створи и друге сличне себи. А ко се противи његовом утицају и имали ко, да му приличи

НЕМАЊИЋИ КРОЗ ВИЈЕКОВЕ

Стефан Немања

спасавати се само милошћу Божијом, духом понизности, тога мрзи, тога се гнуша, од њега се удаљава. Црквена историја сведочи да су велики Хришћански подвижници, баш понизношћу побеђивали ђавола и тада, кад им се он показивао он у виду Анђела Божијег, и искушавао их гордим и маштовитим помислима. Тако на примјер, ђаво се јавио једном пустињаку, у облику Светог Анђела и рекао му: „ја сам Гаврило, послан сам к теби од Бога“. Пустињак му је одговорио: „погледај да ниси послан коме другом, ја нисам достојан видјети Анђела, као човјек грешни“. Ђаво је одмах нестао (Пролог 21. Април). Понизност - је оружје не само за ђавола, него и за сва зла дјела његова. Узмите страст човјечију која није ништа друго него суштина, као изазивање и дејство тог ђавола. Чиме се брзо може побједити ђаво, чиме боље свргнути гордост, угасити гњев, укротити мржњу и злобу, прекинути несугласице и раздор - чиме ако не понизношћу - (скрушеношћу, кротошћу)?

Таква је понизност. Она се не свиђа ђаволу и зато што прави од човјека правог Хришћанина. Које послушан Богу и земаљској власти, како није понизан? Које увијек спреман испунити вољу Божију и вољу земаљску, од Бога постављену власт, како није понизан? Сам Господ наш учинио је молитвено служење Своје понизношћу и послушношћу божанствене воље Свога Јединосушног Оца. „Понизно сам себе поставши послушан до саме смрти“ (Флп. 2,8) - каже Апостол о Њему. И Сам Он такође посведочио је о Себи рекавши: „Јер сићох с неба да не чиним вољу Своју, него вољу Оца који ме посла“ (Јн. 6,38). Та понизност поставља човјека на тај пут, којим је ишао наш Искупител ради уништења нашег ђавола, а затим и она у човјеку постаје мрзна ђаволу. Како је страшен ђаволу понизни Исус, тако му је противник и понизни хришћанин.

Велика је, браћо, сила Божија - понизност. Страшно је за ђавола наше одрицање сопствене воље и Хришћанска послушност воље Божије и власти црквене и грађанске. Ако и ми будемо такви, ако будемо понизни и послушни, и као понизни и послушни робови, почнемо живјети и радити по Божијој вољи, а не по својој вољи и не под утицајем ђавола, то ће и призивање имена Божијег и знамење крста примити у себи необичну моћ. Тада ће и наша изговорена молитва Исусова бити застрашујући гром, а крсно знамење - муња, која поражава непријатеља нашег.

Владавина Стефана Немање представља прекретницу у историји српског народа. Њоме започиње двестагодишњи период најзрелијег политичког, економског и културног живота српске државне заједнице.

У доба великих метежа у Србији, највероватније после смрти жупана Вукана (1112. године) Немањин отац Завида склонио се у Дукљу. Ту се, у Рибници (данашња Подгорица) родио његов најмлађи син Стефан Немања.

Крштен је по католичком обреду, јер у то доба није било православних свештеника. Рођен, васпитаван и одрастао у Зети. Када су прилике у Србији постале повољније Завидина породица, Тихомир, Мирослав,

Страцимир и Немања се вратила у Рас.

Жени се Аном, кћерком бана Борића. Епископ Мојсије прво је крстио Немању по православном обичају па га онда венчао са Аном.

Завида као наследника поставља најстаријег сина Тихомира. Немања у својој области гради цркву посвећену Богородици на месту где се река Косаница улива у Топлицу. У исто време (1165-1168) подиже и манастир Св. Николе код Куршумлије.

После Тихомировог устоличења Немања је заточен у једној пећини код Раса. Уз помоћ својих присталица брзо је ослобођен. Тихомир је свргнут са власти, па је заједно са Мирославом и Страцимиром пребегао у Цариград. Тако је 1168. године Стефан Немања проглашен за великог жупана. Године 1171. саградио је цркву Св. Ђорђа - Ђурђеви Ступови.

Немањина браћа скупљају најамнике и крећу на брата. Битка се одиграла код села Пантина (јужно од Звечана). Немања је извојевао победу. Несрећним случајем Тихомир се утопио. Осталој браћи је опростио.

Немањин положај није био довољно сигуран, јер је пре свега морао да среди односе са византијским царем Манојлом I. 1175. даје реч да ће за царева живота остати лојалан Византији. Исте године поред Стефана и Вукана рађа му се и трећи син, Растко.

Године 1184-1185. Немања са браћом покушава да освоји Дубровник али доживљава неуспех. 1186. је закључен мир. Источне и југоисточне границе своје државе је проширио 1189. године.

припремила
Најнаша Радојевић

Најзначајнија задужбина Стефана Немање је Богородичина црква манастира Студенице, саграђена око 1190. године. Лежи изнад истоимене речице која се улива у Ибар код Ушћа. Немања је пажљиво одабрао место где ће почивати.

Марта месеца 1196. године на жупански престо седа Немањин син Стефан. Убрзо потом Стефан Немања се замонашио и добио име Симеон. Његова жена Ана се такође замонашила и добила име Анастасија. Као монах Симеон борави у Студеници а његова жена Анастасија у Богородичином манастиру у Расу. 2. новембра 1197. године одлази у Ватопед код свог сина Саве. Сава као добар познавала црквених и светогорских прилика и Немања као искусан државник развили су веома плодотворну делатност. Одлучили су да на Светој гори подигну српски манастир чиме би се Срби придружили другим хришћанским народима - Иверцима, Русима и Бугарима, који су већ имали своје манастире на Светој Гори.

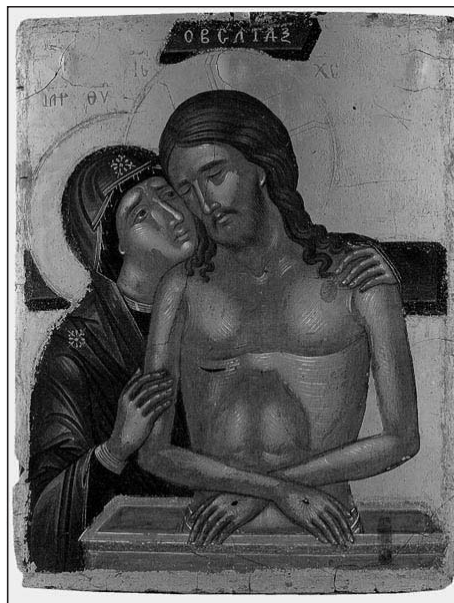
Монах Симеон није дуго поживео у Хиландару, мада је дочекао да види завршетак изградње манастира. Умро је у присуству сина Саве и других монаха 13. фебруара 1199. године.

Његове су заслуге биле видљиве, а крај живота колико побожан толико и неочекиван. За проглашење светитеља морала се до у танчине поштовати утврђена процедура. Требало је, на пример да тело будућег светитеља остане сачувано извесно време после смрти, а да онда из њега потече миришљаво уље - свето миро. Све се то наравно дешавало са телом Симеона Немање.

Сава га је после неколико година пренео у манастир Студеницу. Ту се свето миро појавило у неколико махова тако да је Симеон понео епитет Мироточиви.

ГДЈЕ НЕМА БОГА ТУ НЕМА НИ РАДОСТИ

Првих дана нове године обавјештен сам да је у граду Сергиев-Посаду изгорела кућа свештеника Петра Сергејевића Бахтина. Изгорјео је такође и сусједни дом његовог сина Алексеја. У годинама гоњења Петрова породица била је протјерана у Казахстан, гдје су му многи сродници умрли од глади, а он је преживео. После финског рата, отаџбински официр, командир батерије, рањавања, одликовања, он је пронашао пут ка Богу, за шта је послје рата добио 25 година лагера, гдје је још више повјеровао у Бога и људе. Рехабилитован.

Сада служи у цркви села Велико Семеновскоје, Талдомског рејона. И то у 85 години живота нова беда. Успео је да спасе само књиге и иконе, но отац Петар не ропће већ само каже: „на свему је воља Божија“. Са згаришта је отишао у храм на службу.

Да ли би многи од нас тако смирено поднијели изненадну несрећу, или би узроптали, запатили се и ударили се у прса? Мислим да би за већину од

нас било најстрашнијим потресом да у једном часу изгубимо све што смо стицали годинама, јер „гдје је благо ваше, тамо ће бити и срце ваше“ (Мт.6,21). А наше је срце прилепљено страстима за земаљски живот и жалости се не због тога што не осјећа Бога, него зато што му недостају почаст и богаство.

Да, ми смо сви на речима хришћани, а понекад чак и када се исповједимо и причестимо, настављамо да живимо животом далеких од праведности. Нама је интересантније да расуђујемо о крају света, о антихристу, о новим документима са три шестике, него о верности о Богу. Целе породице, одрасли и деца не примећују да су духовно опустошени. Наоколо говоре о безбедности: националној, економској, финансијској, о редовном снабдијевању намирницама, а при томе осећају потпуну несигурност у толико пре што им сва људска осигуравања не помажу. Незапосленост, дугови, раст цена замрзавају читаве градове - и то није више живот већ непрекидно мучење. Но ово је постало толико уобичајеним да се о томе говори у истом реду са рекламама помодних и скувих бањских лечилишта, пива, шампона, итд. Људи траже на шта би се ослонили, но ако код њих нема вере да се ослоне на Бога, то их очекују туга и униније.

А све се ово дешава при потпуној равнодушности власти. Иако они који држе власт могу много тога промјенити, они то не чине. Недостаје један закон да би се прекинуло са пропагандом разврата и насиља на ТВ, но о томе нема ни ријечи. Данас, ако погледамо на наше ТВ програме - ко су хероји нашег времена? Разбојници, проститутке, варалице и запаченици, којима као позадина служе катастрофе, стихије, убиства, живот ТВ и филмских звезда.

Обично нам кажу да нико никога не може приморати да гледа оно што се не слаже са нашим убеђењима или културним захтевима. То је оправдање моралне нечистоте, јер ни једног ни другог нема код милиона људи а нарочито код деце која доживљавају виђено као пример за подражавање.

Новинари су спровели истраживање ТВ дана у Русији. Резултат: 202 убиства, 160 туча, 66 опијања, 302 „црне“ новости, из информационих програма.

Приморавају нас да живимо по законима западног света, света који себе назива постхришћанским, а то значи одбацивање Бога и грађење свог живота на другим вредностима. У основи тих вредности је појам човекове слободе. Али каквог човека? Греховног и палог. То ће бити свет у којем Христу и његовим следбеницима нема места. Свет у коме се све продаје и купује, у којем нема Бога и све је дозвољено, симболом којим се јавља долар а не крст Господњи.

А они којима је мрска Русија верна Богу, воде свесни рат са Црквом.

На пример, новина „Известија“ призива на отворено расцрковљавање: „религиозна држава је изживјела себе у приципу, за то више нису потребне никакве религије, већ само грађанске слободе“.

Једни се разочаравају у живот и налазе покој у пијанству, дроги - наркотицима, трећи постају секташи. Разочарења, губитке у овом животу људи пребацују на околину, на Бога: веле, зашто нас Он кажњава?

У једном од својих писама старац архимандрит Јован (Крестјанкин) пише: „Не кажњава нас Господ, не! Ми кажњавамо сами себе - тиме што живимо без Бога. И ма како ми изгледали добри по људским мерилима, тамо где нема Бога нема живота, стваралачког, нема радости живота. Гдје нема Бога, тамо газдује непријатељ Божији. И „казна“ и животна туга - су његова подметања. А

када се човек после дугог вражијег вођења обраћа Богу, то се започиње на неко време усиљења освете врага, и треба много трпељивости и несумњиве вере у то да је ђаво силан, али и у то да је свемогући само Господ који неће оставити онога који му усрдно прибегава за помоћ.

Нека вас Господ умудри и помогне“.

Данас је тешко живети у свету, човеку ако он није као сви. Ако он хоће да живи поштено и духовно, односно да живи православним начином жи-

вота, то у нашем свету он ће тешко наћи место. Но, то не значи да се треба предати свету. Треба сви да будемо свесни, да су управо духовна клоност и слабљење вере у помоћ Божију, одсуство воље и снаге за противљење, одсуство спремности на жртву и подвижништво - уствари наша највећа несрећа. Ми схватамо да треба чинити добро, али чинимо зло.

Недовољно је бити само крштеним, да би се било православним. Ми смо примили благодат, но то је само

почетак који треба развијати током свог целог живота. Не треба седети код прозора и чекати када ће неко доћи и очистити злосмрадије у нашој души. Своју душу човек мора очистити сам. Међутим, многе смрад сопствене душе не узнемирава, већ се обратно доживљава као благоухање што се догодило и са блудним сином, коме је досадио поредак у очевом дому, те решио да живи по својим схватањима без икаквих ограничења. Све пробати, све проживети, једном речју насладити се „прелестима живота“. Добивши свој део наследства младић је заживео за своје задовољство. Но, није дуго трајала његова привидна слобода - проћердавши имање добијено од оца, он је остао без хлеба, а „другови“ у пићу нису му дали ни храну коју једу свиње. Сиромаштво и глад су га отрезнили и он је коначно „дошао себи“ и почео да схвата да ако радиш за ђавола то ће ти се осветити пустотом, прљавштином и пропашћу. Тек пошто се намучио, младић је увидео каква је срећа бити са својим оцем. Тачно тако и многи од нас почињу поштовати заједницу са Богом тек после жалости и неуспеха.

„Благи Бог пре свега се брине о нашем будућем животу, а тек потом - о земаљском животу“ - говорио је старац Пајсије Светогорац.

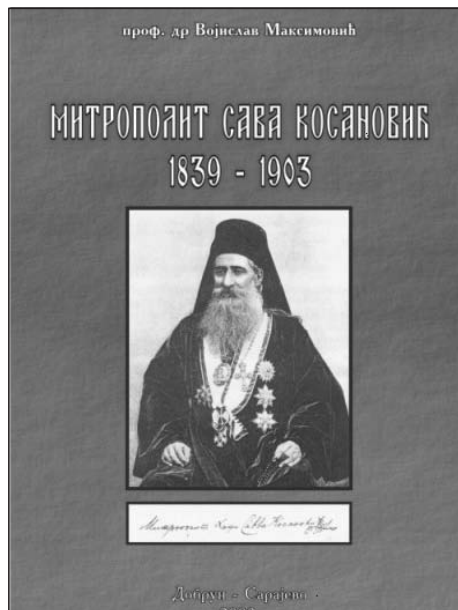
Најстрашније је не то што ми можемо изгубити оно што највише ценимо на земљи - најгоре је за нас да оставимо Бога, и тако починемо занавек. Доћи себи могуће је само са Христом.

Отац је опростио блудноме сину. Тако и Господ прашта свакоме ко прилази Оцу са покајањем. Милост Божија је безмерна.

Александар Николајевић Крутов
„Руски дом“ број 2/2003. г.

*превод са руског
Небојша Ђосовић*

Приказ књиђе

МИТРОПОЛИТ САВА КОСАНОВИЋ

„У оно вријеме биле су сваковрсне интриге против митрополита, јер су устали били позвани и непозвани, да му понешто пришију, да га осумњиче и компромитију, пак пошто је митрополиту Сави добро познато било какву су важност прошле године таким ђерковним стварима дали, како су по Крајини скоро све православне цркве претуривали и како су неки безобзирни чиновници на брутални начин црквене књиђе одузимаи, и у својој занешености, као паклени Кавецки, јавно говорили: да ће они православне цркве рушити и никад дозволити неће да се у босанскијем црквама, у Русији печатане књиђе употребљавају; пак како је митрополиту Сави и то познато да су г. Петра Узелца из Босне проћерали и забранили му у Босну долазити, што је овај из патриотизма християнског чувства, код својих пријатеља и познаника већ употребљених црквених ствари тражио и сиротијем црквама у Босни раздавао, као и радио да се попаљене и разорене цркве у некијем мјестима обнове, то се митрополит не хтједе примити, него одговори: да су прилике за њ неповољне, интриге разгранате, непријатељи многобројни, који из најневиније ствари сваковрсне комбинације кроје, сумњиче, измишљају и оно му приписују што ни у сну

било није; пак како би и ову пошљку црквених ствари његови противници Бог зна како толковали и за своје пакосне намјере ново градиво нашла; то митрополит мољаше да се приштеди и да се дотичне ствари обуставе, њему не шаљу, него нек се влади упуте, а ова ће их у договору с митрополитом сиромашнијем црквама предати! Тако се догодило, и никако иначе. На тај начин учинио је сарајевски дописник „Пресе“ митрополиту криво, што га је пред својим народом као неког денунцијанта обличио. По томе ће добро учинити, ако оно опозове, што је погријешно рекао; јер у ствари ништа нема, нит је било, да ће се господин митрополит и нешто огријешити, као што му никако у грих не биљежимо што је он опрезан и што све законито и, уколико је то можно, у договор с владом ради.“ (Аноним: Бихаћ (Босанска Крајина), 4. јунија, Српски лист, Задар, 12. (24) VI 1884, V, 24, стр. 3.)

Традиционална светосавска свечаност 1885. године у Сарајеву имала је добар одјек у штампи. Њену садржину и учеснике дознајемо из репортерског текста у „Сарајевском листу“, који је затим пренио „Србобран“ у Загребу. Према тврдњи извјештача, свечаност је била знатно боље организована и обимнија од оне из претходне године. Поред пјесме Светом Сави, програм су чинили клавирске композиције, пјесме Бранка Радичевића, позоришна шаљива игра *Честитишам* од Косте Трифковића и епска гусларска пјесма *Свешти Саво и Немањића блађо*. Главни учесници у програму били су бароница Јованка Николић, која је свирала на клавиру, и загребачки оперски пјевач Стево Дескашев, Србин из Арада.

Новински извјештач је написао и ово: „Свечаност школског патрона православних школа завршила се синоћ приређивањем бесједе с игранком у овдашњој позоришној дворани. Бесједа бијаше заиста сјајно похођена. У ложама сјеђаху Њихове преузвишености барон и бароница Апел, бароница Николић и генералитет, управитељи Земаљске владе, пресосећени г. митрополит Сава, улемареис Хилми ефендија и многи прваци из војничких и грађанских кругова. Доље у партеру заузеше дупком мјеста грађанске породице и чиновништво са официрима. Распоред бесједе због занимљивог

састава својега изазвао је живахан интерес у публици. Бесједа се отворила светосавском химном и поздравним говором г. учитеља (Стеве) Калуђерчића, гдје говорник није ни ову прилику пропустио а да се Његовом величанству не ода овација поданичке оданости и захвалности. Публика је стојећи саслушала одсвирану царевку.

Митрополит Косановић је настојао да има, колико је год то могуће, коректне односе са аустроугарским властима. На то га је и формално обавезивала и заклетва коју је лично морао да дадне владару. Понекад су и према њему чињени благоданости гестови. Један такав примјер наводи лист „Наше доба“: „Из Сарајева јављају да је Његово величанство краљ, на заузимање тамошњег митрополита Саве, даровао српско-православним црквама у Босни и Херцеговини књиђа и црквених утвари у вредности 20.000 форинти. Заиста краљевски дар.

Том приликом, српске православне цркве у Гацку, Билећи, Коњицу, Тешњу, Старом Мајдану, Фочи, Добруну, Зеници, Бродцу и Зворнику добиле су по збирку црквених књиђа, одежде и утвари за богослужење. Земаљска влада у Сарајеву је такође даровала цркве у Аранђеловцу, Грабу, Родићу, Рибнику, Трнову, Палачковцима, Марићима, Јајцу, Гламочу и Јањи.

+ АЛЕКСАНДРА ПЕТРОВИЋ

*Молим њи се Боже
за рајско насеље
нашој драгој Александри*

26. новембра 2003. године навршава се дуга и тешка година. Неко нам уби радост, рани душу нашу, тешко је, душа боли нас. Не знамо ко, ни што нам нанесе бол. Боже, молим Те покажи га. Ми се у Бога уздамо да је наша вољена жива, да нико није могао да убије њену душу, ни њених 17 дивних година.

Александра, ти си у срцима нашим, никад те нећемо оставити, ту си увек са нама, душо драга. Твој драги осмех увек је ту, поред нас. Слике твоје с нама причају, кућу нам украшавају. Бака се на да и моли Бога да те види у Рају. Пуно те волимо.

Твоји најдражи

ПОЗДРАВ ИЗ РАЈА

*Тешко нам је драго чедо.
Очи мујине лице бледо.
И суза нам њонесјало
Снаге ејо врло мало.*

*Тешко нам је сви њо виде
Али животи даље иде,
Али нама дани сјоје
Чекајући лице њвоје.*

*Тешко нам је, чедо драго
Наш њоносе, наша снаго,
Све бјежимо од истине
Нема сунца да нам сине.*

*Тешко нам је Умиљати,
Мало ко нас сада схвати
Тек њонеки њроји сјари
У храму нас миром зари.*

*Тешко нам је, Јагње мило
Шјо на Небу си се скрilo
Пошаљи нам мало зрака
Са Божијих њројланака.*

*Не њуђујше, Рода мога
Сви смо дјеца једног Бога
Из најљепшег раја свога
Шаље зраке, Добри Бога.*

С. Ј. Г

+ Мр ПРЕДРАГ ЛАСИЦА**градоначелник С. Сарајева**

У смирај дана 25. јуна 2003. године изненада престало је да куца, племенито срце Предрага Ласице, домаћина, доброг човјека, неимара, градоначелника С. Сарајева.

Предраг Ласица је рођен 1955. године у Сарајеву од оца Војислава приватног обртника и мајке Ане Пантелић медицинске сестре. Дјетињство проводи на Палама гдје завршава основну и средњу школу, а Пољопривредни факултет завршава 1977. године у Сарајеву. Ради на одговорним и руководним пословима у сложеном систему УПИ-ја Сарајево, а рат га затиче на мјесту Пољопривредног добра „Бутмир“ Сарајево. На почетку рата 1992. г. заједно са својим народом стаје на бранику отаџбине и као војник ВРС цијели рат остаје уз свој народ. По завршетку рата тачније 1998. године брани магистарски рад на Пољопривредном факултету у С. Сарајеву гдје је постављен за вишег асистента. За начелника СО Пале биран је 1997. године, а за градоначелника С. Сарајева 1998. године гдје га је и смрт затекла.

Покојни Предраг се исказао и као велики добротвор своје цркве. Својски помаже изградњу парохијског дома у Палама и храмова у Подграбу, Војковићима, Вучијој Луци, а за заслуге на изградњи храма на Равној Романији а на предлог Г. митрополита Николаја Свети Архијерејски Синод СПЦ га одликује ордемом Св. Саве другог реда.

Покојни Предраг Ласица је сахрањен у родним Палама 26. јуна 2003. године, а опјело је служио Њ.В. митрополит Николај са свештенством сарајевског намјешништва. Опјелу је присуствовао и предсједник Р. Српске као и велики број народа Пала и околине.

**ВЈЕЧНА ПАМЈАТ
ПОКОЈНОМ ПРЕДРАГУ!**

*њројојереј
Миомир Зекић*

+ Протојереј проф. др Димшо Перић

Парох и старешина храма Светог Архангела Гаврила у Београду и професор Црквеног права на Правном факултету у Београду

У Београду се 31. јануара ове године упокојио у Господу протојереј и професор др Димшо Перић, у својој 49. години живота. Сахрањен је 03. фебруара, 2003. лета Господњег, на београдском Новом гробљу. Опело је служио његова Светост патријарх српски Павле уз саслужење епископа зворничко - тузланског Василија и шумадијског Јована у присуству већег броја свештеника, професора, научних радника, парохијана, студената, рођака, пријатеља, као и великог броја поштовалаца и верника.

Протојереј др Димшо Перић, ванредни професор Црквеног права на Правном факултету у Београду, рођен је у Доњим Рајцима (Митровићи), општина Калесија код Тузле, 03. априла 1954. године. Основну школу завршио је у Калесији маја 1969. године, Богословију „Света Три Јерарха“ у манастиру Крка похађао је у четвртој генерацији (1969 - 1974) и завршио одличним успјехом, потом је одслужио ЈНА.

Оженио се 1976. године Цвијом, мајком његових кћери Александре и Данице. Рукоположен је у чин ђакона 27. марта 1976. године а сутрадан у чин свештеника од блаженочившег епископа банатског Висариона у Вршцу. Службовао је у Житишту од 15. априла 1976. до 31. августа 1978. године, затим прелази у епархију Жичку где служио је на следећим парохијама: Ковиле (01.09.1978. - 15.11.1979.г.), Бела Црква каранска (од 16.11.1979. - 10.06.1982.г.), Шљивовица (11.06.1982. - 30.09.1987.г.), затим прелази у Архиепископију београдско-карловачку (01.10.1987.г.) за пароха у село Заклопача. По указаној потреби службе, поставља се и за привременог пароха у Ритопеку (10.02.1988.г.), с тим да опслужује и парохију у Заклопачи.

Затим постаје парох, потом и старјешина храма Светог Архангела Гаврила у Београду.

Са парохије је уписао Богословски факултет Српске православне цркве у Београду 15.09.1976. године на коме је дипломирао 19.06.1980. године. Дипломира и на Правном факултету у Београду 1987. године. У сали Богословског факултета СПЦ, 01.07.1991. године, полагао је докторски испит и одбранио дисертацију: „Устројство, организација и рад на законодавству СПЦ у првој половини двадесетог века (1901 - 1950)“. Испитну комисију су сачињавали др Благота Гардашевић - ментор, др Атанасије Јефтић, др Прибислав Симић, митрополит др Амфилохије Радовић и др Радомир Поповић.

На Богословском факултету у Београду предавао је четири академске године (1991. - 1995.), као хонорарни наставник предмет Канонско и црквено право са црквеном администрацијом. У истом периоду заједно са др Миодрагом М. Петровићем, научним саветником Историјског института САНУ у Београду саставио је програм за предмет Црквено право на Правном факултету у Београду и Крагујевцу, по којем је и написао удџбеник Црквеног права. Од почетка летњег семестра 1996/1997 године предаје на Правном факултету у Београду Црквено право, по благослову његове Светости патријарха српског Господина Павла и Светог архијерејског Синода СПЦ. Предавао је и испитивао и Националну (народну) историју државе и права. Нарочито је био поштован и цењен од стране студената, којима је посвећивао своје велико знање и замашно животно искуство, као и топле и веома корисне очинске савете, уливао им наду, исправљао грешке, и стога нису случајно била веома посећена његова предавања, нарочито Црквеног права. Овај предмет предавао је у 8. (летњем) семестру, са фондом од четири часа недељно, понедељком и средом у термину од 17 до 18,50 часова, којима је, осим студената завршне године, присуствовао и не мали број студената нижих година студија, иако је то изборни предмет на четвртој години основних студија. У Патријаршији Српске православне цркве често је био ангажован око правних проблема са којима се сусретала наша СПЦ у матици и иностранству.

Написао је преко 30 чланака, расправа и студија који су служили нашој цркви у решавању њених актуелних проблема. Наводимо неке, по нашем мишљењу, битније: „Однос Цркве и државе код Срба у 19. и 20. веку“, „Црква и држава“, „Прилог проучавања веронауке од 1945. до 1992.г.“, „Војни свештеници“, „Силазак Митрополита Михаила са трона поглавара Српске цркве“, „СПЦ после 1945. године“, „Законодавство СПЦ од стварања до новијег времена“, „Прилог проучавања питања односа Цркве и државе“, „Прилог историје страдања Српске Цркве под комунистима (1941. - 1991.г.)“, „Страдање СПЦ у комунистичкој Црној Гори“, „Црква и држава - историјски приказ, Човек и Црква у вртлогу кризе, шта нам нуди православље данас?“, „Протојереј - ставрофор др Благота Гардашевић - изабрани радови“, „СПЦ и њена дијаспора“, „Место црквеног права у систему правних наука и његова потреба данас“, „Црквено право“ (удџбеник за Правни факултет - више издања), и други радови.

Црквено право је од самог оснивања Правног факултета 1841. године било у наставном плану и програму, све до

завршетка другог светског рата, до доласка комуниста на власт. Професор др Димшо Перић подсетио нас је на приступно предавање Чедомиља Митровића, које је он одржао на Великој школи 08.02.1899.г. и које је започео следећим рјечима: „Мени је пало у део да поставим такорећи камен темељац једној новој науци за нашу Велику школу, да први ја отпочнем предавања из Црквеног права. Сваки је почетак тежак, но овај је у толико тежи што од темеља зависи сталност и сигурност онога предмета за који се вели да је живац друштвеног мишљења и морала.“

Професора Митровића је након упокојења 1934. године наследио на катедри Црквеног права професор др Илија А. Пржић, који је предавао до доласка комуниста на власт. Затим је Црквено право, доласком комуниста на власт, неправедно избачено са места на коме је проучавано читав један век. Да се оно учило и након другог светског рата, боље бисмо себе познавали и мање бисмо зла себи нанјели. Професор Димшо Перић је тај одавно запуштени и заборављени камен темељац, о коме је говорио Ч. Митровић, вратио на своје место, обнављао га и учвршћивао га. Ова обнова је започета приступним предавањем одржаним на Правном факултету у Београду 21. априла 1997. године. Неопходно је рећи да проф др Димшо Перић има највеће заслуге за враћање Црквеног права у оквире универзитетског и правничког образовања.

Катедра Црквеног права остаје упражњена, време које долази показало је судбину овог предмета за коју смо сви веома забринуте, а зашто и не рећи, да ће проф др Димшо Перић тешко имати достојног наследника. Професор др Димшо Перић обимом и квалитетом радова не заостаје за својим претходницима, а да је дуже живио, стао би уз раме и највећем по нашем мишљењу, професору Црквеног права од оснивања катедри на Правним факултетима у нашој земљи - проф. др Сергеју Тројицком (1878. - 1972.г.), који је предавајући на Правном факултету у Суботици обогатио црквеноправну литературу са преко 200 својих бриљантних прилога, којима је расвјетлио многе црквено-правне проблеме православне цркве.

Све те заслуге и признања протојереј Димшо Перић постигао је мученички се борећи са великом тугом у срцу. У недавном рату, у родном крају, убијено му је доста сродника: две сестре и брат заједно са мајком, док му је из ближе фамилије још четрнаесторо мученички пострадао само за неколико дана. Само снагом своје вере и љубави усптрајао је на свом племенитом задатку.

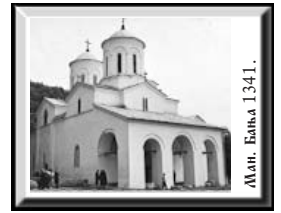
Први је свештеник који је ушао у Бели двор и дворске капеле, после дугог времена безбожја. Радио је на повратку свештеника у војне гарнизоне.

Срђан Перић

На насловној страни: Мишројолић дабробосански Хаџи Сава (Косановић) - 1839 - 1903.

Мил. Дабров 1343.

Мил. Бања 1341.

ДАБРОВ ИНФОРМАТОР

Број 27

На иницијативу и залагање Митрополића добробосанског ђосјодина Николаја у периоду од 23. до 26. октобра испуњено је завјештање блаженопочившег Митрополића добробосанског Саве Косановића, и његови посмртни остаци из Цркве у Улицињу у Сјану цркву Св Пејтра и Павла у Никшићу

ИСПУЊЕЊЕ ЗАВЈЕШТАЊА

Во имя Отца и Сина и Святаго Духа. аминъ.

Завјештај

Сврху мојх непокретних добара у приморју Господара и Књаза Николаја I, а имамо: у Улицињу двије куће са бајштом; затим у Баљданоску 286 корјена маслина, 33 рала земље (што оранице, што косанице) као и једна поземаљша за стоку дуга 16 метара и неколико широка. Све ово поменуто непокретно моје имање, а тако и све моје архиепископске припадљивости: одежде, кршну, штаку и тако даље, као и све сребрене ствари завјештавам и поклањам новој Цркви у Никшићу, храму Светог Василија Острошкога. Да се од реченога имања снабдева црква: људем и проскурама. Извршилац овог Завјештаја јесте Његово Височанство нам премилостиви Књаз и Господар све Црне Горе и Брда и т.д. и т.д. Никола I коме нека Бог покљони задовољна и благопоључна многа и премнога лета: аминъ.

Овај доброволни завјештај ја сам своеручно написао и потписујем:

Бивши
Митрополит Дабробосански
Епископ све Далмације
Хаџи Савва Косановић

У Улицињу
29. марта 1896.

Након тмурног преподнева са доста кише и вјетра, мала колона из манастира Режевића упутила се ка Улицињу гдје је требало да се изврши испуњење завјештаја Митрополита Данбробосанског Саве Косановића, чији су посмртни остаци били сахрањени 1903 године поред Цркве у Улицињу

Сунчани зраци својом топлином миловаше наша лица која су са узбуђењем ишчекивали сусрет са Гробом Саве Косановића и благословним народом Улциња.

Дочек је био дирљив звона цркве најавили су долазак тројице Архиепископа Митрополита дабробосанског Николаја, Митрополита црногорско-приморског Амфилохија и Епископа будимљанско-никшићког Јоаникија, а самим тим најављивала су и велики догађај који се требао збити.

Неколико десетина вјерника прилазили су за благослов архиепископима, који су у порту храма Св. Николе након тмурног дана ушли са првим зрацима сунца. Након вечерње службе приступило се отварању гробнице Митрополита Саве Косановића.

Гледајући у плочу на којој је биле исписано име Митрополита Саве, године рођења и упокојења. Поглед нам је застао на 1903 години када је се преставио покојни Митрополит Сава. Као да смо покушали вратити се у његово вријеме и доживјети бар дио оне богате духовности па и прогона и трагедије православног народа, јер то следује све оне који желе да живе побожно.

Сам амбијент је био мистичан, као да смо се вратили у прошлост. Зраци сунца пробијајући се кроз облачно и шарено небо, мирис мора и звук таласа, помогоше нам да након сто година доживимо бар дио тога чиме је Митрополит Сава блажио своју душу, у свом жртвовању и страдању за Истину, а спремајући се на пут ка Небеској Србији.

Много је било горчине у Његовој души, много рана у напаћеном животу, много је неправди прогутао,

само зато што је ревновао како се Богу и Роду и заклео. А поврх свега имао је снаге да покаже да он може бити и духовни Хајдук али ради оних који ће доћи после њега гутао је, гутао је, неправду, препуштајући Богу да он пресуди: Мој је суд и моја је освета.

Након откривања надгробне плоче и вађења земље из гробнице указало се дно гробнице. На први мах гробница је изгледала празна, већ су се чули гласови и коментари: Изгледа да им је и мртав представљао велику опасност чим су га украли. У земљи која је испуњавала гробницу нађено је само неколико ситних костију. Све је личило на то да у гробници нећемо наћи нашег Митрополита.

Владике се сложише да се иде даље да се буши под гробнице, па ако се појави земља, значи и дефинитивно да је владика Сава украден. Мала је збуњеност настала међу присутнима али је Митрополит Николај својим ријечима улио наду: Да, он је сигурно ту. Јер њега су се и мртва плашили, само копајте. Си-

гурно је он ту. Покушаше Срби-Улцињани да штемајући продру до дна али није успијевало. Тврдо је дно. Отац Радојица позва свог парохијанина са компресором и након првих бушотина указао се отвор. Радост је обузела све. Поново коментари: изгледа да су га Срби и мртва добро сакрили. Јер је и мртав представљао велику опасност за противнике Православља и српског народа.

Вјеровали или не камена плоча која је прекривала доњи (тајни) дио гробнице била је дебљине 13 центиметара.

Узбуђење у порти цркве Св. Николе расло је, и достигло врхунац када је отворена комплетна гробница. Указао се дрвени сандук са украсним бордурима преко њега.

Одлучено је да га изваде, и успјеше у томе. У гробницу је сишао владика Јоаникије - Бањанин, земљак покојног Митрополита Саве и он је желео да сам својим рукама сандук изнесе ван гробнице.

За сво то време Митрополит Николај и Митрополит Амфилохије су у неизвјесности бдили над гробом пратећи помно сваки детаљ, заједно са великим бројем вјерника.

Дошао је и најузбудљивији момент, када је требало отворити сандук. А онда несвакидашњи доживљај. Призор који ће свима присутним остати у незаборавном сјећању.

Посмртни остаци Митрополита Саве, лицем к лицу. Митра се види, ту је Панагија и крст, Дјелови одежди који подсећају на право благо.

Види се да је био сахрањен од митрополита Митрофана Бана у скупочијеним одеждама и уз велике почасти, како и доликује једном Митрополиту.

Ноћ је била подмакла, народ се већ разилазио кућама. Посмртни остаци Митрополита Саве су унесени у Цркву. Митрополит Николај организовао је вађење, омивања у освећеним: водици, вину и маслиновом уљу, те облачењем посмртних остатака у нове одежде и полагањем у нови сандук, док су ђакони

непрекидно смењујући се читали Свето Јеванђеље.

Све је подсећало на велик чин и велик доживљај што свједочи и детаљ да су сви иако многи присуствујући први пут таквом чину вршили своје послушање без грешке складно, са великим страхом и побожношћу.

Већ је било касно када смо се сви повукли на починак и одмор. Испуњени спокојем јер је реализација

не а с друге многи његови противници, отежавали су му сваку акцију у народу. Па ипак и поред свега успео је да у том периоду створи трајне тековине. 1882. године оснива Богословију у Рељеву, и потпомаже и сваку акцију на црквеном и просвјетном пољу.

Након Св. Литургије и кратког послужења, архијереји са свештенством и монаштвом обишли су стари град, и сва мјеста завјештана цр-

ни су у присуству великог броја свештеника и монаха, као и вјерника ове и других епархија, у новом храму Васкрсења Господњег. Ту је преноћио, а ујутру је Епископ Јоаникије са свештенством и монаштвом одслужио Свету Литургију и све присутне упознао са личношћу, животом и радом Митрополита Саве Косановића.

Истог дана у преподневним часовима у Никшићу је одржан симпозијум на тему Митрополит Сава Косановић.

А у поподневним сатима у 17 из Подгорице колона са посмртним остацима Митрополита Саве Косановића кренула је ка Никшићу, гдје ју је дочекао велики број свештества и монаштва као и вјерника.

Након малог помена који је служио Епископ Атанасије Јевтић, служено је бденије, да би један дио богослова до касно у ноћ читајући псалтир молитвено бдио над посмртним остацима Митрополита Саве.

Недељни дан освануо је са великом свјежином односно зимом. На брдима око Никшића указао се снег, али небо бејаше ведро и први зраци сунца пали су баш на Храм Светог Василија Острошког.

Свету Архијерејску Литургију служили су Митрополит Николај, Епископ Филарет и Епископ Јоаникије. Храм Светог Василија Острошког био је централно мјесто тог јутра гдје се окупио велики број вјерника.

Пригодном бесједом вјерницима Никшића обратио се Митрополит Николај.

Након помена у храму присутне је поздравио и Епископ Јоаникије који је између осталог рекао: „Митрополит Сава Косановић школовао се на Богослужбеним књигама у манастиру Житомислићу. Нешто школа изучио ондашњих, али више попут Симеона Новог Богослова, научен од Бога и оне дарове које му је Бог дао он је умножио тако да га је Господ усавршио и удостојио не само да буде Митрополит сарајевски, не-

или испуњење једног светог теста-мента почела да се испуњава.

Сутрадан ујутру Света архијерејска литургија, коју су служили Митрополит Николај и епископ Јоаникије, а великом броју присутних у бесједи обратио се митрополит Николај и између осталог рекавши:

Митрополит Сава Косановић је после Грка Фараниота први Митрополит дабробосански. Али Бог му је дао снагу да тај преокрет у историји Митрополије Дабробосанске савјесно започне и заврши. Покојни Митрополит Сава управљао је црквом у Дабробосанској епархији кратко од 1881. до 1885. године али је за ово кратко вријеме показао најлепше резултате у своме раду у коме је наилазио на многе потешкоће. Бос. Херцеговачка влада са једне стра-

кви у Никшићу тестаментом Митрополита Саве (имање, мјеста гдје су биле куће, Валданос, маслињак), а имали смо прилику да се увјеримо да се ради о најљепшим дјеловима Улциња.

Око седамнаест сати одржан је помен у присуству великог броја вјерних. Пригодном бесједом од Митрополита Саве Косановића опростио се отац Радојица Божовић који је све присутне гануо до суза. Кроз његову бесједу проговорила је сва прошлост Митрополита Саве који је у миру почивајући својим духом бодрио Србе у Улицињу. Након опхода око цркве са посмртним остацима Митрополита Саве, колона аутомобила упутила се ка Подгорици. Посмртни остаци Митрополита Саве Косановића у Подгорици дочека-

го и да буде велики отац, велики духовник и велики бранитељ православља, велики учитељ свога словеснога стада. Оптуживали су га тада, када се борио против уније, да је на то договорен из Москве и са Цетиња. Митрополита Саву није требало подговарати ниоткуда - ни

од Москве, ни од Цетиња, у то вријеме да брани православну вјеру, него га је на то покретао Дух Божи, Дух Свети, Заштитник Истине у коме је сва пуноћа Истине и сво савршенство вјере православне. Али није то случајно што су му рекли да је договорен из Москве и са Цетиња, јер тада је не само српски род него и скоро цио словенски род православни био јединствен. Било је још тога јединства, не само духовнога него и културнога. То је оно вријеме док је још Русија била моћна и јака, велика земља на коју се ослањао цио словенски свијет. То је оно вријеме када је српски народ био јединствен и када се једнако мислило у Црној Гори, у Босни и Херцеговини, у Србији и у старој Србији - јужној Србији и у свим Срп-

ским земљама. Једнако се мислило, једноме се циљу тежило, тежило се ослобођењу и уједињењу, тежило се обнављању Српске цркве, која је била укинута под насиљем турским 1766. године. Митрополит Сава је био нарочито невидљиво везан за Црну Гору а остао је везан и на видљив начин. Велики је добротвор, највећи после Рускога цара Николаја II Светога и после Краља Николе, највећи добротвор и зајужбинар саборне цркве у Никшићу. Велики добротвор бањског племена коме је саградио велику бистјерну: нема друге воде из које Бањани пију ни данас, заједно, осим Владичине воде. Велики добротвор манастира Косјерева, велики добротвор цркве улцињске, оснивач и устројитељ многих српских културних и духовних институција, а међу њима и сарајевске богословије. Али је био и велики пријатељ Митрополита Митрофана Бана, истомишљеник и помоћник па и Краља Николе, иако је Краљ под притиском тадашње Аустрије, дакле овај данашњи притисак није од јуче него влада последњих сто година а и последњих пет стотина година и више на српски народ. Али ипак тада су људи били много бољи, биле су много боље и власти, много бољи народни војди и учитељи, па иако није смио да га прими ни на Цетиње ни у Острог али му је дао да на миру пребива у Улцињу иако није испунио његов тестамент, да се као велики добротвор цркве никшићке сахрани поред мале цркве, а у сјени великога храма Светога Василија Острошкога. Али га је са свим почастима сахранио Митрополит Митрофан Бан и од њега се опростио као од свога великога пријатеља и великога добротвора Црне Горе."

Сам чин сахране протекао је достојанствено. Носећи посмртне остатке Митрополита Саве свештенство и монаштво са Архијерејима пјевајући посмртне стихире испуњавали су и задњи дио тестаментата покојног Митрополита Саве Ко-

сановића, чије завјештање бјеше старо 100 година. Направивши опход око храма, носећи Посмртне остатке Митрополита Саве колона је дошла до старе цркве Светих Апостола Петра и Павла, гдје су уз величанствен спровод положени у нову гробницу. Присутним се још једном обратио Епископ Јоаникије и захвалио се свим гостима посебно Архијерејима као и Бањанима земљацима блаженопочившег Митрополита Саве, који су на личну иницијативу скупили средства да би изградили гробницу и надгробни крст за свог земљака.

Дан је већ био нагнуо када је митрополит Николај са својом пратњом обишао Бањане родни крај Митрополита Саве, као и његову родну кућу гдје је све личило на диван сан. Као да смо се били вратили сто година уназад. У Бањанима све што смо видјели зрачило је и осликавало се личношћу Блаженопочившег Митрополита Саве Косановића. Заблагодаривши Богу за помоћ на реализацији овог доброг дјела, иницијатор и покретач испуњења завјештања Митрополита Саве, владика Николај врати се међу своју паству, да настави пастирски рад, који давно започе Митрополит Сава Косановић.

*синђел Јован
Гардовић*

БРАТСКИ САСТАНАК СВЕШТЕНИКА ЕПАРХИЈЕ ДАБРОБОСАНСКЕ

Овогодишњи братски састанак свештеника Епархије дабробосанске којим је руководио Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај, одржан је 3. јула у Вишеграду. Том приликом Митрополит Николај служио је свету Архијерејску литургију уз саслужење шест свештеника и петорице ђакона, а свештенике је као и прошле године исповједио архимандрит Симеон Биберчић из манастира Добрићево.

свештенике и вјероучитеље који ће своја знања да преносе на друге.

Пошто је број самоубистава у порасту, Митрополит је скренуо пажњу свештеницима да, како у својим проповједима, тако и у посјетама појединцима, говоре о тој немилој појави, а и о нашој великој одговорности пред Господом за сваку изгубљену душу. Пастирско бдење и чување сваког човјека мора бити осмишљено сталним старањем о свима. Он не зове само него зна гдје

Понор подигао крст са натписом „Чекам васкрсење мртвих“.

Светом архијерејском сабору поднијет је предлог да се свештеник Момчило Гргуревић родом из Фоче, коме су 1945. године зликовци на Челебићима, живом, тестером за дрва, одрезали главу, прогласи за свештеномученика, и да се сахрани у цркви Успења Пресвете Богородице на Челебићима коју је он градио са својим парохијанима као спомен цркву изгинулим Србима у Првом свјетском рату.

У наставку састанка протојереј Рајко Цвјетковић, парох вишеградски, одржао је предавање на тему „Свештеничко братство“, а за идући братски састанак који ће се одржати у манастиру Добрун предавања ће одржати протојереј-ставрофор Милорад Новаковић, парох рогаички и јереј Драган Матић, парох мокрањски. Манастир Добрун је одређен за домаћина братског састанка свештеника идуће године, јер се у њему припрема прослава двијестоте годишњице Првог српског устанка. Иначе у овом манастиру се подиже Музеј митрополита епархије дабробосанске и Карађорђевог конак.

На крају састанка митрополит Николај замолио је свештенике да у границама својих могућности, помажу Духовну академију Светог Василија Острошког и Богословију Светог Петра Дабробосанског. Јер, како је рекао, те двије школе, чија је улога немјерљива, чији резултати су видљиви, готово су препуштене саме себи. Зато би требало да буду заједничка брига свих свештеника Епархије дабробосанске.

Митрополит Николај је изразио наду да ће се увијек изналазити довољно добрих људи који ће помагати овим двијема школама, које чине духовни центар Срба западно од Дрине.

протојереј

Ранко М. Билинац

На братском састанку било је рјечи о најзначајнијим задацима свештеника, а митрополит Николај је, у току састанка одржао предавање о Светој тајни исповјести и о узвишености и достојанству свештеничке службе. Након предавања Митрополит се осврнуо на пропусте појединих свештеника. Свештенике који још нису уписали Духовну академију Светог Василија Острошког у Србињу или Богословски факултет у Београду Митрополит Николај савјетовао је да упишу а оне који не полажу испите редовно замолио је да уложе више напора.

Ово је вријеме кад наша Црква треба да има високообразоване

зове и у чије Име зове, али треба да зна да поведе оне који су одазвани. И не само то, него да их ослободи и научи да и они зову и воде друге.

У околини Миљевине пред крај Другог свјетског рата побијен је велики број младића из Србије са својим свештеницима, а пошто се знају три локалитета гдје су сахрањени свештеници, Митрополит је замолио да се посмртни остаци тих свештеника гдје је то могуће, пренесу у цркву Светог пророка Илије у Миљевину и сахране на достојанствен начин. За све те невини побијене жртве Митрополит Николај је 1995. године, у близини цркве, у мјесту

ОСВЕЋЕН ОБНОВЉЕНИ ХРАМ У БИЉЕШЕВУ

У недељу, 27. јула 2003. године, у Биљешеву, у Епархији дабробосанској, Његово Високопреосвештенство Митрополит дабробосански Г. Николај уз саслужење свештеника и ђаконa, извршио је велико освећење обновљеног храма Рођења Св. Јована Крститеља. Обновљеном храму је кумовао г. Жарко Видаковић, бизнисмен из Њемачке, иначе родом из овог краја. Чину освећења и Св. Литургији је присуствовао велики број вјерника, некадашњих житеља овог краја и многобројних гостију из Сарајева, Српског Сарајева, Бијељине, Братунца, Добоја. Присутан је био и г. Борислав Паравац, члан Предсједништва БиХ.

Биљешево је мало село на путу између Какња и Зенице. Храм Рођења св. Јована Крститеља изграђен је 1908. године и од тада, окупљајући вјерни народ овог краја, представљао је духовни центар читаве регије. Током историје, храм и његови свештеници дијелили су судбину свога народа. На почетку Другог свјетског рата у Биљешеву је од стране усташа убијен свештеник Миладин Минић, чије је мученичко тијело сахрањено поред храма у којем је служио. Слична судбина је задесила још неколико свештеника

који су току рата опслуживали ову парохију.

Своје највеће страдање, и храм и народ овога краја доживјели су у току протеклог рата у Босни Херцеговини. Током 1992. године, скоро сви парохијани биљешевске парохије под притиском и тортурама већинског муслиманског становништва зеничке регије, напустили су своја огњишта и раселили се по цијелом свијету. У новембру 1992. храм је био опљачкан и запаљен, а читава унутрашњост, заједно са Часним престолом је уништена. Скоро сви споменици и крстови на гробљу код цркве вандалски су срушени, па чак и споменик свештеника-мученика Миладина Минића.

Са обновом храма се започело 2002. године, трудом и залагањем свештеника Бориса Бандуке из Зенице, а највећу финансијску помоћ упутили су Митрополија дабробосанска, Влада Републике Српске, Манастир Острог и неколико домаћих фирми и појединаца, као и вјерници овога краја у земљи и расијању. Велику захвалност заслужује и г. Митар Јефић, власник грађевинске фирме која је била извођач свих радова на обнови храма.

ђ. М. Т.

ОСВЕЋЕНИ ТЕМЕЉИ НОВОГ ХРАМА У БЛАГАЈУ КОД КУПРЕСА

На празник Силаска Св. Духа на Апостоле, 15. јуна ове године, уз присуство великог броја вјерника, Његово Високопреосвештенство Митрополит дабробосански г. Николај са свештенством, осветио је темеље новог храма у Благају код Купреса, а по освећењу, на темељима је одслужена Св. архијерејска Литургија.

Храм Свете Тројице у Благају грађен је од 1885-87. године, а осветљен 12. јула 1890. године. Током година дијелио је судбину својих вјерника, као и свештеници који су у њему служили. Тако је 1941. године, парох благајски о. Марко Поповић заробљен од стране усташа, мученички пострадао и бачен у јаму код Горњег Вакуфа.

1995. године, када је хрватска војска освојила подручје Купрешке висоравни, храм је минирањем и савијеном са земљом, а српски народ протјеран. Тек по потписивању Дејтонског споразума, један број вјерника се почео враћати на своја спаљена огњишта, тако да данас на подручју благајске парохије има око 150 домаћинстава.

Захваљујући Одбору за обнову благајске цркве из Чикага који је прикупио финансијска средства и несебичним заузимањем о. Миленка Сандића из Бањалуке, који опслужује благајску парохију, почело се са изградњом овог храма и, како је рекао Високопреосвештени Митрополит Николај у својој проповједи: „Данашњим освећењем, на рођендан Цркве Христове, прославили смо и рођендан новог храма Божијег“. Митрополит Николај је изразио наду да ће овај храм ускоро бити и завршен и да ће, као што је то некад било, око себе окупљати вјерни народ цијеле Купрешке висоравни.

ђ. М. Т.

ОСВЕЋЕНА ОБНОВЉЕНА ЦРКВА СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА У СРПСКОМ ГОРАЖДУ

Његово Високопреосвештенство Митрополит Дабробосански Николај осветио је 7. септембра ове године, обновљени храм светог Великомученика Георгија и нови парохијски дом у Доњој Сопотници - Српско Горажде. Обнављању ове цркве, коју су у септембру 1992. године, запалиле муслиманске оружане снаге, поред Митрополије Дабробосанске, општине Српско Горажде, помогли су, и за своје прилоге доби-

ћицу за привремени смјештај, али су га одатле иселили чиновници Међународне заједнице. Од сада ће живјети у новој црквеној кући.

Светој архијерејској Литургији и освећењу присуствовали су многобројни вјерници који су за ову прилику дошли из разних крајева. Многи чланови културно-умјетничких друштава и фолклорних група, из Републике Српске и Србије, у народним ношњама учинили су лије-

и да се тако уче да сутра буду најпре непријатељи својих родитеља и других. Та времена су прошла. Ми данас на овим просторима овде треба да развијамо мир и добру вољу међу људима. Нека тако српски народ чини да не би био грешан и пред Богом осуђен.

Црква Светог великомученика Георгија изграђена је прије више од пет стотина година, тачније 1446. године, а њен ктитор био је моћни Херцег Шћепан, божијом милошћу херцег од Светог Саве, господар хумски, војвода босански, кнез дрински и к тому, како се сам потписивао. Од бројних задужбина Херцегових широм српских земаља, то је једина његова задужбина у Републици Српској.

Над улазним вратима у цркву и данас стоји камена плоча над којом је натпис: В љето 6954 аз раб Христу Богу господин хер. Стеф. воздигох храм светог велмуч. Христова Георгија моле (се) њему да помолит се о мње грешном, владици мојему Христу.

Мада нема докумената који би то поткријепили, легенда каже да је цркву у Доњој Сопотници, подно града у коме је често столовао, Херцег Шћепан подигао на темељима порушеног православног храма. Међутим, има доказа да је на том мјесту била некада грађевина из римског доба. Свједочи о томе и стећак који су градитељи цркве узидали у њен спољњи зид са лијеве стране. На њему је, у камен уклесано, римско божанство сунца и плодности које у десној руци држи мач а у лијевој симбол жита и родности поља.

За разлику од других православних богомоља, црква у Доњој Сопотници има неколико посебности. Са лијеве стране олтара, према сјеверу, налази се припрата, а уз њу је и исповједаоница. Документа свје-

ли грамате: Удружење горажданских Срба из Канаде, Црквена општина Чајниче, Фабрика жице, ГИП Дрина, АД Хладњача из Српског Горажда, АД Гранит из Вишеграда, Радоје Петковић и Новак Гавриловић из Српског Горажда. Цркви је кумовао Благоје Марковић са сугругом родом из Горажда, а сада као расељена лица привремено живе у Рогатици.

Свештеник Новица Ћебић, заједно са члановима ЦОУО-а, бринуо је о свим пословима око обнављања храма и подизања парохијског дома. На дан освећења храма, за морални живот и рад, одликован је достојанством протонамесника. Прије неколико година општина Српско Горажде била му је додијелила једну ку-

пим дочек Митрополита и уљепшали послеподневну забаву.

Обраћајући се вјерницима, у својој проповиједи, митрополит Николај је поручио: Они који су се одавде иселили, да се враћају, јер је ова светиња њихово сведочанство и сведочанство њихових огњишта. Дужни су да их чувају и да та огњишта обнављају новим и новим нараштајима. Ови људи који су се вратили на своја огњишта треба да истрају и да се на својим огњиштима греју и радују. Све ове невоље које су упућене на српски народ, оне ће проћи, јер смо ми умели да трпимо пуних пет стотина година отоманску империју и давали смо данак у крви. А тај данак у крви су наша деца која су отимана и вођена у Турску да се исламизирају

доче да је ту припрату Херцег Шћепан саградио за вјерске обреде своје жене Јелене која је, како књиге веле, вјеровала латинску вјеру. Још једна посебност ове Херцегове задужбине јесте камени крст на знамењу цркве. Изграђен је у исто вријеме кад и црква.

Код цркве је била смјештена и штампарија која је почела са радом 1519. године и радила је до 1522. године. То је била прва штампарија у Босни и Херцеговини, а друга на Балкану. Оснивач је био монах Божидар Љубавић Горажданин. Ту су штампане прве ћириличне књиге: Службеник, Псалтир и Молитвеник. На тај начин црква у Доњој Сопотници постала је не само вјерски, већ и културни стожер српског народа Босне и Херцеговине.

Горажданска штампарија је оставила видан траг у развоју писмености, културе и језика. Она је била непосредни повод за почетак рада ћириличних штампарија у Влашкој, Русији, Венецији, Пољској, Њемачкој, а нешто касније и у Бечу и Будиму. Почетак њеног рада сматра се најзначајнијим датумом у историји штампарства у Босни и Херцеговини, јер су у тој штампарији штампане прве полууставне књиге и извршен снажан утицај на писменост која је била запала у декадецију. Тиме се може објаснити и чињеница да су црквене књиге, штампане у тој штампарији, све до 19 вијека служиле као удџбеник писмености.

пројектор
Ранко М. Билинац

ОСВЕЋЕН ХРАМ СВЕТЕ ПЕТКЕ ПАРАСКЕВЕ У БИЈЕЛОМ БРДУ

Бијело Брдо, мјесто које подсећа на обећану земљу. Крај гдје је сваки домаћин, Србин хришћанин, након другог светског рата одробијао бар 6 мјесеци зато што је био Србин. Мјесто које је у својој прошлости увијек страдало. Мјесто и крај кога кад погледаш са врха Бијелог Брда имаш осјећај да си на ТАВОРУ.

гањани, злостављани, озлоглашени, пријатељ им бјеше само Бог. Време је показало да су у читавом дијелу Босне они били ти који су остали вјерни роду и ђедовима. Није било лако, много се морало помучити и звуком звона отјерати зло, које увијек вреба да нападне оно што вриједи. И кад би дошли тешки

Можда једна од најмањих парохија у Епархији дабробосанској дочекала је свој историјски дан. Дан када је након десетак година неисцрпног рада, углавном радничких домова, залагањем јереја Живка Васића, црквеног и грађевинског одбора, са предсједником Ц.О. Славенком Микавицом, дочекала дан освјећења храма Св. Петке Параскеве.

Многе јаче парохије могу се поистидјети пред дјелом Бјелобрђана и Будимлијана, који су уз све недаће и искушења која су пратиле изградњу храма, показали да само слогом се велика дјела чине. И на сам дан освјећења храма имали су велико искушење, али се Бјелобрђани нису дали. Некако су се узверали уз дрво мудрости и показали да се са Господом све може. У прошлости про-

проблеми у току изградње или се посустало следио би глас Божји преко архијереја Митрополита Николаја који је увијек налазио снаге и начина да мотивише Бјелобрђане.

Тај дан освјећења храма Св. Параскеве је дуго ишчекиван. Скупио се сав народ који је чуо за Бијело Брдо. Тај дан кроз храм је прошло неколико хиљада вјерника. Звона су најавила долазак архијереја, Митрополита дабробосанског Николаја, Епископа шумадијског Јована, и Епископа милешевског Филарета. Храму је кумово велики добротвор Видоје Пјевчевић који је увијек када би негдје запело изналазио начин да помогне да се радови наставе.

Сам чин освјећења храма био је дирљив. Прокапала би и киша али молитва народа - дај Боже само да

не падне киша!, - би услышена, и вјетар растјера облаке. Током Свете Архијерске литургије народ се тискао да чује дивно појање србињских богослова, да на овај велики дан упутити молитву за добро свих. У својој бесједи Митрополит Николај је између осталог рекао: Драга браћо и сестре данас смо извршили

Храм је започет да се гради ратне 1992. године. Пројекат за храм је на иницијативу Будимира Јањића урадио Горан Пузовић из Прибоја. Током градње било је много прилога у добровољном раду тако да скоро нема породице ове парохије која није учествовала у изградњи храма. За све време радова јереј Живко Васић је вредно кординирао на свим пољима изградње заједно са десном руком, својим предсједником Ц.О. Славенком Микавицом. Надзорник је била госпођа Рада Танасковић. Храм су помогли и Крагујевчани својим прилозима у материјалу. Иконостас је даривао кум а израдио га је Милован Бекоња из Крагујевца. Иконе осликао Матија Минић из Београда. Звона су приложили: највеће од 300 кг. браћа Видоје, Вељко, Петар и Миодраг Шљука. Од 200 кг. Гордић Миломир и Анкица, од 100 кг. Дико Пешић са породицом. Полијелеј је приложио кум Видоје Пјевчевић. Улазна врата приложио је Петар В. Арсић, а сјеверна Славенко Микавица, предсједник Ц.О.

Они најзаслужнији су одликовани од стране митрополита Николаја: јереј Живко Васић чином протонамјесника, а грамате су добили: кум храма Видоје Пјевчевић, Славенко Микавица предсједник Ц.О., Рада Танасковић надзорник, Жарко Микавица и Василије Чолаковић. Сви парохијани су учествовали у организацији и својим прилозима помогли да сви буду домаћински примљени и угошћени.

освећење овога храма. Храма који је школа побожности. Овдје се ми сви учимо како треба да живимо да се кроз овај храм с Богом сједињујемо. У овај дивни храм сви сте ви уградили дио себе, дио своје душе сходно могућностима. Зато је овако и диван јер су у њега узидане многе молитве, многе жеље, и све су оне данас овим освећењем испуњене.

Након свете литургије заслужним неимарима су уручене архијерејске грамате.

Да би по том у културно уметничком програму свим присутним уљепшали овај велики дан Уметнички ансамбл „Соко“ при Манастиру Добруну, КУД „Сретење“ из Ц.О. Рогатица, Пјевачка група са Бијелих Брда, а народно весеље настављено је игром и пјесмом трубачког оркестра и солисте Слободана Мулине.

Тако су Бјелобрђани и Срби источне Босне добили нову цркву која доминира читавим овим крајем. Никада Бјелобрђани нису тако били сложни као тих дана, а то је најважније да нас Мајка црква зближава и сједињује. Одлазећи схватили смо да у животу нас људи има много лијепих и ружних тренутака. И једни и други су неопходни, јер се кроз искушења изграђујемо да будемо чврсти и постојани а плодови истрајности на путу истине увијек нам доносе радост, мир и срећу који се Небо зову.

*Синђел Јован
(Гардовић)*

ПОМОЗИТЕ ИЗГРАДЊУ ХРАМА СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ У ОЗЕРКОВИЋИМА

Браћо и сестре,

Божијом помоћи и благословом високопреосвештеног Митрополита дабробосанског господина Николаја отпочели смо са изградњом храма Свете Тројице у Озерковићима. Озерковићи су лијепо село подно јуначке горе Романије у општини Соколац. Храм је лоциран на тремеђи општина Пале, Рогатица и Соколац.

Остварује се давнашњи сан и жеља Срба овога краја да имају храм гдје ће се Богу молити и саборовати.

Завршени су зидарски радови и сада предстоји бетонирање вијенца, свођење лукова, централне куполе и покривање храма. **Обраћамо се љубави вашој** да нам помогнете за набавку **три крста, три звона и камене иконе Свете Тројице**. Иконостас ће бити зидани са иконама које дародавци могу наручити - икону светитеља своје Крсне славе или по договору.

Дародавци за крстове, звона и иконостас биће уписани као кумови, а посебно ће бити биран и проглашен кум храма.

Ако Бог да, уз изградњу храма Свете Тројице, планирали смо поправак пута, довођење воде... а затим садржаје који ће овом мјесту вратити некадашњи сјај и живот.

Помозите изградњу храма јер, ко Цркви даје Богу позајмљује, а Бог ником дужан не остаје.

Свој прилог можете предати лично или на жиро рачун код Развојне банке А.Д. Бања Лука - филијала Соколац на број: 562-001-00000652-42.

Благослов Свете Тројице, Оца и Сина и Светога Духа да буде са вама. Милостиви и добри Бог да вас награди и узврати вам сваким добром, здрављем и весељем, успјехом и вјечним спацењем.

Помажући изградњу храма помажемо себи. Назиђујући и градећи храм изградимо себе духовно и морално и обезбједимо себи залог за вјечност.

Бог вам дао - све вам добро било.

Контакт телефон: (057) 447-280 и мобил (065) 53-23-97

*За храм
Свете Тројице
јројојереј Момир
Васиљевић*

ПОКЛОНИЧКО ПУТОВАЊЕ ОД СРБИЊА ДО ОРАШЦА

Студенти Духовне академије Светог Василија Острошког и ученици Богословије Светог Петра Дабробосанског из Србиња, 25. септембра ове године, са Митрополитом дабробосанским Николајем и професорима Богословије посетили су Орашац, Аранђеловац и Тополу.

У Орашцу, средишту Шумадијске епархије, дочекао нас је епископ шумадијски Јован и све вријеме обиласка био је са нама. Осим епископа, наши домаћини су били предсједник Општине Аранђеловац Радмил Милошевић, др Радош Љушић и Дринка Радовановић, скулптор. Прво смо обишли спомен-чешму у Марићевића јарузи, која је подигнута 1954. године поводом сто педесете годишњице Првог српског устанка. Ту је Митрополит Николај служио помен изгинулим српским јунацима, а професор Богословије Љубинко Вида-

шић одржао је предавање о првом српском устанку и говорио о изградњи и обнављању споменика и о припреми за прославу 200-те годишњице Првог српског устанка.

У Аранђеловцу смо око подне посјетили АД „Књаз Милош“, гдје нас је генерални директор Раденко Марјановић провео кроз погоне предузећа минералне воде и сокова, у коме ради 1750 радника. На девет километара од града посјетили смо Венчац, мајдан гдје се вади бијели мермер. Ту нам је скулптор Дринка Радовановић показала макету Карађорђевог споменика и сам споменик који се ради. Кад буде завршен стајаће испред спомен-школе у Орашцу.

У повратку из мајдана, посјетили смо цркву у изградњи посвећену светим апостолима Петру и Павлу и парохијски дом. Главни донатор за извођење ових радова је АД „Књаз Милош“, а Скуп-

ковић одржао је час историје о Вожду Карађорђу и Првом српском устанку. У име општине Аранђеловац поздравио нас је потпредсједник општине и подсјетио на споменике који се налазе у овом крају.

После Марићевића јаруге, у Орашцу смо посјетили цркву Вазнесења Господњег из 1870 године, музеј и спомен-школу. У тој спомен-школи, подигнутој у спомен Карађорђу и његовим устаницима 1934. године, др Радош Љу-

штина општине Аранђеловац даровала је плац за изградњу парохијског дома. После тога посјетили смо Храм светог Арханђела Гаврила из 1860 године и просторије црквене општине гдје нам је приређен ручак.

У Тополи смо посјетили храм Рођења Пресвете Богородице из 1811 године, а затим Карађорђевог конак. На Опленцу цркву светог Георгија и музеј.

*јројојереј
Ранко М. Билинац*

РОМАНИЈСКА ЛАЗАРИЦА - ИЗВОР НАШЕГ ПОНОСА

Недеља, дан послје Видовдана, сусрети са љепотом Романије и љубитељима српства. Од тога дана, лијепа као расцвјетало прољећно дрво, Романија лебди у мом сну. Чини ми се да ми зелени четинари милују срце, а звук звона Лазарице непрестано одјекује просторима моје старачке душе.

То је нешто попут чаролије што лебди у свима нама, потомцима Старине Новака. Звук звона позива нас да будемо скупа јер, „на муци се познају јунаци“ и останемо острво непрекидних патњи, падова и успона нашег народа. Поред Лазарице и у њој слобода је нешто што нема оквира и ту се потврђују ријечи Гаврила Принципа да је она-слобода најразумљивији језик на свијету. У Лазарици над свима нама лебди Лазарев дух, кристал наших душа и свијетлост наше прошлости.

Затворим очи и срцем чујем жубор звона Лазарице и схватам да је љепота недодирива али се може трајно носити у себи. Романија је прољеће наших осмијеха, увијек са нама и у нама. То је лампа упаљена гласом зеленила трајања са прецима. Она је лице наше историје, најбоље и најљепше, најсветлији путоказ будућности посуте крвљу прошлости и цвијеће љубави и наде да на „страшном мјесту останемо...“

Са Романије се кући враћамо са новим упаљеним свијетлом наде љепших свитања. Наше и дјечје руке (наше будућности) постају свјетлост капљица раздраганих и разиграних потока Романије и њиховог жубора. Све то нам отвара нове прозоре среће. Отичу ријеке

прошлости, а Романијска Лазарица остаје у нама свјетлост наде, истине и правде. Молимо се да

што више, као ватра хљеба, Романија буде наш најљепши сан и сунце надања које тражимо.

РОМАНИЈСКА ЛАЗАРИЦА

*Радосћ си и дом наших сусрећа и њајњи, њадова и успона
Освјетљење душевних јада сагоријевања у вјери и
Мосћ њајносћи шћо сјаја вријеме од Косова до наших дана
Ада уијеха и њноса сиромасима богајног духа
Народа који је сћавио живоћ на коцку да њајњи буде истјорија
Исћине да се не њлашимо болова који насрћу на нас од времена
Јунака ѡросћасних размијера, Сћарине Новака, сраслог са њлани-
ном
Срце си наше, душа и ум окућан сузама израсћанја из невоља
Койча између нас и сћрадања уиљетених у вијенац ѡрошлосћи
Ако смо се одлучили чврсћином вјере да нам не заћру ѡсћојање.*

*Лазар са својих шеснаесћ рана је Твој сћуб
А смрћ за вјеру и часни крсћ наша свијетла
Засћава сунчеве свјетлосћи истјине
Ајосћолске одлучносћи Обилића и њежовог умирања да
Романијом корачамо са кандилом срћске истјорије
Исћуњени истјином Лазаревих мука које нас окућљају с
Циљем ношења Њежове Видовданске засћаве и заклейве која је
Анђео и наш свейи умирања за слободу до бескраја...*

Марко Мићовић

ЈУБИЛЕЈ ДОСТОЈАН ПОШТОВАЊА

Спомен библиотека „Иво Андрић“ у Вишеграду обиљежила је ове године 50 година постојања.

Тим поводом у великој сали Дома културе 6. јуна је одржана свечана академија којој су присуствовали бројни пријатељи библиотеке и љубитељи писане ријечи: представници Српске православне Цркве и општинске власти, предсједник Српског културног и просвјетног друштва „Просвјета“ Војислав Топаловић, затим јавни и културни радници, те библиотекари из многих градова Републике Српске.

Приказан документарни филм о библиотеци

Након срдечног поздрава приказан је десетоминутни документарни филм о библиотеци „Пола вијека с љубитељима књиге“, аутора Радоја Тасића, Љиљане Фалаџић и Новака Кнежића.

С добро одабраним филмским сликама Вишеграда, нобеловца Иве Андрића, ћуприје на Дрини и храма књиге дочаран је помало заборављени историјски пут живота вишеградске библиотеке од далеке 1953. прошлог до ове године 21 вијека.

Подсјетило се на значајне датуме развоја ове установе, богатство са којим располаже, фотографије и историјске чињенице града и Андрића, по коме је Вишеград у свијету познат.

Приказане су бројне „Вишеградске стазе“, којима су у Вишеград стизали ризничари и чувари књиге библиотекари, истакнута су имена заслужна за оснивање вишеградске Спомен библиотеке „Иво Андрић“.

Поздравна ријеч директорице библиотеке

Послије приказаног филма присутнима се обратила директорица библиотеке Стојка Мијатовић која је у реферату говорила о активно-

стима ове установе у протеклих пола вијека и о највећем признању које јој је прошле године додјељено као библиотеци године у РС:

Даме и господо, поштовани гости, Вишеградска народна библиотека обиљежава 50-у годишњицу свог успјешног рада и дјеловања. Педесетогодишњи период дјеловања библиотеке није дуг колико је дуга прича о животу и раду ове библиотеке, једне од најстаријих културних институција старог Вишеграда.

Исте године када је основана библиотека подигнут је и Дом културе у коме је библиотека нашла своје удобно мјесто. Међутим, та удоб-

књигу приступачном сваком човјеку и грађанину и створити што тјешњи однос на релацији књига-библиотека-читалац.

Располаже са фондом преко 40.000 књига. У свом саставу има двије библиотеке у мјесним заједницама, три у радним организацијама и три школске библиотеке.

Библиотека није прекидала рад ни за вријеме ратних дејстава на нашем подручју.

Годишње се упише у библиотеку преко хиљаду читалаца. Свакако је порастао и број посјета библиотеци куповином нових књига и добијањем на поклон књига од издавача и

ност није дуго потрајала. Већ 1957. године почиње њено пресељење из лошијих у све лошије просторије и након десет селидби поново се враћа у Дом културе, гдје је и данас неудобно смјештена са малим простором и подстанарским односом, што свакако не заслужује библиотека оваквог ранга.

Спомен библиотека „Иво Андрић“ формирана је 1953. године са скромним фондом од 800 књига и 150 читалаца. Све активности су усмјерене једном циљу учинити

појединаца. Разлог томе су успјешно проведене акције Радио-Вишеграда и београдског програма Радио-телевизије Србије. Наш задатак је осавременили рад библиотеке и увезати се у информациони систем Републике Српске.

Библиотека је успјела развити свестрану активност која се осјећа не само у нашем граду и околини него и шире, јер у походе библиотеци „Вишеградском стазом“ стизали су угледни академици, књижевници, новинари, глумци, сликари из свих

крајева Југославије и Републике Српске. Били су нам гости амбасадори европских земаља, угледни новинари из Јапана, Америке, Њемачке, тако да са правом можемо рећи да је Андрић духовни ујединитељ.

У библиотеци се налази посебна просторија предвиђена за сталну поставку Андрићевих дјела, рукописа, фото-докумената, као и одређени број преведених дјела Иве Андрића, које смо добијали разним пригодама. Ми ћемо поштоваоцима и љубитељима Андрићевог дјела омогућити не само упознавање и доживљавање Андрићевог дјела, него и даљи стваралачки рад и понирање у богатство Андрићевог стваралаштва.

Даме и господо, поштовани гости, не можемо да не поменемо многа признања и награде за најактивнијег библиотекара и најактивнију библиотеку од 1980. до 1984. године.

Прошле године смо проглашени за најбољу библиотеку у Републици Српској, што је свакако велики успех наше библиотеке на пољу струке и уопште културе.

У циљу пропаганде књиге библиотека организује велики број разних књижевних манифестација, изложби књига и другог библиотечног материјала, предавања и додјељивања награда најактивнијим читаоцима. Преко литерарних секција школа окупља велики број ученика и младих и на тај начин остварује сарадњу са образовним институцијама у граду.

Један смо од иницијатора за оснивање Друштва библиотекара Републике Српске, гдје се у оквиру манифестације „Вишеградска стаза“ одржавају Сусрети библиотекара Републике Српске, гдје је наша библиотека активно укључена у програмске садржаје „Вишеградске стазе“.

Тако са правом можемо рећи да је Вишеград велики духовни завичај српске културе, „мјесто гдје у дружењу са књигом можемо наћи заштиту од магле досаде и корова незнања, достојна имена који носи“.

На крају ћу поменути све оне који су у рад ове библиотеке уложили своју љубав, ентузијазам, стваралаштво, разумјевање, сарадњу са другима.

То је прије свега Милојка Микавица, која је својом стваралачком енергијом ударила темељ ове библиотеке.

Библиотекари Мирјана Тасић, Славица Шијаковић, која нажалост није више међу нама.

Свакако, својим радом су унаприједили рад библиотеке Хазира Капиџија, Хазим Абдулаховић, Ковиљка Зликовац, Стојанка Стојановић и Рада Шушњар, данас пензионисани радници библиотеке.

Морамо се захвалити и свима онима који су у протеклим годинама помогли рад библиотеке.

Након излагања директорице библиотеке присутнима се представила драмска глумица Народног позоришта из Ужица Дивна Марић, која је говорила Андрићеве „Знакове поред пута“.

Уручена признања заслужнима за рад библиотеке

За допринос раду вишеградске библиотеке на свечаној академији су уручена признања заслужним појединцима: Милојки Микавици, дугогодишњем раднику библиотеке; Бошку Полићу, просвјетном раднику, једном од најбољих сарадника библиотеке; Александру Савићу, начелнику општине Вишеград, човјеку који воли књигу и има разумјевање за рад ове установе; и Новаку Божићу, Вишеграђанину у Београду, добротвору, који је библиотеци помагао када јој је било најтеже.

Признања су додјељена и предузећима и установама који су сарађивали с њом: Скупштини општине Вишеград, Друштву библиотекара, Српском културном просвјетном друштву „Просвјета“, Средњој школи „Иво Андрић“, Основној школи „Вук Караџић“, Дому културе, Градској галерији, Радио-телевизији Вишеград, дописништву РТРС из Српског Сарајева, „УНИС УШИ“, „Терпентину“, „Варди“ и „Металгасу“.

Поменута су и имена заслужних за рад библиотеке: Љубомир Мутапчић, Радоје Тасић, Милан Шушњар, Бранко Никитовић, Дивна Васић, Душица Драшковић, покојни Ђоко Ражњатовић и многи други.

Културно-умјетнички програм

У културно-умјетничком дијелу програма наступила је изворна женска пјевачка група „Јаворина“ са Пала, која у свом репертоару негује интерпретацију изворних народних пјесама српског народа из ових крајева.

Група носи назив по изворном називу планине Јахорина-Јаворина и дјелује под руководством професора Музичке академије у Српском Сарајеву, магистра Биљане Радовић.

Пригодним рецитацијама представили су се најмлађи чланови библиотеке: Сара Лакић, Јован Каностријелац и Виолета Милановић.

Рецитовали су и књижевници: Миленко Јевђевић из Вишеграда, Божидар Станар са Сокоца, те Драган Стојадиновић и Владислав Влаховић из Подгорице.

У наставку свечане академије проглашена су имена ученика основне и средње школе у Вишеграду, којима је за најбоље написане литерарне радове предсједник Комисије за дојелу награда, професор Славко Топаловић додјелио награде.

Награђени ученици прочитали су одабране радове.

Литерарним радом на академији се представио и ученик генерације Средње школе „Иво Андрић“ у Вишеграду у 2002/2003. години Бранка Шимшић.

Свечана академија је завршена Андрићевом реченицом: „Свака површина кућних зидова, која је покривена полицама са књигама, означава освојено подручје на плану општег културног живота једне земље и једног народа, добивену позицију у сталној човјековој борби против мрака и незнања“.

Биљана ФАЛАЦИЋ

ТАЈНЕ МАНАСТИРА ДАЈБАБЕ

Манастир Дајбабе налази се на трећем километру магистралног пута Подгорица - Петровац.

Откривен је у 19. вијеку, 1895. године на један врло чудесан начин.

Дечаку Петру Ристићу, чобанчету из истоименог села, док је чувао овце на једном пропланку у гори Дајбабској, показао се светитељ Св. Ларион, који је епископ на овим просторима и ученик светитеља Саве. Он му је рекао да ту, наводно, постоји црква катакомба која је закопана у ранијем хришћанском периоду, те да је треба копати и открити.

Дечак тада одлази у најближи манастир, Острог, и о том догађају прича са јеромонахом Симеоном, а садашњим Светим преподобним старцем Симеоном Дајбабским.

Отац Симеон и Светитељ Саве потичу из породице Поповић са Цетиња. Као млад он остаје без родитеља, одлази у Русију, у Кијев, да се школује гдје завршава Богословску академију. У Калићи завршава Филозофски факултет, затим се поново враћа у Кијев и ступа у Кљукочерски манастир, гдје прима монашки постриг.

Из Русије долази у манастир Враније на Скадарсом језеру, а касније прелази у Острог, гдје пребива поред кивота Св. Василија Осторшког, молећи се да му Господ подари једно подвижничко мјесто.

Дечак одлази, среће старца Симеона, тадашњег јеромонаха

и говори му о том догађају и старац се заинтересова за манастир Дајбабе, и открива пећину, цркву у облику крста.

Приликом откопавања наишао је на део који је указивао да је на том мјесту прије био неки стари хришћански манастир, нека стара хришћанска богомоља.

Практично историјат Манастира почиње његовим доласком, а старац Симеон постаје његов први игуман.

Николај Велимировић, ава Јустин Ћелијски.

Владика Николај, када је писао „Пролог“ долазио је код старца Симеона, који му је давао житија светих, која и дан данас постоје у „Прологу“, а то су напр. житије Св. Стефана Пиперског, које је сам старац сакупио и дао га владика Николају да га уврсти у ову свету књигу.

Старац је живио једним светим животом до 1. априла 1941.

Како је старац био аматер-сликар фрескописао је целу цркву, а временом пошто слике нису биле заштићене оронуте су због велике влаге.

Што се тиче самог старца, то је једна велика духовна личност, велики подвижник, а код њега су свраћали многи српски теолози као што је владика

године, када је предсказао да ће доћи до братоубилачког рата и молио Бога да га не доживи. Господ је услишио његове молитве и упокоји се свети старац 1. априла 1941. године.

Прије смрти дао је завештање да се његово тело сахрани у унутрашњости цркве, у средишњем дијелу храма, са леве стране,

НОВА ПРИЈАТЕЉСТВА У СЈЕНЦИ СТАРЕ ЋУПРИЈЕ

гдје се сада налазе мошти. У гробу старац је почивао 55 година.

На захтјев вјерника Зете и Подгорице, 1996. године, Митрополит Амфилохије откопава мошти Св. Симеона. Када их је откопао и ставио у кивот, од свјетих моштију потекло је миро и замирисала је цела црква, испунила се благоуханија гдје су се десила исцељења, а што то бива и данас поред кивота Св. Старца Симеона.

Прошле године, у мјесецу новембру, једна госпођа је из Крагујевца дошла у поклоничкој групи и била је слијепа 90%, а након прочитане молитве она је добила вид и захвалила се Св. Старцу Симеону.

Исто тако прије двије године једна дјевојка из Новог Сада имала је парализу, када су је увели у колицима, хитила се из њих, а у томе видјела се сила Божија, и молитвама Светог Старца је проходала, а и дан данас је чести гост Манастира Дајбабе.

Св. Симеон живио је једним светим животом, а ако Бог да наредне године заједно са преподобним Авом Јустином требао би бити канонизован и уврштен у ред преподобних и у календар, гдје би се његов празник славио на дан упокојења, а то је 1. април.

Драган Јовичић

**Извињавамо се читаоцима
што овај број „Добра“
касни. Разлог је техничке
природе.**

Група од око стотину малишана, учесника „Љетне школе пријатељства“, која се у организацији невладине хуманитарне фондације „Наша Србија“ од 2. до 15. августа ове године одржала на Тари посјетила је Вишеград.

Дјечаци и дјевојчице у плавим тренеркама и капама са знаком „Наша Србија“ прошетали су ћупријом на Дрини, која је само дан раније заувјек ослобођена од преласка моторних возила.

Учесници кампа, који су уствари дјеца погинулих, несталих или киднапованих српских бораца из Србије, Црне Горе, Космета, Републике Српске, бивше Републике Српске Крајине али и дијаспоре, радознало је слушала ријечи о Мосту Мехмед-паше Соколовића старом 432 године.

Предсједник и оснивач организације „Наша Србија“ Млађен Ђорђевић каже да она окупља све људе добре воље из земље и иностранства и да ради уз благослов Његове Светости Патријарха Павла.

„За три године постојања захваљујући новчаној помоћи коју обезбјеђују донатори збринули смо око 1.000 дјеце без родитеља и организовали три кампа у којима се малишани едукују у етнолошким, драмским, литерарним ликовним и еколошким радионицама“, каже Ђорђевић.

Он истиче да се посебна пажња у школама посвећује учењу народних пјесама и игара и сти-

цању знања о традицији, култури и језику српског народа што је, према његовим ријечима, значајно за дјецу из дијаспоре.

Госте са Таре примио је начелник општине Вишеград Александар Савић који је рекао да и у овој општини живи око 200 дјеце ратне сирочади о којима, поред општинских и државних органа, брину и добротворене и хуманитарне организације.

Начелник је дјечаке и дјевијчице частио пићем у башти поред ћуприје а делегација области Пиерија из Грчке, која се налазила у посјети граду на Дрини, кад је сазнала о коме се ради, издвојила је 200 евра „да би дјеца појела сладолед“.

Са учесницима кампа био је и господин Џим Дамик из Манчестера у Енглеској „који је, како каже, желио да провјери „да ли су Срби зли људи како их медији у његовој земљи представљају“.

Обратио се православној цркви у Манчестеру која му је омогућила долазак у Србију и од тада, кад је схватио медијске подвале, постао је велики пријатељ Срба и један од највећих донатора хуманитараца из „Наше Србије“.

Симпатични Енглез, који већ учи српски језик, каже да је почастиован да је с њим сједио и разговарао начелник једног града, да му је то у његовој земљи незамисливо, што потврђује да су Срби одавно европски народ.

ОСАКАЂЕНА ПЈЕСМА

Студент Милица Којић из Лос Анђелеса први пут учествује у раду Школе.

Прича да студира фотографију, њен тата је архитекта, родом су из Бачке Паланке, а за Школу је пуна хвале посебно за учење српских народних игара.

Ученица Наташа Зелен је из Бијељине и највише се дружи са вршњакињама из Братунца, Српског Сарајева и Српског Брода.

Каже да јој је у кампу лијепо, да су садржаји разноврсни и да је посебно радује отварање Сајма књига за дјецу које ће бити у недјељу у Хотелу „Бели бор“ на Тари, гдје су учесници школе смјештени.

Кад је причала ученица Наташа Неимаревић из Ораховца са Косова сви око ње су ћутали и слушали.

А говорила је о томе да је у том мјесту за Србе живот још тежак и да је на путу до школе прате борбена возила са припадницима КФОРА.

Пресретана је кад слободно може потрчати непрегледним ливадама љепотице Таре или сједити без страха на опјеваној ћуприји.

Многи гости у љетној башти поред ћуприје дјечици кмапа са Таре позвали су пиће.

Частили су и припадници енглеског СФОРА који су свратили у башту да пробају вишеградску крушку.

Групна фотографија поред ћуприје биће дјечацима и дјевојчицама успомена на мали градић на обалама Дрине који им је широм отворио срце.

Радоје ТАСИЋ

Аутор познате народне пјесме, која је одавно постала једним од симбола Вишеграда, градића на обалама плаховитог Рзава и зеленооке Дрине, „У лијепом старом граду Вишеграду“ је Драгиша Недовић из Крагујевца.

Овај Крагујевчанин, који се бавио пјевањем, свирањем и компоновањем, служећи војни рок у граду подно брда Бикавца, заљубио се у прелијепу Вишеграђанку којој је, кад се вратио у родни град и посветио познате стихове.

Лако пјевљиву мелодију, која се слови као пјесма за сва времена, пјевач севдалинки из Сарајева Химзо Половина, чуо је 1957. године у Крагујевцу у једној кафаници и снимио је, исте године, у Радио-Сарајеву не потписујући њеног аутора.

Плоча са овом пјесмом постала је годину дана касније прва златна плоча у тадашњој Југославији.

Пјесму која почиње стиховима „У лијепом старом граду Вишеграду, гдје дубока Дрина вјековима тече“, пјевале су генерације љубитеља ове врсте музике и није изгубила на својој популарности.

Али ако се пјесма пажљиво слуша примјетан је дисконтинуитет у распореду појединих строфа.

Садржај пјесме говори о великој љубави у малом градићу поред Дрине о севдисању на брду Бикавцу.

У стиху се каже „ево сам ти дошо сједим на Бикавцу“, дакле ријеч је о повратку у овај град.

А да би неко дошао, разумије се мора прије тога да оде. Гдје?

Очито је да се Химзи Половини, из само њему разумљивих

разлога, није свидјела следећа оригинална строфа из Недовићеве пјесме коју је избацио и за коју мало ко зна:

*„Устјај исцрајши ме, морам да љубљујем
У Србију идем своје родном граду
За њобом ћу Кико много да љубљујем
Зашто сам те саму оставио младу“*

Очито је да је Химзи Половини сметало помињање Србије у пјесми о Вишеграду и великој љубави двоје младих различите националности.

Плоча је тада штампана у релативно малом броју примјерака од око 3.000 након чега се Недовић жестоко побунио што му је пјесма безобзирно украдена и што је из ње избачена цијела једна строфа.

Уз силне притиске тадашњих власти, којима није одговарао ни такав вид свађе између једног Србина и муслимана, прави аутор пјесме и њен интерпретатор постигли су споразум да се коначно и Недовићево име нађе на омотима плоча следећих издања.

Али она једна строфа, у којој се говори о повратку заљубљеног момка у Србију, никада није снимљена нити је позната у народу.

Занимљиво је, а и то је мање познато, да је Драгиша Недовић из Крагујевца аутор текста и познатих пјесма „Из Босне се једна пјесма чује“ и „Прођох Босном кроз градове“.

И друга поменута пјесма са сјетом говори о незаборављеној љубави, вјероватно аутора према истој дјевојци из мелодије „У лијепом старом...“

Радоје ТАСИЋ

**Храм Св. Преподобне Петке - Параскеве на Бијелом Брду
освећен је 5. октобра 2003. године.
Кум храма је уједно и највећи приложник - Видоје Пјевчевић**

НА ПУТВУ ЗА ДОБРУН

Тог дана враћао сам се из Сарајева, за Добрун. У аутобусу би велика гужва као и иначе петком. Некако уђох у аутобус и нађох мјесто у средишњици. Бих уморан па мало откуњах, кад ме пробуди пјесма. Неко подвиком пјева али се чуо глас само једног човјека. Би ми угодно након сна чути такав звук пошто се кроз прозор указивао пејзаж Романије. Након краће паузе зачух опет онај глас. Пјесма. Окренух се и видјех средовјечног чичу са флашом у руци. Он сам на популарној сећији пјеваше. Распознах рјечи пјесме, пјевао је:

*Не бојим се рати,
Не бојим се рати,
Ак и ђоџинем,
Освећуће мене,
Мојих седам браћу.*

Па иза тих стихова краћи смијех: ха, ха, ха, и здравица:

*Ајд ђомози Боже
Без тебе се ништа не може
Здравсе куме и ђи кумо роде
Нек вас ђуџи ка срећици воде,
Ти Србине браћу де мени наздрави,
Ја сам хајдук ђорџићак
И хришћанин ђрави.*

И поново смјех пун задовољства и могло би се рећи тријумфа уз оно живјели и нагињањем флаше, па поново пјесма: *Не бојим се рати...*

Међутим кад спази мене проговори: Види, па ти си ту попе. То је најљепше што сам данас видио. Приђе ми и отпоче познату причу: Чуј ти мене оче, ја сам мало попио, него дедер наздравиде ти мени у моје здравље. Немадох куд, нагнух флашом и рекох: Живио ти мени сто година. А сад иди на своје мјесто уморан сам хоћу да мало одморим. Он се насмија: ха, ха, ха, ха. Чуј га брале, он уморан, а тек смо почели да зборимо и пијемо. Ма није ово прави поп ово је онај пеклук који увијек нешто се преврће и нешта глуми неког свеца. Ма идем ја на своју се-

ћију да наздрављам сам себи за покој мојих синова и мог кума и за здравље моје. Ма наздрављу и за тебе попе иако си пеклук. Чуј ме попе:

*Еј Ђуџићу браћу са Динаре
Поздрави нам ђи ђоџове сћаре
Што су знали и Богу се молићи,
И за душу умрлих ђоџићи,
Па поздрави ђи ђоџове сћаре,
Ови нови за душе не маре.
А ја ђјевам и ђјеваћу роде
Поред ђуџе, жељан сам слободе.
Не бојим се рати,
Не бојим се рати,
Ак и ђоџинем
Освећуће мене
Мојих седам, браћу. Ха Ха Ха Ха.*

Би ми жао што се нисам снашао у овој ситуацији. Би ми жао њега, брата Србина са флашом и несреће која га је задесила. Иако ме би у грлу стисло окренух се ка њему дигох руку у знак поздрава и насмејаш се рекавши: Одлично пјеваш брате. Он дода: Видим ја да се ти разумијеш у пјесму. Ха, Ха, Ха. Ма слушај, можда ти и ниси пеклук, али ниси ни Ђуџић, па се снађи у животу мој попе. Ни мени није лако, али сам се снашао....

Не бојим се рата, не бојим се рата, ак и погинем...

C. J. G.

ДАБАР

Билтен излази тромесечно

**С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ НИКОЛАЈА**

Главни и одговорни уредник:
синђел Калистирајћ (Бобушић)

Технички уредник:
синђел Јован (Гардовић)

Редакција:

*ђрођојереј Момир Васиљевић
ђрођојереј Бођдан Сјанишић,
ђрођојереј Рајко Џејковић,
ђрођојереј Милосав Видаковић,
ђрођојереј Ранко М. Билинац,
јеромонах Михаило (Боровић),
Злашко Бођановић, Младен Томић*

Сарадници:

*Теодора Пајић, Рајко Боловић,
Марица Бузанчић, Радоје Тасић,
Милош М. Мочевећ, Небојша Ђосовић*

Уредништво и администрација:

**МАНАСТИР УСПЕЊА
ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ
Добрун, Република Српска**

Адреса редакције:

*Манастир Добрун, 73247 Добрун, РС;
Манастир Добрун, 31243 Мокра Гора, СЦГ*

e-mail: dabar@prijepolje.net

Телефони:

*(+ 387) (0)58 612-603, факс 612-747
(+387) (0)65 431-505*

Рукописи и фотографије се не враћају

Тираж:

2000 ђримерака

Штампа:

шћамћарија „Рођаћица“, Рођаћица

Припрема штампе:

Издавачка кућа „ДАБАР“

Решењем Министарства информација Републике Српске, број 01-280/96 од 12.7.1996. године, Билтен Манастира Успења Пресвете Богородице у Добруну под називом „Дабар“ је уписан у Регистар јавних гласила под редним бројем 152.

Решењем Министарства науке и културе Републике Српске, број 04-1202/01 од 25.9.2001. године, Часопис „Дабар“ као публикација од општег друштвеног и националног интереса ослобађа се плаћања пореза на промет.